

april 2016

novinky z radnice

život a kultura trnavy

foto: Elena Ursinyová

Pavol Tomašovič

Pravda sa odkrýva porovnaním skutkov a slov

Po marcových voľbách viacerí politici, analytici i mediálni experti neskrývali prekvapenie. Výsledky volieb odкрыli nielen súčasný stav spoločnosti, ale predovšetkým rozpor medzi realitou a mediálnym svetom. Medzi tým, čo sa hovorí a tým, ako žijeme, medzi svetom politiky a myslením voličov. Bolo by populárne a jednoduché zvaliť vinu na politikov. Niežeby boli bez viny.

No pre porozumenie zväčšujúceho sa rozčarovania z riadenia vecí verejných je dobré hľadať podstatu problému u všetkých zúčastnených. Tak u politikov, občanov, ako aj v nastavení priestoru, v ktorom sa diskutuje a prezentuje vec sama. Týmto priestorom sú najčastejšie médiá.

Ponúkajú informácie, názory i predstavy. Spôsob nazerania i formy prezentovania sa čoraz viac dostávajú do podvedomia každého z nás. Kritika, rýchlosť a predovšetkým sledovateľnosť.

Aspekty, ktoré sú predpokladom zisku. V spoločnosti, v ktorej je zisk dôležitejší ako poznávanie súvislostí, sa meradlom správnosti stáva zmena, rýchlosť, množstvo a úspech. Bez ohľadu na dôsledky. Tieto kritériá sa čoraz viac presadzujú aj v zdravotníctve, školstve či v nevýrobných sférach. Miesto autorít, múdrosti a myslenia sa reprezentantmi úspechu a vzormi spoločnosti stávajú miliónári a mediálne celebrity.

Ľudia, ktorých minulosť málokto pozná. Rýchlosti podliehame v každej oblasti. Chceme sa rýchlo presadiť, byť v čo najkratšom čase úspešní a ihneď šťastní.

V behu, bez možnosti preverenia zdrojov, siahame po informáciách, z ktorých si skladáme obraz o ľuďoch a o svete.

Poznávanie opustilo priestor konfrontácie slov so skutkami, porovnávanie nového so starým a zredukované informácie bez kontextu sa ponúkajú ako neotrasiteľné pravdy.

Tento prístup nastolil jeden z najhorších zmätkov našej doby.

Zamieňanie informácií s pravdou, ideí s poznávaním, cesty s cieľom. Spravodlivosť, pravdu a úctu vyžadujeme od iných, pričom my sami, ak sme ešte nerezignovali, sme iba na ceste k nim. Do popredia sa dostalo spochybňovanie každého každým, až sme stratili dôveru k všetkým, aj sami k sebe. Ak sme naozaj znepokojení so stavom politiky a spoločnosti na Slovensku, mali by sme v prvom rade vystúpiť z rýchlo tečúcej mediálnej rieky zašpinenej hľadaním chýb, extrémov, ohováraním a obviňovaním. Pravda sa odkrýva v realite.

V žitom svete s ľuďmi okolo nás. Myslením, rozhovormi a jednoduchým porovnaním skutkov a slov. Nájdime si na ne čas.

Nepodľahnime tlaku rýchlosti. Vrátením dôvery medzi nás sa vráti aj možnosť pozitívnych zmien v spoločnosti.

NOVINKY Z RADNICE

Život a kultúra Trnava

Vydavateľ: Mesto Trnava

IČO: 00313114

Evidenčné číslo: EV 2899/09

ISSN 1339-8989

Náklad 5 000 ks

Šéfredaktor: Ing. Pavol Tomašovič

Redaktorka: Elena Ursinyová

Redakcia: Radnica, Hlavná 1,

917 71 Trnava

Číslo telefónu: 033/32 36 344

E-mail: pavol.tomasovic@trnava.sk

elena.ursinyova@trnava.sk

Grafická úprava: Andrej Grossmann

Tlač: ROTAP

Zelený kričiek 2, Trnava

Periodicita vychádzania:

desaťkrát do roka, august/september

a december / január ako dvojčíslo

.....

Novinky z radnice nájdete

aj na nzs.trnava.sk

(eu)

Prezident Andrej Kiska vyzdvihol občiansku angažovanosť Trnavčanov .....

Prezident Slovenskej republiky Andrej Kiska navštívil v utorok 22. marca naše mesto. Jeho prvé kroky viedli na trnavskú radnicu, kde sa stretol s primátorom Trnavy Petrom Bročkom a ďalšími zástupcami mestskej samosprávy.

Témami ich rozhovoru boli ekonomika, sociálna oblasť a školstvo. Prezident sa okrem iného zaujímal o integráciu detí z rôznych sociálnych skupín a detí so zdravotným postihnutím.

Podľa vlastných slov si Andrej Kiska vybral Trnavu ako cieľ svojej návštevy najmä pre vysokú občiansku angažovanosť obyvateľov nášho mesta, ktorá sa prejavuje nielen v účasti na voľbách a záujme o veci verejné, ale aj dobrovoľníckymi aktivitami v rôznych oblastiach.

Záujem o sociálnu oblasť potvrdil prezident aj návštevou Trnavskej arcidiecéznej charity, kde prednedávnom otvorili jednu z prvých

nízkoprahových dielní na Slovensku pre aktívnych klientov, ktorí chcú na sebe pracovať a získať možnosť sociálneho začlenenia. Nevynechal ani trnavskú Obchodnú akadémiu, ktorá parí medzi najkvalitnejšie odborné školy v Slovenskej republike,

automobilku PSA Peugeot Citroën Slovakia a stretol sa s občanmi Bieleho Kostola.

Svoju návštevu v Trnave ukončil prezident neformálnym posedením s trnavskými občianskymi aktivistami a poslancami mestského zastupiteľstva. ■

(eu)

Jarné práce vo verejnej zeleni sa rozbehli, pribudnú ďalšie stromy a mobilné záhony .....

Jarné práce sa už naplno rozbehli nielen v záhradách, ale aj v trnavskej verejnej zeleni. Takmer tisícovsto stromov, ktoré samospráva vysadila na jeseň, má už rezom upravené koruny. Pokračuje jarné vyhrabávanie trávnatých plôch, čistenie trvalkových záhonov a orezávanie ruží. V rôznych častiach mesta pribudne ďalších vyše stodvadsať stromov, dva z nich doplnia rad na Hviezdoslavovej ulici. Prijemným prekvapením by mala byť aj pripravovaná letná kvetinová výsadba v centre mesta.

Nevsedná letničkova kompozícia je naplánovaná do závesných kvetináčov, ktoré už budú v nastávajúcej sezóne zdobiť nielen pešiu zónu, ale aj Hviezdoslavovu, Dolnopotočnú a Kapitulskú ulicu. Na pozadí bordových a zelenožltých listov povojníka vytvoria prechod farieb od indigovo modrej cez modrú, fialovú,

fialovoruzovú až po žiarivo žltú kvietky previsnutých muškátov, zádušníka brečtanovitého, laurentie a dvojzubu.

Novinkou v centre mesta budú aj tri kvetinové stĺpy obrastené oranžovými, marhuľovými a červenooranžovými thunbergiami známymi tiež pod menom čiernooká Zuzana.

Mobilné kvetinové záhony budú tento rok zdobiť nielen Trojičné námestie, ale aj Námestie sv. Mikuláša. Druhovú skladbu trvalkovej výsadby bude pozostávať z bielych astier novobelgických, jemných bielych kvietkov kocúrnika, bielych a oranžových krasuliek, žltých a purpurových echinacéi, nebudú chýbať ru-

žové gaury, ružovofialové liatry, voňavé monardy, ozdobné trávy – perovce s ružovobielymi kvetmi, modré a fialovo-modré šalvie, tmavoružové rozchodníky a úplná novinka vo výsadbách nášho mesta – železník argentiný, obľúbená rastlina v prírodných kvetinových záhonoch anglických záhrad. Trvalky sú vyberané tak, aby tvorili kompozíciu s rozmanitou výškou a štruktúrou, navzájom sa dopĺňali farebnosťou a kvitli počas celej sezóny.

Veľkú mobilnú výsadbu doplnia dve kvetinové pyramídy vysadené mliečnikmi so záplavou

Bronco

Retro dizajn a chute na aprílovom Trnavskom rínku

Na Kapitulskej ulici v Trnave sa už opäť 16. apríla od 9. do 17. hodiny rozloží obľúbený Trnavský rínek. Sľubuje bohaté menu – gastronomické aj dizajnové.

Podľa slov organizátorov sa na prvý tohtoročný rínek prihlásil rekordný počet predajcov. „Dostali sme až 160 prihlášok, z čoho sa veľmi tešíme, lebo to znamená, že kredit Trnavského rínku rastie,“ hodnotí za organizačný tím Júlia Č. Oravcová. Do finálneho výberu sa dostalo 90 predajcov. „Radosť máme aj z nových objavov. Príkladom je modrotlač Mateja Rabadu, ktorý v spolupráci s módnou návrhárkou Mišenou Juházs vytvoril naozaj nádherné metráže, retro tričká aj kravaty. V Trnave sa prvýkrát predstaví aj Magaela so svojimi nádhernými kvetinovými členkami a venčkami,“ dopĺňa Oravcová. Návštevníci rínku nájdu v ponuke niekoľko desiatok nových produktov, ale chýbať nebudú ani obľúbené značky, ktoré k podujatiu patria už od jeho vzniku. Rínek sa rozprestrie aj na Námestí sv. Mikuláša, kde bude popri knižnej burze a predaji

jemných bielych kvietkov, ktoré doplnia ružové begónie a modré hviezdčky laurentií.

Rôzne veľkosťou, kvitnutím, tvarom koruny či sfarbením lístia sú aj stromy, ktoré v našom meste pribudnú v týchto dňoch. Na výsadbu sú pripravené platany javorolisté, brestovce západné, lipy, javory, jasene mannové, agáty biele, ginkgá, ružovo kvitnúce pagaštany, okrasné višne a hrušky, sakury, vtáčie čerešne a gledíče. Väčšinu týchto stromov vysadí mestská samospráva na základe požiadaviek občanov alebo poslancov mestského zastupiteľstva. ■

jarnej zeleniny aj pomerne veľká gastro zóna. Medzi tradičných „ľahúňov“ tejto gastronomickej časti rínku určite patria šporheltové dolky, domáce limonády, ale aj rôzne koláčiky, chutné lokše, paštéty a luxusné čokolády.

„Pribudli nám párance, domáce gnocchi, japonské vegánske pirohy a bábovky od jednej sympatickej Trnavčanky, ktorá okrem tradičnej mramorovej pečie veľmi lákavé chuťové kombinácie, ako napr. jablkovú bábovku s badiánom či citrónovo-rozmarínovú. To určite stojí za vyskúšanie.“ Kto bude v sobotu ráno na rínku potrebovať životobudič, v predajnej zóne bude niekoľko možností na vynikajúce espresso z čerstvo upraženej kávy.

Okrem príjemného nakupovania sa dobrovoľníci z neziskovej organizácie Bronco postarajú aj o celodenný sriedňový program: ulicou bude znieť hudba, pre deti zahrá divadielko a park bude plný rozlič-

V skratke .....

■ Deň narcisov 2016

Dvadsať ročník verejno-prospešnej celoslovenskej zbierky na podporu boja proti rakovine známej pod názvom Deň narcisov sa uskutoční aj v Trnave 15. apríla. V centre mesta na Trojičnom námestí, na uliciach a pred supermarketmi budú dobrovoľníci rozdávať narcisy ako symboly jari, znovuzrodenia a nádeje. Vyzbierané finančné príspevky budú použité na pomoc onkologickým pacientom a ich rodinám, na programy prevencie, na podporu výskumu v tejto oblasti a na zakúpenie prístrojov do onkologických a hospicových zariadení. Organizátorom zbierky je Liga proti rakovine Slovenska, organizáciu podujatia v Trnave zabezpečuje jej trnavská pobočka v spolupráci so strednými a aj niektorými základnými školami. Pokladničky, do ktorých budú dobrovoľníci z radov študentov zbierať finančné príspevky, budú viditeľne označené logom Ligy proti rakovine.

■ Deň Zeme v Kalokagatii na Streleckej ulici

Pri príležitosti Dňa Zeme pripravili Mesto Trnava a Kalokagatia – Centrum voľného času 22. apríla od 9. hodiny pásmo výchovno-vzdelávacích a zážitkových aktivít s ekologickou tematikou.

Pre škôľkarov, žiakov aj pre širokú verejnosť sú určené zábavné súťaže a tvorivé dielne s tematikou ochrany slovenských lesov pripravené v spolupráci so zástupcami Odštepného závodu Lesov Slovenskej republiky v Smoleniciach. V ponuke bude aj možnosť pozrieť si film Erika Baláza a Roberta Rajchla Strážca divočiny o populácii medveďov v Tatrách. Pre žiakov II. stupňa základných škôl je pripravená výtvarná

ných dielní a workshopov. V spolupráci s jazykovou školou Harmony organizátori chystajú viaceré diskusie. „Na rínku chceme dať priestor na interakciu o aktuálnych trnavských témach. Na dvore jazykovej školy Harmony sa ľudia budú môcť zapojiť do debaty o dobrovoľníctve a aktivitách v Trnave, ale aj lepšom školstve a vzdelávaní,“ hovorí Matúš Hlinčík.

V roku 2016 Trnavský rínek oslavuje už štvrté narodeniny. Organizátori pri tejto príležitosti vytvorili na internete štvorminú-

tový online dotazník, v ktorom mohli ľudia celý mesiac reagovať na otázky týkajúce sa predajcov, ponúkaného tovaru, gastro zóny, tvorivých dielní i sprievodného programu. Vyjadriť sa tiež mohli k miestu konania podujatia a poriadku na ulici počas akcie. „Všetkým, ktorý sa cez náš dotazník rozhodli stať spolutvorcami rínku, ďakujeme. Spätná väzba je pre nás dôležitá a funguje ako úžasný motivátor. Veríme, že aj vďaka vám bude aprílový rínek zase o niečo lepší.“ ■

Publikum.sk

Mestské zásahy: Zapojiť sa môžete do 5. apríla

Niekedy stačí málo, aby sa zmenilo veľa. To je jeden z princípov, na ktorých stoja Mestské zásahy. Ich cieľom je zhromaždiť zaujímavé nápady na to, ako by mohol vyzeráť a fungovať verejný priestor. Môže ísť o riešenia aktuálnych problémov alebo o dotvorenie tých miest, ktoré dnes ostávajú nevyužitú. Svoje podnety a projekty môžu občania pridávať cez webovú stránku <http://trnava.zasahy.sk> až do 5. apríla.

Mestské zásahy už prebehli vo viacerých mestách na Slovensku a v Českej republike. Trnava má oproti mnohým týmto mestám jednu nezanedbateľnú výhodu. Na tomto projekte sa tu priamo podieľa samotná samospráva, ktorá má veľký záujem navrhnuté zásahy realizovať. To sa inde podarilo len v niekoľkých prípadoch. Odborná i široká verejnosť sa do Mestských zásahov Trnava môže zapojiť dvoma spôsobmi. Prvým je pridanie PODNETU na nefunkčné alebo nevyužitú miesto vo verejnom priestore, ktorý bude slúžiť ako inšpirácia ostatným. Netreba si však podnety zamieňať s populárnou službou Odkaz pre starostu. V tomto prípade má ísť o vylepšenia verejného priestoru, nie opravy mestskej infraštruktúry, či mobiliáru.

Druhým spôsobom je pridanie PROJEKTU, ktorý reprezentuje už konkrétny návrh zásahu do verej-

ného priestoru. Vypracovanie takéhoto projektu vôbec nemusí byť komplikované a časovo náročné. Stačí pridať slovný opis zásahu, fotografiu miesta, kde sa má projekt realizovať a jwko jednoduchú vizualizáciu, prípadne kresbu, zakres do fotografie a podobne. Organizátori projektu, ktorými sú Mesto Trnava a občianske združenia Publikum.sk a ÚzemnéPlány.sk, veria, že v našom meste je množstvo ľudí, ktorí chcú pomôcť svojmu okoliu a vedia ako na to. Všetky prijaté projekty budú uverejnené v publikácii a v júni aj vystavené v Synagóge – centre súčasného umenia. Zároveň s prípravou publikácie a výstavy sa budú jednotlivým projektom venovať aj zástupcovia mesta v spolupráci s prizvanými odborníkmi. Cieľom ich snaženia bude vybrať tie návrhy, ktoré by mohli byť zrealizované už v najbližších rokoch. ■

V skratke .....

súťaž na tému Farebný svet. Svoje predstavy budú súťažiaci stvárnovať temperovými farbami na paneloch veľkých 1 x 1 m. Autori troch najlepších prác budú odmenení.

Deň Zeme vznikol ako reakcia na rozsiahle poškodzovanie životného prostredia. Iniciátorom bol environmentálny aktivista, senátor Spojených štátov z Wisconsinu Gaylord Nelson. Cieľom Dňa Zeme je pripomínanie, že ľudstvo je závislé na vyčerpatel'ných zemských zdrojoch, a preto ich musí chrániť aj pre budúce generácie podľa zásad trvalo udržateľného rozvoja.

Príďte aj vy 22. apríla v čase od 9. do 13. hodiny do Kalokagatie na Streleckej ulici podporiť myšlienku ochrany prírody a našej Zeme. Srdečne vás pozývame, vstup je voľný.

■ Najmilší koncert roka v kine Hviezda

Najmilší koncert roka sa uskutoční v sobotu 30. apríla o 15. hodine v kine Hviezda. Podujatie je príležitosťou na prezentáciu talentu, zručností a tvorivosti detí z detských domovov a náhradných rodín Bratislavského a Trnavského kraja v duchu spoločného hesla: „Toto som ja!“ Organizátorom koncertu je Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar pod záštitou Mesta Trnavy. Tradícia Najmilšieho koncertu roka bola založená v roku 1990. Jej cieľom je ponúkať deťom priestor, aby mohli prostredníctvom umenia vyjadriť svoje postoje, pocity, túžby a sny. Skúsenosť sebavyjadrenia a následného ocenenia opusteným deťom pomáha, aby sa naučili rozpoznať vlastnú hodnotu a znovu si začali vážiť sami seba. Príležitosť ve-

(red)

Súťaž Víno Trnavia 2016 bude s niekoľkými novinkami

Mesto Trnava vyhlásilo štrnásty ročník prestížnej vinárskej súťaže Víno Trnavia – nominačnej súťažnej výstavy Národného salóna vín Slovenskej republiky. Elektronické prihlasovanie súťažných vzoriek je zriadené na webovej stránke Vínko.sk a potrvá do 4. apríla. Výstava spojená s ochutnávkou vín sa uskutoční 6. a 7. mája v Mestskej športovej hale na Rybníkovej ulici v Trnave. Víno Trnavia je považovaná za najlepšiu, najinovatívnejšiu, ale aj za najprísnejšiu slovenskú vinársku súťaž. V čase uzávierky nášho vydania už dosiahol počet vín prihlásených do súťaže 500

vzoriek. O titul šampióna budú bojovať najlepšie vína z najprestížnejších vinárstiev. Tento ročník prináša viacero atraktívnych noviniek nielen pre vinárov, ale aj pre milovníkov vína. Víno Trnavia ako prvá slovenská súťaž otvára kategóriu oranžových vín a maloletí návštevníci si budú môcť pochutnať aj na výbere nealko nápojov vyrobených z naozajstného hrozna. Ďalšou novinkou sú ovocné vína. Podrobné informácie pre záujemcov o účasť sú uvedené v štatúte súťaže zverejnenom na webovej stránke mesta trnava.sk a na stránke vinko.sk. ■

(eu)

Cez víkend môžu návštevníci centra parkovať za Adalbertinom

Cez víkendy od 7. hodiny ráno v sobotu až do 19. hodiny večer v nedeľu budú môcť občania a návštevníci mesta parkovať na parkovisku za Adalbertinom – budovou bývalej Základnej školy na Hollého ulici.

Priestor počas pracovného týždňa využívajú na parkovanie zamestnanci Trnavskej univerzity, vstup je uzatvorený rampou ovládanou čipmi. Počas víkendov bude vstup na parkovisko otvorený, opäť sa uzavrie až v nedeľu večer o 19. hodine. Možnosť víkendového parkovania je vyznačená aj dopravným značením. Tento ústretový krok Trnavskej univerzity v spolupráci s Mestom Trnavou má uľahčiť parkovanie v historickom centre mesta najmä účastníkom bohoslužieb v Katedrále sv. Jána Krstiteľa. Víziou mestskej samosprávy je komplexné riešenie parkovania v historickom centre mesta. V súčasnosti prebiehajú rokova-

nia o možnej realizácii projektu parkovacieho domu na Dolnopotočnej ulici. ■

V skratke .....

rejne vystúpiť je pre deti zároveň motiváciou, aby sa venovali rôznym umeleckým žánrom a pestovali svoju vôľu, ktorú neskôr budú môcť využiť pri dosahovaní životných cieľov. Záverečnej prehliadke, ktorá sa každoročne koná v Bratislave, predchádza päť regionálnych kôl, na ktorých sa predstavia nadané deti z jednotlivých krajov. Najzaujímavejšie čísla odborná porota zaradí do reprezentatívneho celoslovenského kola. Všetky koncerty moderujú známi slovenskí moderátori a program dopĺňajú vystúpenia profesionálnych umelcov.

■ Jarná celomestská deratizácia

Za účelom predchádzania vzniku a šíreniu prenosných ochorení odporúča Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Trnave vykonať od 4. apríla do 15. mája celomestskú deratizáciu – reguláciu živočíšnych škodcov. Deratizáciu vykonajú fyzické a právnické osoby – podnikatelia, ako aj právnické osoby v objektoch určených na podnikanie. Potrebná je predovšetkým v objektoch školských a zdravotníckych zariadení, zariadení sociálnych služieb, bytových a polyfunkčných domoch, v suterénnych a pivničných priestoroch, v areáloch živočíšnej výroby, potravinárskej výroby a potravinárskych prevádzkach, v reštauračných zariadeniach a v skladoch. Fyzické osoby – občania by mali deratizáciu vykonať v pivničných priestoroch pri chovoch hospodárskych zvierat, v rodinných a bytových domoch. Objekty, v ktorých sa bude deratizácia vykonávať, musia byť upratané, zbavené materiálov a nečistôt, ktoré prispievajú k množeniu škodcov. ■

(eu)

Nedokázali ste večer na Družbe zaparkovať? .....

Využite bezpečné bezplatné parkovanie na Starohájskej

Mnohí obyvatelia sídliska Družba vedia, že nájsť vo večerných hodinách voľné parkovacie miesto v blízkosti bydliska je otázkou šťastia. Ak sa na nich neusmeje, často núdzovo parkujú vo väčšej vzdialenosti od svojho domu a trpnu, či ráno nájdu svoje vozidlo tam, kde ho zanechali. Mesto Trnava chce preto upriamiť pozornosť Trnavčanov na možnosť bezpečného bezplatného celonočného a víkendového parkovania na parkovisku na Starohájskej ulici, ktoré je chránené závorovým systémom a monitorované kamerovým systémom mestskej polície. Parkovacie miesta pred daňovým úradom, poliklinikou a sídlom Trnavského samosprávneho kraja sú spoplatnené podľa Všeobecne záväzného nariadenia č. 400/418 každý deň od pondelka do piatku od 8. hodiny ráno do 18. hodiny večer. Závorový systém

umožňuje v týchto dňoch využiť bezplatné parkovanie od 18. hodiny do 8. hodiny ráno, a tiež cez víkend od piatku 18. hodiny do pondelka 8. hodiny ráno. Keď budete večer znova márne hľadať na Hlbokej kúsok voľného priestoru pre svoje auto, skúste

využiť parkovisko na Starohájskej, ktoré je zvyčajne vo večerných a nočných hodinách takmer prázdne. Okrem bezpečného parkovania pod kamerami a za závorovým systémom ušetríte svoj čas a nervy pri každodennom hľadaní parkovacieho miesta. ■

Veronika Majtánová

Trnavčania sa učia participovať na rozpočte .....

Participatívny rozpočet bol pre väčšinu ľudí ešte donedávna neznámym pojmom, no v Trnave sa v poslednom čase začína toto slovné spojenie skloňovať čoraz častejšie. V týchto dňoch a mesiacoch sa totiž konajú pravidelné stretnutia ľudí, ktorí chcú využiť príležitosť uchádzať sa o financie z mestského rozpočtu, aby mohli zrealizovať svoje predstavy o lepšom živote v našom meste.

Celý proces sa začal vo februári tohto roka verejným stretnutím, na ktorom predstavil primátor Peter Bročka koncepciu Participatívneho rozpočtu (PR) občanom. Táto myšlienka vznikla v Brazílii a postupne sa rozšírila do celého sveta. Na Slovensko ju privedlo občianske združenie Utopia, ktoré spolupracuje so samosprávami a pomáha im pri uvádzaní idey PR do života. K bratislavskej mestskej časti Nové Mesto, Ružomberku a Banskej Bystrici sa tento rok

pridala aj Trnava. Momentálne sa nachádzame vo fáze, keď ľudia prichádzajú so svojimi nápadmi, čo sa dá v samospráve, mestskej časti či komunite vylepšiť. Podmienkou toho, aby mohol byť podnet zaradený do agendy Participatívneho rozpočtu, je to, aby bola realizácia v rukách občanov, samospráva poskytne len financie a materiálne zabezpečenie. Ide totiž o aktívnu participáciu – účasť na tom, čo sa v našom meste deje. Ako príklad môžeme uviesť pro-

jekty z bratislavského Nového Mesta – výzdobu nevzhľadného betónového múru v Mierovej kolónii mozaikou, ktorá vzniká ako kolektívne dielo obyvateľov tejto mestskej časti, plne vybavenú cyklotrelňu, kde vám opraví bicykel i naučia, ako to zvládnuť sám, či projekt revitalizácie jednej zo zanedbaných bratislavských viníc, ktorú si šikovní dobrovoľníci premenili na komunitnú záhradu a v letných mesiacoch im slúži ako príjemný priestor na stretávanie

a grilovanie. Návrhy na projekty do participatívneho rozpočtu sú rozmanité, preto sú rozdelené do šiestich tém: Deti a rodina, Verejný priestor, Seniori, Doprava, Kultúra a Rôzne. Pod týmito názvami sa stretávajú pracovné skupiny, tzv. participatívne komunity. Ich členom môže byť každý, kto má chuť venovať svoj čas a energiu vytvoreniu niečoho nového, prípadne zlepšeniu toho, čo nefunguje tak, ako by malo.

■ Deti a rodina

V Participatívnej komunite Deti a rodina rezonujú hlavne sociálne otázky – ako integrovať deti z málo podnetného prostredia do spoločnosti (projekt s pracovným názvom Komunitná inklúzia), ako pomôcť občanom v núdzi dostať sa k potrebným informáciám (projekt Ombudsman), ale črtá sa aj projekt tzv. Centra pre výživu, ktoré by poskytovalo poradenstvo i priestor na rôzne aktivity a stretávanie rodín s deťmi, ktoré trpia diabetom či celiakiou.

■ Verejný priestor

Najpočetnejšou spomedzi komunit je PK Verejný priestor – veď stromov, parkov či komunitných záhrad nie je hádam nikdy dosť. Práve po týchto veciach je medzi občanmi najväčší dopyt a dobrou správou je, že tento rok bude Trnava vďaka Participatívne mu rozpočtu opäť o niečo zelenšia. V hre je však i projekt prvého sídliskového kontajneru na bioodpad v Trnave, ktorý by poskytoval kvalitný kompost pre pestovateľov a zároveň tak znižoval množstvo vyhodeneného odpadu z domácností.

■ Doprava

V PK Doprava sa často stretávame s podnetmi, ktoré nespádajú do množiny vecí riešiteľných

cez Participatívny rozpočet. Problémy s parkovaním, chodníky v zlom stave či dopravné značenie – to sú záležitosti mestskej samosprávy, ktoré sa dajú riešiť inými spôsobmi (napríklad prostredníctvom Odkazu pre starostu). Niekedy však narážame na problém, na ktorý samospráva nemá dosah (typickým prípadom sú požiadavky občanov na cyklochodníky v lokalitách, kde majiteľom pozemkov nie je mesto). Napriek tomu sa vždy dá vymyslieť niečo, čo je v silách ľudí i kompetenciách samosprávy.

■ Seniori

Pilotný ročník trnavského PR ukázal, že aj obyvatelia so skorším dátumom narodenia majú záujem vymýšľať a realizovať nové nápady. V Participatívnej komunite Seniori odznelo už viacero návrhov ako zlepšiť život starších ľudí v našom meste. Či už vďaka bezplatnej telefonickej Linke pre seniorov poskytujúcej poradenstvo k rôznym sociálnym, právnym či každodenným praktickým otázkam, alebo aj prostredníctvom PC kurzov pre dôchodcov, ktoré by pomáhali zvýšiť ich počítačovú gramotnosť a priblížili by im nový spôsob získavania informácií.

■ Kultúra

Popri tom všetkom nemôžeme zabudnúť na Kultúru. V tejto PK sa práve rodí zaujímavý koncept na spoločenskú hru o histórii a zaujímavostiach Trnavy, zaznel nápad na knižku s detskými príbehmi pod názvom Deti píšú pre deti a súčasťou tejto témy je i šport, konkrétne návrh na vybudovanie novej streetworkout zóny, teda miesta, kde by si ľudia mohli zacvičiť na rôznych cvičebných zariadeniach pod holým nebom.

■ Rôzne

Šiesta participatívna komunita má názov Rôzne a sú v nej podnety, ktoré tematicky nezapadajú do žiadnej z ostatných skupín. Spomeňme aspoň zoopark s hospodárskymi i exotickými zvieratami, ktoré by návštevníci mohli nielen obdivovať, ale i spoznávať a opatrovať, či myšlienku skrásliť zanedbané betónové bloky pod čínziakmi na Hospodárskej II kvalitným streetartom a graffiti.

To všetko je len malá ochutnávka toho, čo do myšlienky Participatívneho rozpočtu zatiaľ Trnavčania vložili. Stretnutia participatívnych komunit sú naďalej otvorené, ešte stále sa prijímajú nové podnety, no ten, kto nosí v hlave zaujímavý nápad, by nemal dlho váhať, pretože už čoskoro postúpime do fázy, keď sa z prvotných hrubých rysov stanú presnejšie definované projektové zámery, ku ktorým potom ich predkladatelia vypracujú projektové dokumentácie. Takto spracované projekty postúpia do verejného zvažovania a hlasovania občanov, kde sa rozhodne o tom, ktoré projekty budú zrealizované. Výška Participatívneho rozpočtu pre Trnavu na tento rok je 20 000 €, no ako uviedol primátor Peter Bročka, v prípade záujmu verejnosti je pripravený požiadať poslancov, aby túto čiastku na budúci rok navýšili.

Participatívne komunity sa schádzajú v priestoroch bývalého Tatraska na Trhovej ulici (okrem PK Seniori, ktorá sa stretáva v zasadacej miestnosti Mestského zastupiteľstva na radnici) v utorok a štvrtky. Presné termíny jednotlivých stretnutí nájdete záujemcovia na oficiálnej facebookovej stránke Participatívny rozpočet pre Trnavu a taktiež na stránke pr.trnava.sk. Všetci, ktorí by chceli prispieť k zveľadovaniu nášho životného priestoru, majú dvere otvorené. ■

Martin Jurčo, foto: autor

V Pracovnej dielni sv. Heleny pomáhajú ľuďom, ktorí sa chcú začleniť do spoločnosti .....

Začiatkom marca v Trnavskej arcidiecéznej charite na Hlavnej ulici otvorili jednu z prvých nízkoprahových dielní na Slovensku. Poskytujú v nej priestor aktívnym klientom, ktorí chcú na seba pracovať a získať možnosť sociálneho začlenenia.

Naposledy sme o aktivitách Trnavskej arcidiecéznej charity informovali v súvislosti s letnou burzou šálok. Činnosť tohto zariadenia sa zdynamizovala pred pár rokmi po nástupe súčasného riaditeľa Miroslava Dzurecha. Mal skutočný záujem o prácu charity a najmä predchádzajúce skúsenosti zo zaujímavého projektu združenia Samaria v Hlohovci, ktorá sa zaoberá cieľenou pomocou sociálne odkázaným formou tzv. príhovorcov. Začiatkom marca nás Miroslav Dzurech uviedol do nových, čistých a útulne zariadených priestorov nízkoprahovej Pracovnej dielne sv. Heleny. „Pôvodne boli tieto priestory využívané komerčne. Predchádzajúci nájomca ich uvoľnil a my sme v tom videli príležitosť ako ich využiť pre naše potreby. Keďže sú súčasťou budovy, kde je nízkoprahové centrum, pomôže nám to pri práci s touto cieľovou skupinou,“ hovorí Miroslav Dzurech.

V miestnostiach sú stoly so šijacími strojmi, ale aj vybavenie dielne, dá sa tu pracovať s textilom, s drevom a inými materiálmi. „Od darcov sme dostali rôzne šijacie stroje – od mechanických šliapacích až po kufríkové poľské a nemecké elektrické stroje, aké sme poznali z našich domácností z osemdesiatych rokov. Mnohé klientky z nášho centra chceme naučiť šiť, či u nich tieto zručnosti obnoviť. Mali by pomôcť nielen sebe, ale najmä pracovať na výrobkoch, ktoré budú uplatniteľné na trhu. Za výnos z ich predaja budeme rozširovať a zlepšovať podmienky našej sociálnej dielne. Chceli sme vytvoriť aj podmienky pre mužov, preto je tu stolárska dielňa na prácu s drevom, drôtom, prútím a ostatnými mate-

riálmi,“ hovorí Miroslav Dzurech a pokračuje: „Je to regulárna pracovná dielňa, ktorá má aj rozmer terapeutického pracoviska. Angažovať sa v nej budú dobrovoľníci, ktorí budú pracovať spolu s klientmi. Sú to najmä klienti nízkoprahového centra, teda ľudia z ulice alebo najviac sociálne odkázaní.“

Aby nebudovali závislosť klientov na pomoci, chcú ich vtáňovať do procesu práce charity. Výhodou je, že v porovnaní s inými dielňami, kde vyrábajú rôzne dekoratívne veci, tu stavili na praktické výrobky s konkrétnym využitím, napríklad darčekové obaly na fľaše, triesky do krbu, drobný nábytok, rohožky a podobne.

„Toto je zatiaľ pilotný projekt. Všetci sme v očakávaní, čo z nášho nápadu vznikne. Už sme sa začali stretávať s dobrovoľníkmi, ktorí nám pomáhajú. Pozývame klientov a sledujeme, ako sa to bude vyvíjať. Chceme ľuďom, ktorí žijú na ulici, ponúknuť možnosť konkrétneho uplatnenia a obnoviť ich schopnosti, ktoré sa časom celkom zatlačili

do úzadia. Napríklad, jeden deň v týždni budú robiť v dielni kľakadlá do kostolov,“ hovorí Mária Klokerová z arcidiecéznej charity. Jej kolegyňa Soňa Pobiecka pracuje v nízkoprahovom centre. „Budeme sa snažiť kolegyniam v dielni posúvať našich klientov z ulice. Obklopuje ich nielen materiálna bieda, ale najmä tá duchovná. Stratili strechu nad hlavou a najmä vzťahy, kontakty a zručnosti. Hľadajú možnosti a komunitu, kde by mohli tráviť čas. Táto dielnička je ideálny priestor na takéto aktivity,“ hovorí. Prvé skúsenosti im potvrdili, že dielňa sv. Heleny je priestorom nielen na aktívnu prácu, ale aj na obnovu vzťahov a komunity najmä pre ľudí bez domova. „V budúcnosti by sme chceli, aby sa k nám pridali aj starší ľudia. Napríklad, staršie dámy, ktoré vedia šiť, štrikovať a háčkovať, by nám mohli odovzdať svoje zručnosti aj starorodičovské vedomosti. Nielen nám – dobrovoľníkom, ale aj klientom,“ hovorí dobrovoľníčka Jozefa Volfová. ■

Martin Jurčo, foto: TAVOS

Mnohí si mýlia kanalizáciu s odpadkovým košom

Upchaté i celkom pokazené čerpadlá, potrubia, kanalizačné rozvody i zberače. S takouto skúsenosťou sa v poslednom čase čoraz viac stretávajú pracovníci Trnavskej vodárenskej spoločnosti, a spôsobuje im to nemalé starosti. Problém však nie je len záležitosťou samotných pracovníkov kanalizácií, ale aj nás, používateľov. Každá porucha a jej odstraňovanie je obmedzením používania kanalizácie a finančné čiastky na opravu technológie, ktoré sa časom neustále zvyšujú, sa neskôr premietnu i do cien vodného a stočného.

Vyhadzovanie potravín do toalety v panelákoch, ale aj rôzneho biologického odpadu, tukov, olejov i textílií, nebezpečných chemických látok, dokonca i stavebného odpadu do kanalizácie. To je častá skúsenosť trnavských vodárov. Napriek tomu, že na to upozorňujú pracovníci Trnavskej vodárenskej spoločnosti už dlhšie obdobie, v poslednom čase sa množia prípady porúch v kanalizačných rozvodoch a na kanalizačných prečerpávacích staniciach najmä pre nedisciplinovaných obyvateľov nášho mesta. Ako nás informovala Oľga Štefániková, poverená zastupovaním technicko-prevádzkového a investičného riaditeľa Trnavskej vodárenskej spoločnosti: „Nezodpovední obyvatelia tieto nevhodné odpady vyhadzujú nielen do toaliet, vylejú do kuchynského drezu, ale stáva sa nám, že ich vysypú aj priamo do kanalizačnej revíznej šachty, alebo po odstránení kanalizačného poklopu do kanalizačnej stoky.“ Problém nie je len v upchávaní čerpadiel väčšími predmetmi ako sú textílie či rôzne igelity alebo plasty, ale najmä tukmi, ktoré často skončia vo výlevke miesto v nádobe na tuky. Mnohí z nás zabúdajú, že aj tie sa postupne začínajú separovať do zberných nádob tak, ako plasty či sklo. Najväčšie problémy sú vraj na sídliskách a pri stravovacích prevádzkach, kde končí v odpade veľké množstvo tukov. „Problematické sú aj vzniknuté usadeniny na potrubiach z kuchynských produktov. Niekedy ide o celé kusy potravín, napríklad pečené kura spláchnuté v toalete. To všetko znižuje prietok potrubia až do jeho upchatia.

Všetky biologické látky v stokách a potrubiach sa rozkladajú a sú zároveň potravinovou bázou pre hlodavce. Dochádza k šíreniu nepríjemného zápachu, a táto situácia napomáha rozmnožovaniu hlodavcov. Výsledkom sú ďalšie náklady na deratizáciu, ktorá dvakrát za rok stojí niekoľko tisíc eur,“ hovorí Oľga Štefániková. Samostatnou kapitolou sú drvičky odpadu, ktoré sú v moderných kuchynských linkách priamo napojené na kanalizáciu. „Často sa v drvičoch, najmä v stravovacích zariadeniach, okrem potravín vyskytnú aj plechovky, papier a podobne. Výsledné produkty z drvičiek sú odvádzané do kanalizačnej prípojky a následne do kanalizačnej siete. Profily kanalizačných prípojok nie sú dimenzované na odpady a často nemajú vzhľadom na konfiguráciu terénu dostatočný spád,“ vysvetľuje Oľga Štefániková a pripomína, že sumy za odstraňovanie

havarijných porúch stoja rádovo niekoľko sto eur. Veľké kusy odpadov v potrubí či dokonca stavebný odpad sú schopné nielen znefunkčovať kanalizáciu, ale aj, ako sme sa dozvedeli, dokážu celkom znemožniť prevádzku čerpacej stanice a spôsobiť vzdutie hladiny v kanalizačnej sieti, čo má za následok zatopenie z kanalizácie v suterénoch domov, vo vážnejších prípadoch celej ulice alebo obytnej štvrte. „Pri upchaní kanalizačného potrubia a znefunkčovaní čerpacích staníc nasleduje ich hydromechanické čistenie. Na zamedzenie týchto negatívnych vplyvov robíme pravidelnú údržbu kanalizačnej siete, ktorá obsahuje aj monitoring inšpekčným monitorovacím vozidlom a kanalizačných prečerpávacích staníc,“ hovorí Oľga Štefániková a pripomína, ako sa chemické látky v kanalizácii negatívne podpisujú pod čistiaci mechanizmus čističiek: „Mestské čističky

odpadových vôd sú mechanicko-biologické, to znamená, že rozhodujúcou mierou sa na čistení odpadových vôd podieľajú rôzne druhy mikroorganizmov. A práve tie sú veľmi citlivé na prítomnosť látok, ktoré do odpadových vôd nepatria. Dôsledkom je úplná strata čistiacej schopnosti mikroorganizmov a ich odumretie. Dochádza ku kolapsu čističky, a počas tohto obdobia je znížená kvalita čistenia odpadových

vých vôd vypúšťaných do vodných tokov, čo negatívne vplyva na životné prostredie.“

V poslednom čase sa pracovníci TAVOS-u stretávajú aj s nedovoleným pripojením odvodu dažďovej vody zo striech a betónových plôch do tlakovej kanalizácie.

„Pri tlakovej kanalizácii nie je prípustné pripojiť dažďovú vodu zo striech a betónových plôch do splaškovej kanalizácie. V prípa-

de porušenia tohto nariadenia a nedisciplinovanosti občanov v období dažďov dochádza k zahlteniu kanalizačnej stoky. Kanalizačné prečerpávacie stanice nedokážu preniesť kapacitne takéto množstvo odvádzanej odpadovej vody, čo má za následok vytopenie týchto staníc a zároveň aj zvýšené náklady na elektrickú energiu,“ pripomína Oľga Štefániková. ■

Martin Jurčo, foto: autor

Zapojte sa aj vy do ankety Komunitného plánu sociálnych služieb mesta Trnavy .....

Mesto Trnava v týchto dňoch začína druhú fázu prípravy Komunitného plánu sociálnych služieb na roky 2016 – 2020. Dokument bude analyzovať stav sociálnych služieb v našom meste, potreby a problémy občanov v sociálnej oblasti a hľadať nové možnosti rozvoja sociálnych služieb. Ko-
nečná podoba dokumentu bude výsledkom procesu, na ktorom by sa mali podieľať poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia seniorov, patientskych organizácií a prijímateľov sociálnych služieb. V strede tohto čísla Noviniek z radnice je vložená anketa, v ktorej môžete vyjadriť svoju predstavu o tom, aké služby by mesto malo v sociálnej oblasti zabezpečovať.

Čo to vlastne komunitný plán mesta je a čo ho tvorí? Nielen o týchto témach sme sa rozprávali so spoluautorkou projektu Komunitného plánu sociálnych služieb mesta Trnavy prof. Janou Levickou z Katedry sociálnej práce Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity.

■ **Komunitný plán sociálnych služieb je dokument, v ktorom by mali byť zachytené všetky jestvujúce služby na území mesta. K nim by sa postupne mali pridať aj tie, ktoré občania potrebujú. Teda ide o projekt, ktorý sa vyvíja v istej časovej perspektíve.**

- Mesto alebo obec má občanov, pre ktorých pracuje. Z legislatívy mu vyplývajú úlohy, ktoré má naplniť. Nie však všetko, čo sa v komunitnom pláne ocitne, musí realizovať mesto alebo mestský úrad. Môže to pripraviť v súčinnosti s organizáciami, ktoré na území mesta pôsobia, teda napríklad s občianskymi združeniami. Mesto pomáha vytvárať sieť a ko-

ordinuje ju. To je hlavná úloha samosprávy v tejto oblasti. Aby sa nestalo, že v meste budeme mať desať rovnakých druhov sociálnych služieb a niektoré nám budú chýbať.

■ **Mesto má teda zákonné povinnosti, okrem toho si pripraví anketu a zistí, aká je reálna potreba jeho obyvateľov. Je to**

však asi len pomocný princíp, lebo reálne nemusí byť výsledkom vyhodnotenia ankety zmapovanie objektívnej situácie.

- Máme tu napríklad istý počet ľudí so zdravotným postihnutím, a pre nich je dôležité vytvoriť nejaké zariadenia a služby. Ale títo ľudia si to vôbec nemusia mys-

lieť. Oni môžu chcieť chránené dielne, pracovné príležitosti, a podobne. Keď sa teda robí komunitný plán, robí sa rôznymi spôsobmi, nielen anketou, ale aj anketou. V nej obyvatelia pomenujú, čo reálne v meste potrebujú, ktoré služby sú dostačujúce, ktoré tu chýbajú. Cieľom je zistiť najväčšiu potrebnosť.

■ Akých skupín sa dotýka spomínaný komunitný plán mesta?

- Týka sa všetkých obyvateľov. Komunitný plán zachytáva napríklad jasle a predškolské zariadenia, ale aj zariadenia opatrovateľskej starostlivosti. Týka sa teda mladých ľudí, ale aj seniorov, i rodín, v ktorých tieto osoby žijú. Pre marginalizované skupiny obyvateľstva sú určené samostatné služby.

■ Aké sú skúsenosti s komunitným plánom miest v zahraničí?

- Najmä na Slovensku a v Čechách preberáme britský model. Komunitné plánovanie tam funguje od 60. rokov. Plán sa tvorí na základe zistenia záujmu občanov spolu so samosprávou a odborníkmi, podobne dobré skúsenosti sú v Holandsku a iných krajinách. Komunitný plán je aj nástrojom na to – aké sociálne služby budem potrebovať a z akého finančného krytia ich vybudujeme. Dobrá prax smeruje k tomu, že sa vytvára priestor pre tretí sektor. Mesto teda hľadá združenie alebo organizáciu, ktorá túto potrebu zabezpečí. Náš zákon totiž hovorí, že obec alebo mesto musí priamo poskytnúť službu alebo zabezpečiť jej dostupnosť. Nie všetky musia teda zabezpečovať samospráva. Napríklad Trnava sa snaží dlhodobo vychádzať v ústrety práve združeniam, ale aj tým, ktorí robia výkony v zmysle zákona o sociálnoprávnej ochrane, a kuratele. Tam patria najmä

spomínané marginalizované skupiny.

■ Povedzme si, aké služby spadajú pod pojem sociálne služby?

- Ak ideme od najvyšších vekových kategórií, sú tam služby pre seniorov. Podľa našej legislatívy ide o tradičné zariadenia pre seniorov, klasické alebo špecializované vo vzťahu k staršej skupine obyvateľstva ako sú demencie, Alzheimerova a Parkinsonova choroba, a podobne. V nadväznosti sú to služby poskytované celoročne, týždenne alebo denne – tie nazývame stacionáre. Tie už tiež v Trnave máme. Potom je to služba v domácom prostredí, tzv. opatrovateľská služba. Je nielen pre seniorov, ale napríklad pre osoby so zdravotným postihnutím odkázané na pomoc inej osoby. Ďalšiu kapitolu tvoria služby pre zdravotne postihnutých a dlhodobo chorých. Preferujeme starostlivosť v domácom prostredí. Druhou alternatívou sú denné centrá. Celoročné zariadenia sú tou poslednou alternatívou. Na to sa nabaľujú ďalšie služby ako je chránené bývanie, teda bývanie pod odborným dohľadom, potom chránené dielne pre ľudí, ktorí nie sú zamestnateľní na voľnom trhu práce. Samostatným balíkom sú služby pre rodinu, rôzne nízkoprahové zariadenia určené ako kontaktné centrá pre celú rodinu a nízkoprahové zariadenia pre deti. Ďalšie zariadenia nie sú obmedzené vekom, napríklad služby určené pre ľudí bez domova – nocľahárne a útulky. Patrí tam aj oblasť sociálneho bývania. Nemôžeme nespomenúť komunitné centrá ako miesta, kde dokážu poskytnúť klientovi viacero druhov služieb alebo mu odporučiť, kde nájde to, čo potrebuje. Pomerne nová na Slovensku je služba včasnej intervencie. Práve túto službu by som v Trnave veľmi rada videla v budúcnosti.

Poskytuje sa rodine, do ktorej sa narodí dieťa s ťažkým zdravotným postihnutím. Mala by komplexne poskytovať pomoc dieťaťu i rodine, pretože aj rodičia majú obavy, ako zvládnu starostlivosť o takéto dieťa. To sme ešte, samozrejme, zďaleka nevyčerpali všetky možnosti v oblasti sociálnych služieb.

■ Komunitný plán sociálnych služieb mesta Trnavy na najbližšie roky sa momentálne tvorí. Časť projektu sa rozbehla minulý rok, teraz budete vyhodnocovať anketu.

- Projekt je v rozpracovanom štádiu. Verejnosť sa môže v anketе vyjadriť, aké služby by chcela, ktoré sú dostatočné a ktoré chýbajú. Minulý rok sme pripravili dva diskusné stoly, kde sme sa stretávali so zástupcami jednotlivých skupín, teda zdravotne postihnutých, rodín. Boli tam aj zástupcovia marginalizovaných skupín, nielen Rómov, ale všetkých, ktorí sa ocitajú pod nejakým tlakom spoločnosti a sú z nej vytláčaní – podobne aj ľudia užívajúci drogy alebo ľudia pracujúci v sexbiznise. Na stretnutí sa diskusie zúčastnili zástupcovia organizácií riešiacich problematiku sociálneho bývania, a podobne. Prvé diskusie boli zamerané na to, čo máme a s čím sme spokojní. To si treba udržať, napríklad v prípade práce s deťmi s problémovým správaním. Druhá diskusia bola na tému, čo chýba organizáciám zastrešujúce tieto sociálne služby a v čom vidia najviac nedostatkov. Ďalšou fázou je vyhodnotenie ankety, pripravíme z toho prienikový materiál. Samozrejme, nemôžeme zabudnúť na to, čo mestu prikazujú zákony. Veľmi radi by sme sa dostali do bodu, keď poskytovatelia služieb, mesto a výsledky z ankety a okrúhlych stolov prinesú optimium, čo by sa v priebehu piatich rokov mohlo vytvoriť. ■

Martin Jurčo

Štvrťstoročná spolupráca školy s Talianskom .....

Aj keď sa o duálnom vzdelávaní hovorí len v poslednom období, s reálnym prepojením teórie a praxe majú mnohé školy už bohatú prax. Pozitívne skúsenosti majú už štvrťstoročie v Strednej odbornej škole poľnohospodárstva a služieb na vidieku v Trnave so spoluprácou v oblasti prvovýroby a výskumu s talianskymi partnermi. Podnikateľské subjekty u nás majú záujem najmä o žiakov v typických farmárskych odboroch. Žiaci si často vyberajú zamerania, ktoré sa sčasti vzdávajú poľnohospodárskej prvovýrobe ako je kynológia. Aj takáto medzinárodná spolupráca ich môže nasmerovať k čoraz obľúbenejšej farmárskej oblasti.

Poľnohospodárska škola začala v roku 1991 spolupracovať s talianskym regiónom Friuli-Venezia Giulia. Tamojšia organizácia E.R.S.A. Gorizia sa zaoberala permanentným poľnohospodárskym vzdelávaním. „S touto organizáciou sme začali spolupracovať na výmene študentov. Hneď v roku 1992 išlo 21 študentov na odbornú prax do Talianska,“ hovorí zástupca riaditeľa Strednej odbornej školy poľnohospodárskej a služieb na vidieku Ján Piešťanský a dopĺňa, že s tým bolo spojené aj zavedenie taliančiny do vyučovania najprv krúžkovou činnosťou a neskôr ako ďalšieho cudzieho jazyka. V porevolučnom čase bola takáto výmena na úrovni strednej školy ešte celkom neznáma a škole i talianskym partnerom trvalo dlhšie, kým sa vzájomne spoznali. „Po prvej úspešnej praxi našich študentov sme robili aj jazykové kurzy v Taliansku a spájali sme ich nielen s návštevou a spoznávaním škôl, ale najmä tamojších výrobných subjektov. Išlo nám o overovanie rôznych plodín, ktoré sa tam pestujú, najmä zelenín. Spočiatku to boli cesnak a cibuľa. Dodávali nám jednotlivé odrody cibulovín a my sme ich testovali v našich podmienkach,“ hovorí Ján Piešťanský. Spočiatku tamojšie firmy brali spoluprácu ako podporu takmer neznámemu regiónu. „Keď sme im dali výsledky, ktoré sme spracovali v talianskom jazyku a videli, že je to metodicky správne, už nám začali veriť. Napokon nám sami začali dodávať nové produkty. Nešlo len o zeleninu, ale napríklad

aj o prostriedky na hubenie hlodavcov,“ hovorí Ján Piešťanský a pripomína, že takýto typ spolupráce so spoločnosťou VEBI Istituto Biochimico trvá dodnes. Najnovšie majú v Dolných Lovčiciach založené pokusy v odchovni bažantov, kde overujú formy parafrínových nástrah. V priebehu dvadsiatich piatich rokov sa spolupráca vyvíjala, niektoré subjekty zanikli, ich predstavitelia zomreli a ich následníci už nemali záujem so školou komunikovať. Vďaka spoločnému európskemu priestoru i projektu Europea Slovakia sa podarilo pri konferenciách nadviazať nové kontakty s ďalšími firmami a partnermi. „Neraz sa práve na konferencii stretieme so školou alebo pestovateľom či šľachtiteľom a hneď nadviažeme spoluprácu. Najnovšie to bolo napríklad s talianskou Università Popolare del Fortore zo San Bartolomeoin Galdo (BN) a pokračovanie s partnerskou školou I.I.S.S. „B. Caramia – Gigante v Locorotondo. Už počas konferencie sme dostali biologický materiál – osivá carosella a farebných karfiolov,“ hovorí J. Piešťanský a dodáva, že takéto úspechy sú motivačné aj pre žiakov, aby sa venovali taliančine. Všetky tieto skúsenosti využijú žiaci najmä v odbore poľnohospodársky manažment. Pri maturitných prácach i stredoškolskej odbornej činnosti sa zúčastňujú na pokusoch, vyhodnocovaní projektov aj ich jazykovej transformácii do taliančiny. Spolupráca trnavskej školy s Talianskom má svoju nadstavbu aj

v partnerských aktivitách mesta a kraja. „Dodnes mám v pamäti udalosť spred piatich rokov, keď sme mali možnosť privítať hostí z talianskeho mesta Casale Monferrato. Vtedy boli súčasťou delegácie páni Angelo Di Cosmo – terajší viceprimátor a Federico Riboldi, ktorý zase je viceprezidentom mestskej rady. Popri svojich funkcionárskych povinnostiach viceprimátora sa zaujímal i o poľnohospodárstvo. Spolupráca sa za roky rozšírila i do iných regiónov Talianska, pričom o školu, pokusy a mesto začali mať záujem i regióny Puglia a Campania, s ktorými sme sa dohodli overovať kapustové a tekvicové zeleniny. Výsledkom nových partnerských vzťahov bola koncom roka 2015 i návšteva mesta Trnava dvadsaťčlennou delegáciou z Università Popolare del Fortore zo San Bartolomeo in Galdo,“ hovorí J. Piešťanský. Tento rok má trnavská škola z mesta Cassale Monferrato nové odrody brokolice, cukety a karfiolov. „Novšednou zeleninou, ktorú teraz skúšame, je spomínané carosello. Je to kríženec uhorky a melóna, má chuť šalátovej uhorky a má i dekoratívne vlastnosti. V poslednom čase sa zaoberáme farebným karfiolom. U nás sa pestuje najmä biely, ale existujú aj ďalšie varianty. Napríklad zelený variant je krížencom karfiolu a brokolice, tzv. romanesco. Ďalej overujeme fialový druh karfiolu Violetto di Sicilia. Najmenej naši spotrebiteľia dôverujú zelenému karfiolu s klasickým tvarom ružice, ktorý má viac betakaroténu a farbív. Je to aj vec konzumentského zvyku,“ dodáva J. Piešťanský. ■

Martin Neumann, Katedra archeológie FiF UK v Bratislave

Trnavská zmluva z 13. februára 1327.....

Nešlo len o známe uzatvorenie sobášnej zmluvy medzi dvoma panovníckymi rodmi, ale aj o vojensko-politickú a ekonomickú dohodu. A práve dôsledky tej poslednej dohody, ktorá zaniká v pozadí prvých dvoch, vidno až dodnes.

V októbri roku 1324 dostal uhorský taverník Demeter, syn Alexandra Nékcseia, od kráľa Karola I. Róberta privilégium darovať akúkoľvek časť svojho majetku komu len chce.¹ Toto nezvyčajné privilégium malo aj svoje nezvyčajné pozadie. Na začiatku toho istého mesiaca sa kráľovi narodil jeho v poradí druhý syn Ladislav.² Keďže prvorodený syn Karol zomrel krátko po svojom narodení v roku 1321³, Ladislav sa tak stal následníkom na uhorskom tróne.⁴

Kráľovi, ktorý sa narodil v Neapole a o uhorský trón musel takmer 20 rokov bojovať, poskytlo narodenie syna cestu k presadeniu sa vlastnej dynastie v Uhorsku. Dlhoočakávaný syn bol pre kráľa obrovskou radosťou aj kvôli tomu, že mužského potomka splodil až so svojou štvrtou manželkou Alžbetou, dcérou poľského kráľa Vladislava I. Lokietka. Aby Karol zviazal svoj rod s uhorským prostredím, dostal syn meno po svätom uhorskom kráľovi Ladislavovi. A pravdepodobne aj preto sa rozhodol už spomínaný Demeter darovať svoj majetok Zuhna Kostolu Panny Márie vo Veľkom Varadíne, kde bol pochovaný svätý Ladislav.⁵

Už ako dieťa sa malý Ladislav stal predmetom v zahranično-politických plánoch svojho otca.⁶ Ten ho plánoval oženiť za Annu, dcéru českého kráľa Jána Luxemburského. Anna bola Jánovou treťou

dcérou a bola len o rok staršia od Ladislava. To však nebránilo obom rodičom svoje deti zasnúbiť. Miestom, kde sa malo zmluvne potvrdiť zasnúbenie mladého páru, sa stala Trnava. Pri výbere miesta zavázila najmä jej poloha v blízkosti konfinia, ktoré delilo Uhorsko od Českého kráľovstva. Len tak by sa dalo vysvetliť, prečo sa dôležité medzinárodné stretnutie konalo v meste, ktoré v roku 1325, teda relatívne nedávno, takmer celé vyhorelo.⁷ Samotná zmluva bola spečatená počas stretnutia, ktoré sa odohralo 13. februára 1327. Účastníci trnavského stretnutia prisahali dodržiavať dohodnuté zmluvné ustanovenia na oltári františkánskeho Kostola svätého Jakuba, ktorý bol pravdepodobne pred požiarom ušetrený. Podľa jej znenia mala byť Anna po dosiahnutí veku dvanástich rokov privedená do Uhorska k svojmu snúbencovi Ladislavovi. Spolu s ňou malo prísť aj veno vo výške 10 000 mariek pražských grošov. Prevzatie vena malo prebehnúť v Uhorskom Brode a ďalej malo putovať až do Trenčína. Uhorský kráľ sa tiež zaviazal poskytnúť mladému páru finančné prostriedky. Malo ísť o 25 000 strieborných mariek. Sumu vo výške 10 000 strieborných mariek mala Anna získať z príjmov a výnosov miest Vereuche (Verőce),

Segusd (Segesd), Labad (Labád), Chehy (Csehi) a Arangas (Aranyas) ako aj z dedín Steritorn (Szentambrus), Burg (?), Sleabas (Szabás), dvoch dedín Achat (Atád), Balchas (Balhás), Wihus (Ötvös), Darary (Darány), Chehine (Csokonya) a Wiloch (Újlak).⁸ Naproti tomu Ladislav mal získať príjmy z celej Požegskej župy. Samozrejme, všetko sa malo udiť až po udelení pápežského dišpenzu.

Samotné dohodnutie spojenia anjouovského a luxemburského rodu bolo len potvrdením či zárukou jej ďalších ustanovení. Tie možno rozdeliť do viacerých rovín. Prvú z nich tvorila zahranično-politická oblasť. Pre českú stranu bolo dôležité, že sa Karol I. Róbert zaviazal poskytnúť vojenskú pomoc českému kráľovi, kedykoľvek by bol ním požiadaný. Karol si však vymohol jednu výnimku – nemusel s ním vytrhnúť do boja proti Rakúsku, kde vládol Karolov bratranec Fridrich. Ak by však Rakúšania vtrhli do Českého kráľovstva, mal prísť Karol pomôcť českému kráľovi Jánovi. Recipročne mal vojenskú pomoc v prípade potreby poskytnúť aj český kráľ tomu uhorskému. Druhú rovinu tvorili ustanovenia týkajúce sa nástupníctva v Uhorskom kráľovstve. Táto časť zmluvy bola zásadná v očiach uhorskej strany. Ako nástupníci na uhorský

¹ BLAZOVICH, László (ed.): *Anjou-kori oklevéltár. Documenta Res Hungaricas Tempore Regum Andegavensium Illustrantia VIII. 1324.* Budapest – Szeged: Borgis Kft., 1993 (ďalej AOK), č. 466, s. 236.

² *Anno Domini m° ccc° xxii° in Vyssegrad in festo sancti Remigii de eadem regina rex genuit filium nomine Ladizlaus. Chronica picta, f. 70v.*

³ SOPKO, Július (ed. et trans.): *Kronika Jána z Turca.* Bratislava: Perfekt, 2014, s. 147, 454.

⁴ KRISTÓ, Gyula: *Károly Róbert családjá.* Aetas, roč. 20, č. 4, 2005, s. 26.

⁵ AOK X, č. 413, s. 253.

FEJÉR, György (ed.): *Codex Diplomaticus Hungariae Ecclesiasticus ac Civilis.* Tom. VIII, Vol. III. Buda: Typis Typogr. Regiae Universitatis Ungaricae, 1832, č. 6, s. 66-70.

⁶ BARTHA, Annamária: *A királyi gyermekek kiházásitása – Károly Róbert dinasztikus politikája.* In: KERESZTES, Gábor (ed.): *Tavaszi szél.* Budapest: Doktoranduszok Országos Szövetsége, 2013 (ďalej BARTHA, A.: *A királyi gyermekek*), s. 13.

⁷ NAGY, Imre (ed.): *Codex Diplomaticus Hungaricus Andegavensis. Anjoukori okmánytár. II. kötet.* Budapest: A M. Tud. Akadémia Könyvtadó hivatala, 1881, č. 213, s. 234.

⁸ BARTHA, A.: *A királyi gyermekek*, s. 14.

trón boli označení synovia Ladislava a Anny. Ak by z manželstva vzišli len dcéry, malo sa pri dedení trónu postupovať podľa uhorského zvykového práva. Pamätalo sa aj na nepriaznivé okolnosti vyplývajúce z bezdetnosti manželstva Ladislava a Anny a následnej smrti Ladislava. V tom prípade si Anna mohla doživotne ponechať celé veno. Avšak po jej smrti sa malo 10 000 strieborných mariek vrátiť českému kráľovi. Celá suma mala byť sústredená v Trenčíne a odtiaľ bezpečne prevezená k moravským hraniciam. Ak by pre nejakú príčinu nemohlo byť manželstvo uzatvorené, nemalo to ovplyvniť plnenie ďalších ustanovení zmluvy. Obe strany sa súčasne zaviazali, že počas neplnoletosti nástupníkov kráľov v prípade smrti ich otcov bude český kráľ ochraňovať Uhorské kráľovstvo a jeho dedičov a uhorský kráľ zase České kráľovstvo a jeho dedičov. Treťou rovinnou, hoci menej zreteľnou, bola rovina ekonomická. Na stretnutí v Trnave sa zúčastnil aj už spomínaný uhorský taverník Demešter. Preto sa predpokladá, že sa tu prerokovávali aj ekonomické reformy a pomoc italských minciarov pri založení mincovne v Kremnici.⁹ Odborníci z Florencie stáli totiž pri počiatkoch razby českých zlatých mincí podľa florentského vzoru v Kutnej Hore v roku 1325. Karol I. Róbert sa počas svojej vlády pokúšal skonsolidovať ekonomickú situáciu v Uhorsku nahradením drobných strieborných denárov, ktoré boli neustálou výmenou a znižovaním podielu striebra v nich veľmi znehodnotené, novou kvalitnejšou mincou. Pri realizácii menovej reformy sa nechal inšpirovať českým

vzorom. Sám dobre vedel, že italskí finančníci sú najlepšiami odborníkmi v mincovníctve. Preto sa v Trnave pravdepodobne dohodlo vyslanie kutnohorských minciarov do Kremnice, kde sa našli bohaté náleziská zlata.¹⁰ Neprekvapí skutočnosť, že kremnické mestské výsady sa podobajú na tie kutnohorské. Zakrátko sa Kremnica stala nielen sídlom mincovne, ale i kráľovskej banskej a mincovej komory. Rokovania v Trnave tak tvorili nielen významný obrat v dejinách samotnej Kremnice, ale aj dôležitý článok pri prechode zo starej striebornej meny k medzinárodne uznávanej zlatej minci – florénu.¹¹ Nová mena sa zaslúžila o hospodársky vzostup Uhorska, ktorý sa v plnej miere prejavil až za vlády Karolovho syna Ľudovíta. Aby bolo manželstvo vôbec realizovateľné, bolo nutné získať od pápeža dišpenz. Obaja snúbenci boli totiž príbuzní – mali spoločných prarodičov. Preto sa obe zmluvné strany zaviazali do 6 mesiacov po podpísaní zmluvy požiadať pápeža o dišpenz. Pápež Ján XXII., v tom čase sídliači v Avignone, reagoval 8. septembra toho istého roku.¹² Zaujímavé je, že tak urobil ešte predtým, než k nemu obaja králi poslali svojich poslov. Vyplýva z toho, že pápež bol o rokovaniach informovaný a bol vopred rozhodnutý udeliť obom budúcim manželom dišpenz. Karol I. Róbert vyslal do Avignonu svojho posla až neskôr. Bol ním istý budínsky mešťan Juraj.¹³ Ten pravdepodobne dorazil do Avignonu v priebehu novembra. Následne 3. decembra 1327 pápež oficiálne udelil dišpenz obom manželom. Teraz už nestálo oficiálnemu

naplneniu mierovej zmluvy nič v ceste. Zasiahol však osud. V roku 1329 Ladislav zomrel.¹⁴ Túto smutnú správu oznámil Karol I. Róbert českému kráľovi Jánovi a jeho manželke Eliške 8. marca 1329.¹⁵ Bol si vedomý, že smrťou svojho syna sa spojenie oboch rodov nenaplní. Napriek tomu trnavská zmluva zostávala aj naďalej v platnosti, keďže aj na takýto prípad sa v zmluve pamätalo. Karol napísal Jánovi list, prostredníctvom ktorého sa chcel uistiť, že táto udalosť neovplyvní ich vzájomné vzťahy. Apeloval aj na Elišku, aby nabádala svojho manžela k udržaniu dobrých vzťahov s Uhorskom.

Z analýzy obsahu trnavskej zmluvy je zrejme, že Trnava sa vo februári roku 1327 stala svedkom významného medzinárodného stretnutia, ktoré však malo dopad aj na domáce prostredie. Nešlo len o dodnes známe uzatvorenie sobášnej zmluvy medzi dvoma panovníckymi rodmi, ale aj o vojensko-politickú a ekonomickú dohodu. A práve dôsledky tej poslednej dohody, ktorá zaniká v pozadí prvých dvoch, vidno až dodnes. Zlaté florény sa stali uznávanou európskou menou, dnes by sme povedali „stredoeurópskym eurom“. V susednom Maďarsku dodnes platia forintmi, čo je slovo odvodené od florénu. Tiež Kremnica môže pravdepodobne ďakovať za svoju mincovňu dohode z Trnavy. Mince tam razia aj dnes, lenže nie florény, ale eurá – obe s medzinárodne uznávanou hodnotou. Pod nánosmi vekov však netreba zabúdať, že kdesi na počiatku stálo okrem iného aj jedno februárové stretnutie v Trnave v roku 1327. ■

⁹ ŠTEFÁNIK, Martin: Anjouovské hospodárske reformy a ich európske pozadie v hospodárstve Uhorského kráľovstva. In: KOVÁČ, Dušan a kol. (eds.): *Slovenské dejiny v dejinách Európy. Vybrané kapitoly*. Bratislava: VEDA, 2015 (ďalej ŠTEFÁNIK, M.: Anjouovské hospodárske reformy), s. 86.

¹⁰ KIANIČKA, Daniel Haas: *Kremnica. Mesto klenotov*. Budmerice: Vydavateľstvo Rak, 2014 (ďalej KIANIČKA, D. H.: Kremnica), s. 44.

¹¹ ŠTEFÁNIK, M.: *Anjouovské hospodárske reformy*, s. 84.

KIANIČKA, D. H.: Kremnica, s. 45.

¹² AOK XI, č. 427, s. 202.

CHYTL, Joseph (ed.): *Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae. Urkunden-Sammlung zur Geschichte Mährens, im Auftrage des mährischen Landes-Ausschusses*. VI. Band. Brünn: Franz Gastl's typographischer Anstalt, 1854, č. 316, s. 245.

¹³ AOK XI, č. 558-559, s. 262.

¹⁴ Anno Domini m° ccc° xxix mortuus est Ladizlaus filius eius.

Chronica picta, f. 71r.

¹⁵ AOK XIII, č. 107, s. 70.

Simona Jurčová

Trnavský park. Skúsme sa spolu zasnívať...

Trnava bola kedysi mestom obkoleseným záhradami. To muselo byť pekné. Keď sa blížil voz, koč, alebo jazdec na koni k mestu, videl kostolné veže vykukujúce z hradieb na širej zelenej ploche polí a lúk. Prechádzal prašnou cestou popri hájoch, ktoré viedli v pásoch až kdesi k Malým Karpatom.

Záhrady kedysi obklopovali Trnavu z troch strán – okrem severnej, pretože tam bol rybník. Veľké, upravené a udržiavané záhrady sa rozprestierali najmä na juhu Trnavy, za Dolnou bránou. Patrili jezuitskému kolégiumu (záhrada Stella), arcibiskupovi a konviktom trnavskej univerzity (Adalbertinum, Stephaneum, Rubrorum a Nobilium). Na území bývalej záhrady červených klerikov (Rubrora) bola v 19. storočí postavená nemocnica. Na severe, neďaleko rybníka (v časti dnešnej Kopánky) malo záhradu kolégium Marianum. Na severozápade vlastnili veľkú záhradu trinitári (na jej pozostatku je Nový cintorín na Ulici Terézie Vansovej). Po presťahovaní univerzity z Trnavy do Budína a po zrušení niektorých kláštorov panovníkom Jozefom II. zostalo na konci 18. storočia veľa záhrad okolo Trnavy opustených.¹

Bohatí Trnavčania túžili tiež po záhradách, ktorých bolo v centre mesta z priestorových dôvodov veľmi málo. Mnohí z nich mali vily a vinice na okolí (napr. v Suchej nad Parnou). Zaujímavé miesta im ponúkalo územie za trnavskými hradbami – na severe popri ceste na Bučany, na východe pri neskoršej Hlbokej ceste, na juhu, ale najmä na západe, kde vznikol pás usadlostí so záhradami, ktorý neskôr vytvoril základ pre Hospodársku ulicu. Za pozostatok po záhradnom predmestí na západe možno považovať aj dve staršie architektúry. Prvou je

záhradný pavilón, filagória z roku 1792 (nazývaná aj Spiegelsaal, dnes kaviareň). Druhou stavbou je letohrádok (okolo r. 1818) oproti cintorínu na ulici Terézie Vansovej. Tento letohrádok či záhradný pavilón stál pôvodne na rozsiahlom záhradnom pozemku v takmer voľnej krajine severozápadne od mesta obohaného

Mapa Trnavy z prvého vojenského mapovania, r. 1783, zdroj: internet

Trnava – zápar, pohľadnica z roku 1898, zdroj: Jozef Benko

Mladá aleja pri stanici, pohľadnica 1900 – 1918, zdroj: Jozef Benko

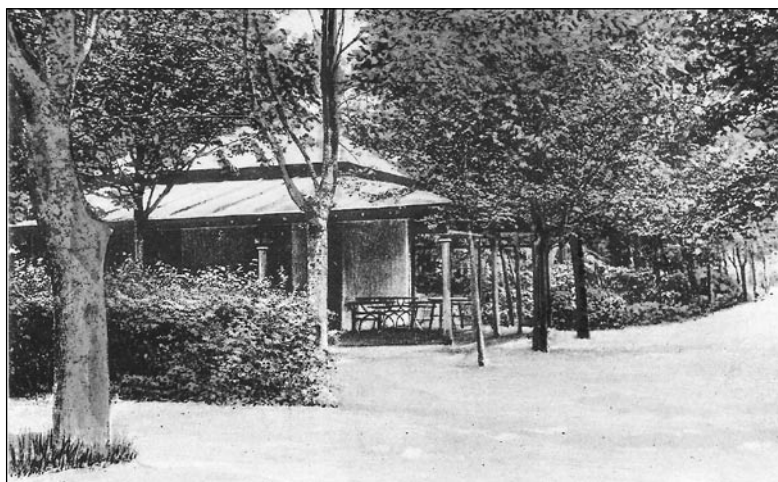
¹ ŠIMONČIČ, Jozef. 1998. *Záhrady Trnavskej univerzity*. In: *Mojej Trnave. K dejinám Trnavy a okolia*. B-print, Trnava. 1998, strany 194–196

hradbami.² Zástavba ho onedlho obklopila a v 20. storočí už plnil obytnú funkciu, no kúsok záhrady z Ulice Terézie Vansovej zostal pri tomto súkromnom dome aj dnes. V roku 1830 prišiel do Trnavy rakúsky turista Adalbert Krickel, ktorý kvetnato opísal aj trnavské záhrady a parky – promenádu, záhradu pri strelnici, Mayerov sad s vinohradom a Sulíného sad. Obchodník s vínom Mayer umiestnil svoj zábavný podnik na predmestí, neďaleko cintorína. Na pozemku bol vinohrad aj sad, kvetinové terasy, skleníky (s magnóliami) a elegantné besiedky či kolkáreň. Na južnom predmestí mal pivnice iný bohatý obchodník s vínom – pán Sulíny (predtým, než sa stal šľachticom, volal sa Valc). Na mieste bývalej jezuitskej záhrady sa spomína sad, kvetinová záhrada, aleja z ruží, záhradné pavilóny, kopček s templom, kúpeľný dom a najmä rozsiahle pivnice v podzemí. Tam, v tzv. Bakchusovej sále stála trnavská dobová rarita: obrovský vyrezávaný sud s dvoma schodiskami a galériou, kde pri slávnostných príležitostiach mohlo tancovať naraz až šesť párov.³ Po vzniku Československa začala mestská rada riešiť otázku vyhotovenia územného plánu mesta (nazývaný aj regulačný plán). Ing. Ivo Beneš zhotovil v rokoch 1920 – 22 viac návrhov pre rozrastajúcu sa Trnavu, kde riešil napríklad budúcu novú obytnú štvrť so školami Špíglsal a s novou prielukou v hradbách za františkánskym kostolom, obytnú štvrť pre sociálne slabšie obyvateľstvo Kopánka, na juhu obytno-priemyselnú štvrť Tulipán, riešil kanalizáciu a vodovod, ktoré mesto akútne potrebovalo, cestnú aj železničnú sieť a dokonca plánoval aj možnosť budovania električkovej

Alžbetin park pri stanici, pohľadnica 1900-1918, zdroj: Jozef Benko

Pavilón v parku, pohľadnica 1900 – 1918, zdroj: Jozef Benko

Staničný park v tridsiatych rokoch, o zeleň sa staral mestský hospodár Galcko, pohľadnica 1930 – 1940, zdroj: Jozef Benko

² SMOLÁKOVÁ, Mária. 2015. Maliarska výzdoba empírového letohrádku v Trnave. In: *Pamiatky Trnavy a Trnavského kraja 18*. Zborník zo seminára zo dňa 4. 12. 2014. Trnava 2015, strany 3-9

³ ŠIMONČÍČ, Jozef. 1998. Trnava roku 1830 očami rakúskeho turistu. In: *Mojej Trnave. K dejinám Trnavy a okolia*. B-print, Trnava. 1998, strany 218-221

trate v období, keď mesto dosiahne 80 000 obyvateľov (žeby stále projekt budúcnosti?).⁴ Mesto v tomto období začalo stavať na všetkých štyroch svetových stranách za hradbami a v stavebnom trende sa úspešne pokračovalo aj v druhej polovici 20. storočia.

Čo nám však zostalo zo starých záhrad a parkov? Promenáda (Bernolákov sad), územie starého cintorína za cukrovarom (zrušený v r. 1980) a kalvária, Štrky, Park Janka Kráľa (staničný park) a Kamenný mlyn (s novším lesíkom po ceste). Áno, je ešte niekoľko menších zelených plôch v samotnom centre, ktoré možno považovať za zelenú oddychovú zónu: parčík na Kapitulskej ulici, námestíčko na Jeruzalemskej ulici, okolie Baziliky sv. Mikuláša, potom tesne za hradbami amfiteáter, Ružový park a Námestie SNP. Ak ten posledne menovaný považujeme za posledný Trnavčanmi vytvorený parčík, tak za ostatné storočie vznikol v historickom centre len maličký Univerzitný park.

Nové trávnaté plochy formujúcich sa parkov sú na sídliskách – na Prednádraží za Čajkovského ulicou, na Družbe medzi úradom Trnavského samosprávneho kraja a zimným štadiónom, za Kauflandom a v okolí vodárenskej veže. (Ak sa v územnom pláne dlhodobo ráta so zachovaním parkov v týchto priestoroch, tak by sme im možno mohli dať aj nejaké meno.) Pekný nápad je aj zelená lávka k poliklinike, či myšlienka vertikálnych záhrad. Alebo komunitné záhrady vo vnútroblokových priestoroch na sídliskách, o ktorých sa intenzívne diskutuje v rámci projektov Participatívneho rozpočtu mesta Trnavy 2016. O tom, čo Trnavčanom v súčasnosti chýba a čo skutočne chcú vo svojom meste mať, vypovedajú tiež podnety pre projekt Mestské

Pri mestskom lazarete, zdroj: archív Jozefa Filipka

Kalvária, fotografia z polovice 20. storočia, zdroj: archív autorky

Na rybníku, fotografia, zdroj: archív Štefana Chovančáka

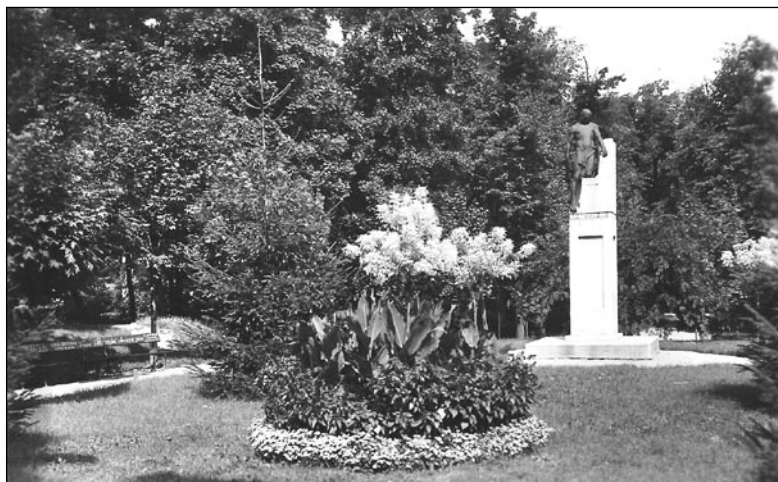
⁴ ŠIMONČIČ, Jozef. 1998. Územný plán mesta Trnavy v rokoch 1919 – 1944. In: *Mojej Trnave. K dejinám Trnavy a okolia*. B-print, Trnava. 1998, strany 115–122

zásahy Trnava 2016. Dominuje zeleň, parky, cyklotrasy, riešenie dopravy a oddychové zóny. Skúsme sa spolu zasnívať...

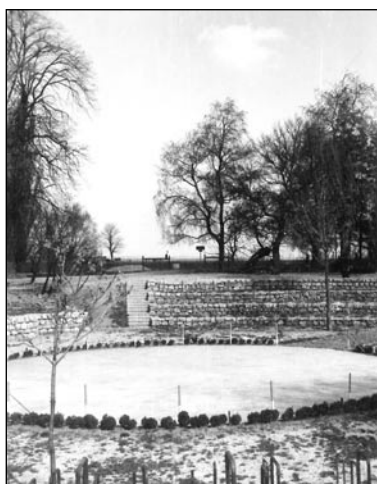
...Predstavte si, že prechádzate stromovou alejou chodníkom lemovaným lavičkami. Terén naokolo je umelo vytvarovaný tak, ako to kedysi vedeli robiť záhradní architekti šľachticom pri kaštieľoch. Trochu kopčekov na tej našej perfektnej trnavskej rovine. Všetko má svoj zmysel – stromy aj lavičky, oddychové altánky s dokonalým výhľadom (ktovie, či by to ešte dnes vedel niekto naprojektovať...) Sadnete si na kávu do zeleného záhradného pavilónu alebo na jeho terasu krytú ťahavým viničom s výhľadom na kľukaté cestičky s bežcami. Niekde sú záhony z letničiek alebo veľikánske kríky hortenzií. V diaľke vidno cesty pre cyklistov a decká na kolieskových korčuľoch... (Od vecí by možno nebolo ani jazierko a požičovňa člnkov a aj nejaký most, trebárs na malilinký ostrov na tom jazierku. Na drevenom móle by na lavičke sedávali ľudia a krmili kačice alebo labute?) Pre väčšiu bezpečnosť by bol park ohradený dookola, vstupovalo by sa cez zopár brán, mal by strážcov parku aj záhradníkov a na noc by sa zamykal. Trebárs o jedenástej?... ■

Topoľová aleja na rybníku, fotografia, zdroj: archív autorky

Kvetinový záhon pri pomníku padlým v prvej svetovej vojne, pohľadnica, zdroj: Jozef Benko

Kamenný mlyn, fotografia z polovice 20. storočia, zdroj: archív autorky

Ružový park, fotografia, zdroj: archív Štefana Chovančáka

Nemocnica, pohľadnica z prvej polovice 20. storočia, zdroj: Jozef Benko

Trnava od juhovýchodu, akvarel A. Krátký, 1919, pohľadnica, zdroj: Jozef Benko

Tehelne za Hlbokou, pohľadnica z polovice 20. storočia, zdroj: Jozef Benko

Ľudia a udalosti ....

■ **2. 4. 2015** – V Bratislave umrela trnavská rodáčka BOHUSLAVA VARGOVÁ, poetka, novinárka, vysokoškolská učiteľka a publicistka (1. výročie).

■ **3. 4. 1951** – V Trnave sa narodil filmový a televízny kameraman RICHARD KRIVDA, tvorca 4 celovečerných hraných a viacerých dokumentárnych, prírodopisných a vzdelávacích filmov (65. narodeniny).

■ **4. 4. 1991** – V Bratislave umrel akademický maliar, výtvarný pedagóg, cestovateľ a básnik MARIÁN VELBA, ktorý často navštevoval rodičov žijúcich v Trnave, kde mal aj ateliér (25. výročie).

■ **7. 4. 1736** – V Košiciach umrel historik, pedagóg a polyhistor SAMUEL TIMON, bývalý profesor Trnavskej univerzity a zakladateľ prvej koncepcie slovenských národných dejín (280. výročie).

■ **7. 4. 1931** – V Pezinku sa narodila herečka ASTÉRIA KUFELOVÁ, členka súboru Krajského divadla v Trnave a neskôr riaditeľka Mestského kultúrneho strediska v Trnave (85. výročie).

■ **7. 4. 1986** – V Pittsburgu v USA umrel slovenský básnik, spisovateľ, publicista a kňaz RUDOLF DILONG, predstaviteľ katolíckej moderny, ktorý pôsobil vo františkánskych kláštoroch v Trnave a v Hlohovci (30. výročie).

■ **9. 4. 1736** – V Bratislave umrel básnik, profesor Trnavskej univerzity a v rokoch 1722 – 25 jej rektor FRANTI-

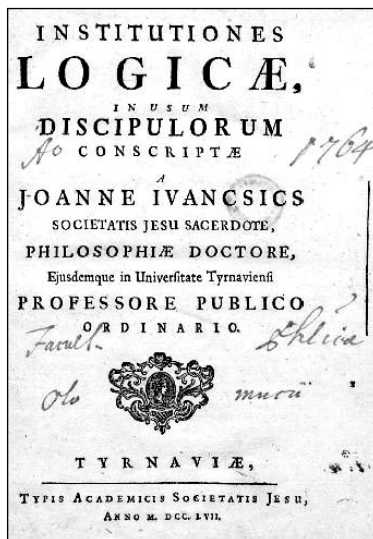
Lenka Fišerová, Trnavská univerzita, Katedra klasických jazykov

Známi a neznámi autori historickej Trnavskej univerzity XII.

Ján Ivančič: v Trnave študoval, v Trnave učil

Historická Trnavská univerzita (1635 – 1777) bola jedným z rozhodujúcich faktorov, ktoré tvarovali intelektuálnu scénu v Uhorsku v 17. a 18. storočí. Medzi prostriedky, ktoré umožňujú mapovať kultúrny odkaz tejto inštitúcie, sa radí podrobný výskum písomných diel vydaných v jej tlačiarni. To slúži nielen na rozšírenie vedomostí o Alma Mater ako takej, ale prispieva aj k jej zhodnoteniu a zachovaniu kultúrnej identity. Zameriame sa na obdobie krátko po školskej reforme z rokov 1752 – 1753, keď nastalo akési uvoľnenie striktných učebných osnov filozofických disciplín či penza predpísaných a viacerí profesori filozofie publikovali rôzne nové učebnice logiky, fyziky a metafyziky. Prvou učebnicou, ktorá bola vytlačaná v Trnave v roku 1755, je *Philosophiae naturalis pars prima seu physica generalis* (Prvá časť prírodnej filozofie alebo všeobecná fyzika) z pera profesora Andreja Adániho. V nasledujúcich dvoch dekádach sa vydávali i ďalšie učebnice, ktoré boli využívané vo vzdelávacom procese na univerzite.

Jezuita Ján Ivančič sa počítal medzi autority, ktoré boli aktívne tak na poli didaktickom, ako aj na poli autorskom, jeho učebnici logiky sa budeme venovať v nasledujúcej časti. Náš autor sa narodil v Komárne v roku 1722, kde absolvoval aj gymnázium. V bio-bibliografickej príručke Jána Nepomuka Stoegera je zahrnutá i špeciálna poznámka z jeho školských čias, v ktorej čítame, že bol veľmi nadaným a bystrým žiakom a svoje štúdiá zavŕšil *eximia cum laude*. Osemnásťročný Ján, ako sa dalo očakávať, vstúpil do Spoločnosti ježišovej. V rokoch 1742 – 1745

študoval filozofiu v Trnave, roky 1717 – 1749 venoval štúdiu matematiky vo Viedni. O rok neskôr sa vrátil do Trnavy a tu vyštudoval teológiu. V čase medzi svojimi univerzitnými štúdiami získaval i pedagogickú prax, v rokoch 1745 – 1747 na gymnáziu vo Veľkom Varadíne (Oradea v Rumunsku) a v rokoch 1749 – 1750 v Trnave. V roku 1755 bol vymenovaný za profesora matematiky v Trnave. O šesť rokov neskôr sa presunul do Viedne, kde sa stal spirituálom vo viedenskom Pazmaneu, a ďalších osem rokov prednášal teológiu a dogmatiku na Viedenskej univerzite. V roku 1770 sa opäť vrátil do Trnavy, pôsobil ako prefekt seminára a neskôr, keď bola rozpustená jezuitská rehoľa, zastával post rektora seminára. Trnava sa v roku 1784 stala i miestom jeho posledného odpočinku. Popri už spomenutej učebnici logiky, bol autorom viacerých diel, ktoré sú hodné pozornosti. Medzi ne sa radia krátka didaktická báseň venovaná optickým javom *Elementa opticae* (Tyrnaviae, 1750) či učebnica *Universae matheseos brevis institutio theretico-prac-*

Ľudia a udalosti

ŠEK KIRIŠ (280. výročie).

■ **10. 4. 2001** – V Trnave umrel stredoškolský pedagóg a športový funkcionár FRANTIŠEK NEITZ, profesor a riaditeľ Gymnázia Jána Hollého v Trnave (15. výročie).

■ **10. 4. 2011** – V Bratislave umrel spisovateľ, prekladateľ, publicista a kňaz RAJMUND ONDRUŠ, redaktor Vatikánskeho rozhlasu a pracovník vydavateľstva Dobrá kniha v Kanade, ktorý študoval a pôsobil v Trnave, kde je aj pochovaný (5. výročie).

■ **14. 4. 1926** – V Trnave umrel národovec, literárny historik, vydavateľ, redaktor, publicista a cirkevný hodnostár FRANTIŠEK RICHARD OSVALD, predseda Matice slovenskej a čestný predseda Spolku sv. Vojtecha, ktorého meno nesie jedna z ulíc v Trnave (90. výročie).

■ **14. 4. 1946** – V Trstíne sa narodil prvotligový futbalista a neskorší tréner STANISLAV MARTINKOVIČ, hráč Spartaka Trnava, s ktorým získal 5 majstrovských titulov (70. narodeniny).

■ **17. 4. 1841** – V Trnave umrel kníhtlačiar a mestský funkcionár JÁN KRSTITEĽ JELÍNEK, majiteľ známej trnavskej tlačiarne, v ktorej vychádzali práce bernolákovcov (175. výročie).

■ **19. 4. 1666** – V Trnave umrel profesor a v rokoch 1646 – 1649 aj rektor Trnavskej univerzity ŠTEFAN KERESTEŠ (350. výročie).

■ **20. 4. 1986** – V Trnave umrel lekár BOHUMIL PÍSEČNÝ, v rokoch 1976 – 85 riaditeľ Nemocnice s poliklinikou

tica (Tyrnaviae, 1752–3), ktorej spoluautorom bol Anton Revický a učebnica metafyziky Institutiones metaphysicae (Tyrnaviae, 1957), ktorá vyšla v dvojzväzkovej edícii spolu s učebnicou logiky Institutiones logicae.

Učebnica logiky bola vydaná v Akademickej tlačiarňi Spoločnosti Ježišovej v Trnave a pozostáva zo štyroch dišpút a dvoch úvodov, z ktorých prvý je zameraný na všeobecnú filozofiu a druhý na predmet logiky. Hoci na začiatku učebnice nemáme žiaden predhovor oslovujúci žiakov, autor predsa len v závere úvodu k logike nabáda žiakov využiť knižku v maximálnej možnej miere, pretože ich úspech bude potom jeho odmenou. Keď spomína zdroje, z ktorých pre učebnicu čerpal, zistíme, že na prvom mieste je obligátne Aristoteles, ktorý predstihol ostatných gréckych filozofov, ich diela boli Ivančičovi tiež známe. Druhé miesto potom pripisuje Ciceronovi. V krátkom výpočte ďalších mien nových filozofov nájdeme však asi len tri, ktoré zmiňuje opakovane v nasledujúcich kapitolách. Vynikajúcim indikátorom posunu vo filozofickom myslení a uvoľnenia striktnej štruktúry v porovnaní s predchádzajúcimi učebnicami je i zmienka o port-royalských autoroch, menovite jansenistov ako Antione Arnauld a Pierre Nicole. Moderným pilierom, o ktorý sa Ivančič vo veľkej miere opiera, je taliansky filozof Antonio Genovesi. Po už spomenutých dvoch úvodoch nasleduje dišputa, ktorá sa začína kapitolou o ľudskej myšli, myšlienkových operáciách ľudskej bytosti a o vnímaní ako takom. Potom nasleduje časť o ideách, ich prirodzenosti, pravosti či nepravosti a o znakoch ideí, teda o slovách. Druhá dišputa, ktorá je zároveň aj najrozsiahljšia, sa venuje téme súdu. Po nej nasleduje dišputa o úsudku a argumentácii. Tá obsahuje aj krátke kapitoly o sylogizme. Ako však Ivančič predstavuje tento typicky scholastický atribút, neubránime sa vnímaniu akejsi jemnej ironie v jeho tvrdení, že túto

tému sem zahrnul len preto, že sa to patrí.

Posledná dišputa skúma otázky vied a metodológie. To nové a môžeme povedať aj moderné, čo prináša Ivančičova učebnica, je otvorenie otázky vývoja prírodných vied, najmä úlohy skúsenosti v poznávaní. Snáď aj preto v Ivančičovej učebnici cítiť eklektický charakter, či už s prihliadnutím na Descarta, Wolffa, Newtona alebo okazionalistov. V diele cítiť i opatrné pristupovanie k Descartovej metóde podrobovať všetko otázkam a významný vplyv Wolffovho nasledovníka Genovesiho a jeho učebnice logiky. Medzi pozitíva učebnice možno zaradiť aj fakt, že Ivančič sa snaží o jasnosť a v najväčšej možnej miere sa vyhýba umelým scholastickým termínom a používa ich len ako doplnkové. O ďalšom osude a používaní Ivančičovej Logiky prináša dôkaz E. Fináczy, ktorý objavil hlásenie z roku 1766 s učebnými osnovami našej univerzity. Píše sa v ňom, že základnou náplňou učiva poslucháčov prvého ročníka bola metafyzika a logika, nie však štyri hodiny denne v prvom semestri, ale dve hodiny denne v semestri druhom, a ako odporúčané učebnice sú uvádzané práve Ivančičove Institutiones logicae a Institutiones metaphysicae.

Učebnica metafyziky, vydaná spolu s Logikou, sa skladá zo všeobecného úvodu o metafyzike a z piatich dišpút. Postupne sa v nich preberá ontológia, etiológia, kozmológia, psychológia a napokon prirodzená teológia. Prinášame ukážku, v ktorej Ivančič pojednáva o existencii anjelov:

Pomenovanie anjel pochádza z gréckeho angelos, čo je po latinsky posol (nuntius) – preto ak preskúmaš význam mena, zistíš, že anjeli sa vnímajú ako Boží poslovia, ktorých prvoradou úlohou je prinášať nariadenia Boha. V skutočnosti menom anjeli označujeme rozumné bytosti, ktorým neprislúcha hmotné telo. Nazývajú sa tak aj tie bytosti, ktoré v gréčtine pomenujeme démoni, toto po-

Ľudia a udalosti

v Trnave (30. výročie).

■ **21. 4. 1936** – V Hronských Kľačanoch sa narodil detský lekár IVAN STREDÁNSKY, dlhoročný primár novorodeckého oddelenia trnavskej nemocnice a nositeľ Ceny mesta Trnavy za celoživotnú prácu v oblasti neonatológie (80. narodeniny).

■ **22. 4. 1586** – V Trnave umrel cirkevný hodnostár a náboženský spisovateľ MIKULÁŠ TELEGDÍ, zakladateľ prvej tlačiarne v dejinách Trnavy (430. výročie).

■ **23. 4. 1561** – Do Trnavy prišli prví jezuitskí pedagógovia, ktorých povolal ostrihomský arcibiskup MIKULÁŠ OLÁH, aby vyučovali na mestskej škole (455. výročie).

■ **26. 4. 1656** – V Trnave sa narodil uhorský magnát a protiturecký bojovník JURAJ SEČĚNÍ, kapitán a majiteľ viacerých hradov, ktorý vlastnil domy aj v Trnave a v Hlohovci (360. výročie).

■ **26. 4. 1951** – V Trnave umrel pedagóg, spisovateľ a prekladateľ JÁN DETRICH, riaditeľ ľudovej školy, autor učebníc a informačnej monografie o Trnave (65. výročie). 28. 4. 1831 – Viedenské úrady povolili stavbu divadla v Trnave (185. výročie).

■ **30. 4. 1916** – V Pezinku sa narodil básnik katolíckej moderny, prekladateľ a nezákonne väznený saleziánsky kňaz ŠTEFAN SANDTNER, ktorý študoval na trnavskom gymnázium, redigoval študentský časopis Nezábudky v Trnave, kde neskôr viedol aj Saleziánsky pedagogický študentát (100. výročie). P.R. ■

spevok za opatrovanie...)

- služby inštitúcií, ktoré zaisťujú jeho trvalú opateru mimo domáceho prostredia
- rodina sa o rodinného príslušníka stará svojpo-
mocne
- iné .....

11. Aké sociálne služby by ste potrebovali, ale sú v meste Trnave nedostatočne, nedostupné, resp. sa neposkytujú?

- .....
- .....
- .....

**12. Ak sa vaša rodina dlhodobo stará o člena ro-
diny, čo by vám najviac pomohlo k lepšiemu za-
bezpečeniu starostlivosti a opatery?**
(vyberte maximálne tri odpovede)

- pomoc dobrovoľníkov – neplatená forma
- pomoc kvalifikovanej opatrovateľky – platená for-
ma
- zaisťenie krátkodobého pobytu mimo rodinu a do-
mácnosť pre danú osobu
- finančná pomoc
- poradenstvo
- nič nepotrebujem, rodina sa postará bez väčších

**14. Ktoré zo skupín obyvateľov nášho mesta si
podľa vás zaslúžia viac pozornosti?**
(prosíme, vyberte maximálne 4 odpovede)

- rodiny s malými deťmi
- rodiny s deťmi so zdravotným postihnutím
- deti a mládež
- seniori
- osoby so zdravotným postihnutím
- dlhodobo choré osoby
- mladí dospelí po ukončení pobytu v detskom do-
move

- osoby ohrozené závislosťou
- osoby v prechodnej zložitej sociálnej kríze
- neprispôsobiví občania (napr. bezdomovci)
- nezamestnaní
- etnické menšiny
- iná skupina (vyplňte) .....
- .....

**15. Prosíme, označte v tabuľke všetky sociálne
služby, ktoré v súčasnosti využíva niekto vo vašej
rodine. Zároveň napíšte, kto túto službu využíva
a ako ste spokojný/á s jej poskytovaním (1 – veľ-
mi spokojný/á; 2 – spokojný/á; 3 – nespokojný/á;
4 – veľmi nespokojný/á)**
(môžete vybrať i viac odpovedí)

DOTAZNÍK

Komunitný plán sociálnych služieb mesta Trnavy 2016 – 2020

Vážení Trnavčania,

mestská samospráva v súčasnosti pripravuje Komunitný plán sociálnych služieb mesta Trnavy 2016 – 2020. Jeho cieľom je vypracovať návrh na postupné dobudovanie systému sociálnych služieb, ktorý bude zodpovedať potrebám obyvateľov nášho mesta. Dotazník vám dáva možnosť vyjadriť sa k súčasnému stavu a ďalšiemu rozvoju sociálnych služieb na území mesta Trnavy. Všetky získané údaje budú jedným z hlavných informačných zdrojov potrebných na vznik spomínaného plánu sociálnych služieb.

Ďakujeme za váš čas a ochotu.

1. Pohlavie:

muž žena

2. Koľko máte rokov?

18 – 35   51 – 64
 36 – 50   65 a viac

3. Aký je váš rodinný stav?

slobodný / slobodná
 ženatý / vydatá
 rozvedený / rozvedená
 vdovec / vdova

skôr nespokojný/á

určite nespokojný/á

8. Aké sú podľa vás v súčasnosti tri najväčšie problémy v Trnave?

(vyberte maximálne 3 odpovede)

bytová výstavba / nedostatok cenovo dostupných bytov
 voľné pracovné miesta
 čistota v meste
 vzhľad a údržba v meste
 životné prostredie
 bezpečnosť v meste
 športová a kultúrna ponuka podujatí

4. Kde v Trnave bývate?

- Modranka
- Trnava – stred (staré mesto, Špiglsál)
- Trnava – západ (Prednádražie)
- Trnava – juh (Linčianska, Tulipán)
- Trnava – sever (Kopánka, Zátvor, Vodáreň)
- Trnava – východ (Družba, Hlboká, Vozovka)

5. Aké je vaše sociálne postavenie?

- zamestnanec
- študent/ka
- podnikateľ/ka (SZČO)
- dôchodca/dôchodkyňa
- invalidný dôchodca / dôchodkyňa
- nezamestnaný / nezamestnaná
- rodičovská dovolenka

6 . Aké je zloženie vašej domácnosti?

- jednotlivec
- obaja rodičia s dieťaťom / deťmi do 25 rokov
- jednotlivec s dieťaťom / deťmi do 25 rokov
- manželia žijúci v domácnosti bez detí / resp. deti
- sú dospelé a žijú inde
- viacgeneračná domácnosť

7. Ak zoberiete do úvahy všetky stránky života v meste, ako sa celkovo cítite v Trnave?

- určite spokojný/á
- skôr spokojný/á

- sociálne služby (vypíšte aké) .....
- .....
- problémy s dopravou a parkovaním
- cyklochodníky
- iné (vypíšte aké) .....
- .....

9. Na koho sa obrátite v prípade, že by ste potrebovali získať informácie o niektorej zo sociálnych služieb v meste? (vyberte maximálne 3 odpovede)

- obrátim sa na človeka, ktorý sa s podobným problémom už stretol
- nakontaktujem sa na organizácie, o ktorých viem, že podobné služby poskytujú
- vyhľadám pomoc u priateľov, v rodine
- získam informácie z internetu
- získam informácie na úradoch (mestský úrad, úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, a pod.)
- u ošetrojúceho lekára
- neviem, doteraz som sa s takouto situáciou nestretol

10. V prípade, že váš rodinný príslušník má trvalé zdravotné postihnutie (dlhotrvajúcu chorobu, starobu so stratou sebestačnosti, a pod.) využivate:

- služby poskytované v domácom prostredí (opatrovateľská služba v domácnosti, osobný asistent, prí-

problémov
iné (vypíšte) .....

13. V prípade, že si to vaša situácia vyžiada a budete potrebovať zabezpečiť celodennú starostlivosť o seba alebo člena rodiny, aký druh služieb uprednostíte?

- terénne sociálne služby poskytované v domácom prostredí klienta
- sociálne služby v denných centrách
- pobytové služby s týždenným pobytom
- celoročné pobytové služby v zariadeniach sociálnych služieb

Vyplnený dotazník môžete odovzdať na zberných miestach v Trnave:

- Radnica
- Mestský úrad v Trnave, foyer
- TIC pod Mestskou vežou
- Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
- Zdravotné stredisko na Mozartovej ulici 3 (Prednádražie)
- Kopáňka, Denné centrum, Ľudová ulica 14
- Mestská poliklinika na Starohájskej ulici
- Stredisko sociálnej starostlivosti, Ulica VI. Clementisa
- Linčianska – VMČ a Denné centrum Limbová ulica 11

Sociálna služba	Kto službu využíva	Hodnotenie
sociálne poradenstvo		
denné centrá pre zdravotne postihnutých (stacionárne)		
opatrovateľská služba v domácnosti		
zariadenie opatrovateľskej služby		
zariadenie pre seniorov		
denné centrá pre seniorov – kluby dôchodcov		
denný stacionár pre seniorov		
sociálne služby pre osoby so zdravotným postihnutím (domov sociálnych služieb)		
sociálne služby poskytované organizáciami III. sektora		
zariadenie nádzového bývania pre rodinu s deťmi		
útulok		
nocľaháreň		
iné (vypíšte aké)		
nevyužívam		

menovanie však dnes u kresťanov prináleží len zlým anjelom. Jestvovanie anjelov sa nedá dokázať prirodzeným spôsobom. Ak by to aj bolo možné, dalo by sa to dokázať čisto rozumovo, alebo na základe skúsenosti? Čisto rozumovo sa to nedá. A čo na základe bytnosti alebo príčiny? Na základe bytnosti nie, pretože, hoci sú náhodné, nemajú v sebe dostatočný dôkaz svojej existencie. Dôkaz na základe príčiny tiež nemáme, pretože Boh anjelov netvorí z akejsi nutnosti, ale zo svojej slobodnej vôle. Jedine skutočne nevyhnutné konania sa dajú dokázať na základe svojej príčiny a preto nie je možné dokázať existenciu anjelov čisto rozumovo. Nie je to možné ani na základe predchádzajúcej skúsenosti. Ak by to predsa len išlo vďaka dôkazu ich konania, pre dokázanie by bolo potrebné, aby sme zakúsili konanie, ktoré by mohlo byť prísudzované len anjelom. A teda ani na základe skúseností nemôže byť jestvovanie anjelov dokázané. Isté je však veľmi časté spomína-

nie anjelov či už dobrých, alebo zlých na stránkach Svätého Písma. Z dobrých je to Rafael, ktorý viedol Tadeáša a neporušeného ho vrátil domov; Gabriel, ktorý zvestoval Panne Márii mystérium nepoškvrneného počatia; anjel, ktorý oznámil pastierom, že sa narodil Spasiteľ. Zo zlých spomeňme Satana skúšajúceho Jób, alebo jeho trojité pokúšanie Spasiteľa na púšti či porážku démonov a ich vyhnanie z ľudských tiel. A hoci, ako som povedal, jestvovanie anjelov nie je isté, predsa je pravdepodobné. Výskum písomnej produkcie ktorýchkoľvek vzdelávacej inštitúcie netkvie len v textovej rovine, ale pomáha i širokému okruhu humanitných predmetov pre lepšie pochopenie akademického prostredia danej epochy, kultúrnej identity a do istej miery i politického pozadia. Pretože ak chceme vytvoriť celistvý obraz inštitúcie akou Trnavská univerzita bez pochyb je, musíme brať do úvahy všetky faktory, ktoré na ňu pôsobili tak zvnútra ako i zvonka. ■

Literatúra:

IVANCSICS, Johannes: Institutiones metaphysicae in usum discipulorum constrictae. Tyrnaviae: Typis Academicis Societatis Iesu 1757.

FINÁČZY, Ernő: A magyarországi közoktatás története. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia 1899.

HAMADA, Milan: Zrod novodobej slovenskej kultúry. Bratislava: SAP - Veda 1995.

MÉSZÁROS, Ondrej: Školská filozofia v bývalom Hornom Uhorsku. Bratislava: Veda 2008.

STOEGER: Joannes Nepomucenus: Scriptores provinciae Austriacae Societatis Iesu ab eius origine ad nostra usque tempora. Wien/Regensburg 1893.

Súťažná otázka:

Koho z moderných filozofov Ivančič používa ako jeden z hlavných pilierov pre svoju učebnicu logiky? Správne odpovede zasielajte do 20. apríla 2016 na adresu: Katedra klasických jazykov, Filozofická fakulta Trnavskej univerzity, Hornopotočná 23, 918 43 Trnava, alebo emailom na klasjaz@truni.sk. Z účastníkov súťaže vyžrebujeme jedného, ktorý získa knižnú cenu.

b.skid

Iná geometria v kaplnke západného krídla .....

Vernisáž výstavy Romana Gajdoša a Martina Kochana Iná geometria sa uskutoční v stredu 16. marca o 18. hodine v kaplnke západného krídla radnice na Hlavnej ulici 1. Kurátorom výstavy je Vladimír Beskid.

Výstava Iná geometria prezentuje aktuálnu tvorbu dvoch mladých trnavských umelcov – absolventov Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave a Fakulty umení VUT v Brne. Prinášajú odlišný pohľad na geometrické umenie, ktoré je vytvorené zatepľovaním panelákov (Kochan), alebo kancelárskymi potrebami a lepiacimi páskami (Gajdoš). Martin Kochan (nar. 1981 v Trnave) – finalista Ceny Oskara Čepana 2014 sa dlhodobou venuje umeniu vo verejnom priestore, analyticky aj s istou dávkou nadsádzky a irónie operuje v tomto prostredí. Osobitnú pozornosť venuje motívu panelových domov, panelákových sídlisk a ich trendového zatepľovania (napr. výstavy Katedrály periférie, GJK Trnava 2010; Zatepľovanie,

Žilina 2014; Superkompozície, Photoport Bratislava 2015). Prezentovaná séria fotografií zachytáva práve detaily zateplených panelákov. Vytvárajú dojem minimalistických, geometrických kompozícií, ktoré intenzívne pripomínajú maliarske tendencie „farebných polí“. Súčasne Kochan prenáša tieto geometrické motívy aj do módnych návrhov ženských šiat.

Pre Romana Gajdoša (nar. 1983 v Trenčíne) – finalistu súťaže VÚB Maľba 2014 je charakteristické médium maľby, kde vytvára štylizované geometrické tvary a objemy (napr. výstavy Slovenská geometria 1, Plzeň 2010; Beginer Layer by Layer, Brno 2013; Geo-text, Košice 2014). V poslednom období sa sústredil na vytvorenie série ab-

straktných obrazov a koláží, kde prevládala osobitá „byrokratická“ abstrakcia – využívajúca kancelárske materiály (papiere A4, lepy, uhlové papiere, korektory). Postupne rozširoval svoj arzenál vyjadrovacích prostriedkov používaním fólií, lepiacich pásk, drobnými zásahmi farbou, zväčšením formátu, a pod. Často sa objavujú aj absurdné situácie – prelepovanie pásky páskou, stopa po korektore, ktorý nezabíeľuje a nezatiera chyby, ale ich zväčšuje.

Výstava Iná geometria prezentuje živý dialóg dvoch trnavských umelcov, ktorí využívajú neklasické podoby geometrie na vyjadrenie svojich odlišných autorských programov.

Výstava potrvá do 13. apríla 2016. ■

Martin Jurčo, foto: autor

Szalay: Som sedemdvadsiťročný Trnavčan ....

Už je to 25 rokov, čo vyšlo posledné číslo humoristicko-satirického časopisu Roháč. Vychádzal úctyhodných 44 rokov. Občas ho viac pritlačila cenzúra, inokedy krásne karikatúry a odvážne texty čítali všetci. Ako napríklad v pamätnom roku 1968. V tom čase bol Ladislav Szalay (nar. 23. mája 1929 v Trnave) jedným z tých, ktorí tvorili rodinu tohto legendárneho časopisu. Zažil v nej radosti i starosti – a napokon v čase normalizácie musel z redakcie odísť (pôsobil v nej v rokoch 1953 – 1971). Vytvoril aj niekoľko satirických pásiem pre vtedajšie kabaretné divadlo Tatra revue. Vydal viacero kníh: *Nosorožec v trestnom území*, *Legenda rokov meruôsmych*, *Stretnutia*, či *Maturitné stretnutie*. V roku 1992 sa s Tomášom Janovicom pokúsili o obnovenie humoristického časopisu. Vznikla *Aréna* – no trh jej osud zakrátko spečatil... Pred rokom prezentoval Ladislav Szalay svoju najnovšiu knihu spomienkových čriepok *Kým mi ešte pamäť slúži* (Hlbiny Bratislava). Najnovšie sa stal čestným občanom Trnavy. To bola aj príležitosť sa s ním porozprávať o jeho rodisku.

Narodil som sa na Emmerovej ulici, dnes je to Andreja Žarnova. Tam sme bývali veľmi krátko.

Od útleho detstva som býval na Špígsáli, bola to vtedy Roľnícka ulica. Potom ju premenovali na Fándlyho. Tam som prežil s malými prestávkami v podstate celý život. Otec bol súdny úradník už sa monarchie aj za prvej republiky, a potom aj v neskoršom období. Matka bola učiteľkou, najprv učila v Hrnčiarovciach, potom v Trstíne a neskôr ostala ako žena v domácnosti.

■ Patrili ste k silnej generácii Trnavčanov narodených v dvadsiatych rokoch, ktorí robili trnavskému gymnáziu veľmi dobré meno.

– Mali sme tri oddelenia a tri spôsoby štúdia. Boli to realisti, základná vetva a klasická vetva. To sa delilo od kvinty. Realisti mali viac rysovania, základníci mali latinu a francúzštinu a v klasickej vetve, kde som patrili, sme mali latinčinu a gréčtinu. Do klasickej vetvy chodili všetci budúci seminaristi, ktorí chceli študovať teológiu. Z nášho maturitného ročníka to boli známy archeológ Bohuslav Chropovský, lekár Karol Kappeler, ďalej neskorší teológ Štefan Vagovič. Janko Darola a Janko Brtek boli neskôr absolventmi prírodných vied a stali sa veľmi známymi ornitológmi. Niektorí ďalší sa roz-

hodli odísť do zahraničia, napríklad Alex Kollár, ktorý nedávno zomrel v New Yorku a bol šéfom newyorských kanalizácií.

■ Čítateľa vašich krátkych literárnych útvarov by si mysleli, že ste študovali slovenčinu alebo aspoň nejakú filozofickú fakultu. No vy ste ekonómom.

– Po škole som sa zapísal na vysokú školu komerčného inžinierstva, a potom tá škola prešla veľkými premenami. Zmenila sa na obchodnú, hospodárske vedy, ekonomickú, každý rok bola nejaká reorganizácia. Veľmi som potom ľutoval, že som šiel na tú školu, no napokon som ju aj dokončil. Bolo to v druhej polovici 40. rokov. Kapitalistická ekonomika po roku 1948 zanikla.

Na všetky teórie, ktoré sme sa učili ešte pred februárom, sme museli zabudnúť. A nová teória socialistickej ekonomiky ešte len vznikala. Boli to zväčša preklady zo sovietskych publikácií. Väčšinou to boli brožúrky písané v azbuke a prednášajúci boli tiež začiatčníci. Bolo to také učenie o všeličom a o ničom.

■ Aká bola perspektíva po skončení štúdia? Sledovať štatistiky, analyzovať ekonomický vývoj, prípadne vymýšľať teórie?

– Všetci sme dostali umiestenky. Bolo to také podivuhodné, podľa čoho sa rozhodovalo o prerozdelení absolventov. Najprv ma poslali do Nižného Medzeva. Tam bolo nejaké ťažké strojárstvo.

Keď som sa tam písomne hlásil, povedali mi, že nemajú záujem. Vymenili ma na Stalinove závody do Martina. Tam som bol tri dni. Pýtal som sa, či ma potrebujú. Nakoniec sa zistilo, že ma vôbec nepotrebujú. Začal som si teda hľadať miesto v Bratislave a v Trnave. Tu som chcel učiť občiansku výchovu alebo národné hospodárstvo na strednej škole. No neprijali ma – bolo treba stranícku knižku. V Bratislave som teda využil ponuku v Slovenskej akadémii vied, kde zakladali Ekonomický ústav. Tam ma prijali ako prvého a jediného ekonóma zakladajúceho oddelenie.

■ Ekonomia teda bola vtedy problematická disciplína. Aký ste mali popis práce v takom chaotickom období, keď spomínaný ústav ešte len vznikal?

– Mal som za úlohu ho založiť, vtedy sa to volalo ešte kabinet. Mali sme vedeckú radu, kde boli traja univerzitní profesori, s ktorými sme vyberali témy na spracovanie. Začali sme vydávať ekonomický časopis a budovať nejaký základ spolupracovníkov. Obsahovo to nemalo hlavu ani päťu. Vydržal som tam necelé tri roky. Napokon som dostal vedeckú úlohu, ktorá neprešla posudkom troch spomínaných profesorov. Jeden z nich mi hovorí: Dokázali ste opak toho, čo ste mali dokázať. Spracovával som totiž vývoj slovenskej ekonomiky v rokoch 1913 – 1928. Dokázal som, že ekonomika za toho obdobia klesla zhruba o štvrtinu. Vraj som vychádzal z buržoázných podkladov a mal som si to všimnúť a opraviť ich. Štatistiky sa jednoducho ťažko opravovali (smiech).

■ Vy ste mali skúsenosti s publikovaním rôznych textov – aj keď celkom iných – už z predchádzajúceho obdobia, dokonca z gymnázia.

– V tom čase sme s Vilom Turčáňom založili časopis. Vilo robil

poéziu a ja prózu a už vtedy som zabrdal do humoru, zúčastňoval som sa aj rôznych literárnych súťaží. Už počas vysokej školy som začal spolupracovať s humoristickým časopisom Šidlo. Bol protikomunistický. To rozdelenie medzi demokratmi a komunistami bolo vtedy výrazné. Časopis zastavili hneď po februári 1948. Tam som si získal týchto našich neskorších priateľov z Roháča ako je napríklad Jozef Babušek.

■ Písať ste teda od strednej školy neprestali, ani počas vášho pôsobenia v akadémii. Od tohto obdobia sa asi datuje používanie vášho pseudonymu Gabriel Viktor.

– Dokonca niektorí starší vážení kolegovia, literárni historici Ivan Kusý a Karol Rosenbaum vedeli, že píšem. Chodili za mnou a hovorili mi príbehy. Napríklad Juraj Špitzer nosil množstvo nápadov, ktoré pozažíval. Pseudonym vznikol v čase, keď som mal predložiť publikačnú činnosť vedeckého pracovníka. Tak som napísal: Len krátke literárne útvary. Prezidiálny šéf si ma zavolať a pýta sa, že prečo som nenapísal, kde ich publikujem. Tak som mu povedal, že v Roháči. A ten sa chytil za hlavu – vedecký pracovník a v Roháči? To neprichádza do úvahy. Nariadil mi zmeniť meno na pseudonym – aj mi ho vymyslel – Gabriel Viktor.

■ Za akých okolností ste odišli zo Slovenskej akadémie vied?

– Bolo to po publikovaní spomínanej správy o slovenskej ekonomike. Ponuky z Roháča som mal dlhé roky. Napríklad vtedajší zástupca šéfredaktora Ľudo Zeljenka, otec skladateľa Ilju Zeljenku, ma volal niekoľkokrát. Takže, keď som bol na rázcestí, prijal som ponuku stať sa redaktorom. Hlavne zavážilo prehováranie Viktora Kubala. Zhodovali sme sa aj v politických názoroch. V roku 1953 tam nastávala výmena. Zlúčilo sa niekoľko podobných ča-

sopisov, boli tam napríklad Elena Stušková, Vít Ilek a ďalší. Potom sme začali vychádzať vo vydavateľstve ROH Práca, preto názov Roháč. Prišiel do redakcie Štefan Szabó, ktorý v novinách predtým nikdy nerobil – robil politického komisára pri výstavbe Bujanovského tunela. Ľudo Zeljenka musel odísť. Prebral som teda celú literárnu časť. Ako najmladší exot som bol v tejto redakcii zástupcom šéfredaktora.

■ Zažili ste tam 60. roky, keď sa pomaly otvárali dvere a mohlo sa hovoriť o viacerých dovtedy neprípustných veciach.

– To je dosť dvojstranné. Mali sme nad sebou tlačový dozor. Skôr než materiál išiel do tlače, musel prejsť cenzúrou. Jeden – dvaja pracovníci prečítali každé slovo a obrázok a dali pečiatku. A len takú vec mohla tlačiareň vytlačiť. Bola to poisťka pre redakciu. Dávali sme si vyššie latku s vedomím, že nám to v najhoršom tlačový dozor zadrží. Táto symbióza bola pomerne šťastlivá. Totiž potom, keď sa zrušila cenzúra, sa novinári báli, lebo to išlo na ich vrub. Veľa vecí dnes veľmi hrdok ukazujeme, že aha

– toto mi zadržali. Tie by obstáli aj dnes. Mal som ako zástupca šéfredaktora každú stredu ráno od deviatej besedu na tlačovom dozore. Preberali sme, čo opravíme alebo vymeníme. Mal som vždy v taške desať obrázkov a textov, a čo sa vyhodilo, to som hneď nahrádzal.

■ Čo sa zmenilo po auguste 1968?

– V augustových dňoch sme boli v redakcii všetci jednotní, pokračovali sme takto aj v roku 1969. Mysleli sme si, že niečo uhráme. No nepodarilo sa to. Keď prišli previerky, tam sme štyria neprešli. Najväčší postih padol na mňa, pretože mi povedali, že som časopis de facto viedol. Dostal som zákaz. Vlado Hlaváček išiel do divadla a Tibor Korbell odišiel do rozhlasu. Zo strany bol vylúčený Milan Vavro, ktorému potom vylúčenie zmenili na vyškrtnutie, takže napokon mohol v redakcii zostať. Keď som neprešiel previerkou, dal som výpoveď. Riaditeľ vydavateľstva mi však povedal, aby som neodchádzal. Dal mi to aj písomne. Vraj to, že som neprešiel cez previerky, neznamená, že musím z redakcie odísť. A tak som zostal. Neskôr, keď ma chceli vyhodiť, tento list som im ukázal. Tak ma tolerovali ďalší rok. Prišiel som ráno do roboty a nemali pre mňa prácu. Tak som išiel do záhrady a staval som si chatu. Niekedy som však musel robiť celé korektúry čísla. Napokon to bolo už neúnosné, tlačili na to, aby ma prepustili. Za tri mesiace som si však nenašiel prácu. Odpovedal som na inzeráty, no nemali o mňa nikde záujem. Podnik však bol povinný dať mi miesto, tak ma urobili pomocným účtovníkom vo všeobecnej učtárni, kde som prežil zvyšok času až do dôchodku.

■ Spomienky ste teda písali práve v tomto čase?

– Nedalo sa veľmi písať, človek bol depresívny a nemal na to

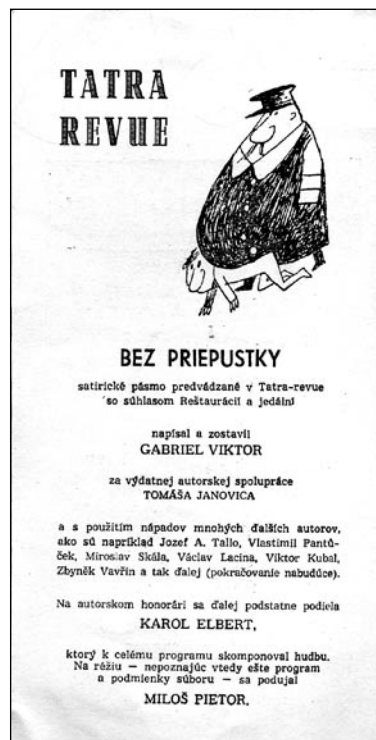
chuť. Písal som si poznámky, pracoval som fyzicky, zveľadil som si bratislavskú záhradu. Postavil som si chatu, a na nič iné som nemyslel. To mi pomáhalo. Robil som si však záznamy a poznámky. Dost' presne viem, že kde som bol a čo som robil napríklad 15. augusta 1977. Od čias gymnázia som si robil presné záznamy. Mojich diárov je sedemdesiat zväzkov. Z toho som potom čerpal pri písaní spomienok.

■ V Tatra revue ste uviedli niekoľko kabaretných pásiem. Známy je kabaret Bez priepustky a potom po dlhých rokoch Sex, sex, sex-tánska látka.

– Pôvodne som tam bol členom umeleckej rady Tatra kabaretu. Zo známych osobností tam bol napríklad Ján L. Kalina. Na prvý program ma nahovoril Emo Bohúň, ktorý bol začas členom našej redakcie. Potom, keď sa otváral Tatra kabaret, on to uvádzal a nahovoril ma. Druhý program som robil s Kalinom a tretí sám. Bol kritický, a za to si odnieslo svoje celé Tatra revue, až ho napokon zrušili.

■ Novembrové udalosti ste neprežívali ako účtovník, pretože už ste boli čerstvým dôchodcom.

– Poznal som sa s ľuďmi, ktorí si o socializme nemysleli nič dobré. Keď sa začali prvé demonštrácie, sme sa postretali a začali sme uvažovať, že treba niečo urobiť. Väčšina mojich priateľov bola kresťanského smerovania, tak sme sa rozhodli, že založíme kresťanskú stranu. V decembri už mala svoju štruktúru a bolo jasné, ako sa bude vyvíjať. Najprv som mal úlohu viesť tlačový servis. Založili sme denník a viedol som ho. Nerozišli sme sa veľmi dobre. Všetci, čo zakladali stranu, si mysleli, že to bude hnutie pre kresťanov, ktorí vyznávajú kresť

ťanskú morálku, etiku a chcú sa zúčastniť na verejnom živote. Bohužiaľ, prišlo k určitým zmenám. Urobili z toho stranu, ktorá je pre katolíkov chodiacich každú nedeľu do kostola. Po prvých voľbách, po ktorých ma zlikvidovali zo šéfredaktorstva spomínaného denníka, mi vyčítali, že dostali len 20 percent voličských hlasov. Vraj, keď to oni zoberú do rúk, budú mať 40 percent. Napokon to bolo celkom inak.

■ Hovoríte, že napriek tomu, že polstoročie žijete v Bratislave, ste vlastne Trnavčanom.

– Sťahoval som sa tam v roku 1966, keď som dostal byt. Rodičia žili v Trnave naďalej. Slabšie obdobie bolo počas normalizácie, pretože vtedy som bol viazaný na spomínanú učtáreň. Do Trnavy som sa plnoprávne vrátil až po novembri. Som sedemdnástinový Trnavčan. Sedem mesiacov od apríla do novembra som v Trnave a na zimu odlietam do teplých krajín, do teplého paneláka do Bratislavy (smiech). ■

Martin Jurčo, foto: TK KBS

Šurin predstavuje originálne skladby na CD i na koncertoch

S prvými jarnými lúčmi prichádza do nášho mesta aj Trnavská hudobná jar – tentoraz už po 48-krát. Začína sa prvým aprílovom dňom a počas jarných mesiacov na nás čaká sedem koncertov. Ich počet, kvalita a rozmanitosť zodpovedá názvu podujatia s podtitulom Festival klasickej hudby.

„Zaujímavý bude už otvárací veľkonočný koncert v piatok 1. apríla v Bazilike sv. Mikuláša s názvom Duchovná hudba anglických katedrál v podaní Katedrálneho zboru z mesta Sheffield. Zbor reprezentuje jedinečný charakter anglického sakrálneho zborového umenia so sopránmi a altmi ako chlapčenskými hlasmi,“ hovorí organizátor podujatia Stanislav Šurin.

Komorná hudba bude znieť na dvoch koncertoch v Zrkadlovej sieni Divadla Jána Palárika v zostavách klavírne kvinteto (Mucha quartet a Zuzana Biščáková) a klavír s violončelom (Viedenia Florian Kitt a Harald Ossberger). Ďalšie koncerty zaznejú v Evanjelickom a. v. kostole a v Bazilike sv. Mikuláša.

Prvého mája vystúpi dychový ansámbl Brass Collegium Levoča so sopranistkou Marianou Hochelovou v atraktívnom programe s výberom skladieb z diela G. F. Händla a pôvodnej slovenskej hudby zo 17. – 18. storočia. „Za zmienku určite stojí koncert rakúskeho súboru Schola Floriana, ktorý sa zameriava na interpretáciu gregoriánskeho chorálu a duchovnej hudby renesancie a moderny. Program zameraný na mariánsku tematiku v hudbe si pripravili francúzska organistka Caline Malnoury a slovenská sopranistka Jana Pastorková.

Stanislav Šurin preberá ocenenie Fra Angelica v oblasti hudobného umenia

Záverečný koncert prinesie program kompozícií väčších foriem. Spevácky zbor Tirnavia zaspieva Requiem Jána Levoslava Bellu a slávnostnú omšu Messe solennelle Louisa Vierna, ktorú tento skladateľ napísal pre Katedrálu Notre-Dame v Paríži. Skladba je špecifická tým, že je napísaná pre zbor so sprievodom dvoch organov, čo prináša jedinečný zvukový efekt. Okrem toho na tomto koncerte zaznie svetová premiéra skladby Gloria, ktorú pre Tirnaviu napísal slovenský skladateľ a klavírny virtuóz Vladislav Šarišský,“ hovorí Stanislav Šurin.

Stanislav Šurin je však nielen organizátorom, ale aj aktívnym hudobníkom, ktorý v tvorivom víre píše a hľadá nový repertoár i historické hudobné nástroje, ktoré by aj jeho umeniu mohli priniesť niečo nové. Najnovším počínom je jeho CD platňa Missa Tirnaviensis so živou nahrávkou Trnavskej omše z Katedrály sv. Martina v Bratislave, kde zaznela v roku 2012 v podaní orchestra Slovenskej filharmónie, speváckych zborov Tirnavia a Technik,

a sólistov Hildy Gulyásovej (soprán) a Petra Kollára (barytón). Túto zostavu dirigoval známy slovenský orchestrálny a operný dirigent Rastislav Štúr. Na CD platni nájdeme aj mariánske antifóny – koncertné duchovné piesne pre soprán a organ. Jednu z nich, Alma Redemptoris Mater, skomponoval Stanislav Šurin tesne pred dokončením nahrávky. Jednotiacim prvkom CD sú skladby jedného autora, no nájdeme tam aj skladbu nahranú v inom prostredí. „Ide o transkripciu pôvodne pre klavír a spev napísanej piesne Chanson d'automne. Táto kompozícia v transkripcii pre husle a organ pochádza z mojej predchádzajúcej nahrávky z Kostola Povýšenia sv. Kríža v Dolnom Kubíne. Výnimku tvoria aj fanfáry, ktoré sú tiež zaznamenané zo živého koncertu v Bazilike sv. Mikuláša v Trnave,“ hovorí Stanislav Šurin a s úsmevom dodáva: „Hrať svoje skladby má jednu veľkú výhodu. Ak sa pomýlite v skladbe, ktorú každý pozná, je to evidentne vaša chyba ako interpreta. Ak sa pomýlite vo svojej, vždy môžete

povedať, že ste si to rozmysleli, a že to má byť tak, ako ste to zahráli. Ideálne je, keď hráte svoju skladbu, ktorá ešte oficiálne nevyšla tlačou. Tu sú možnosti nekonečné. Ale teraz vážnejšie: Takmer každý interpret má pred vystúpením trému. Netušil som však, že tréma môže byť aj skladateľská. Autor sa obáva, ako bude jeho dielo prijaté. Na druhej strane je však pocit z dobre prijatého vydareného diela niečím tak úžasným, že sa mu máločo vyrovná. Ak interpretujete cudzie dielo, hoci akokoľvek dobre a originálne, stále ide len o sprostredkovanie diela a umenia niekoho iného, aj keď je to vaším pričinením. Ak však interpretujete svoje dielo, vystupujete v pozícii sprostredkovateľa aj tvorcu,“ vyznáva sa zo svojho skladateľsko-interpretáčného vzťahu Stanislav Šurin. Nahrávanie CD platne bolo preňho zážitkom, napríklad aj pre charizmatickú speváčku Hildu Gulyásovú, ktorá je zatiaľ jedinou interpretkou náročného sopranového sóla v jeho omši. Na nahrávke participoval aj zvukový

majster RTVS – Slovenského rozhlasu Viliam Chovanec, ktorý pre Stanislava Šurina pripravil všetky CD platne v posledných šiestich rokoch, podobne sa na kvalitnej nahrávke podpísal zvukový režisér Martin Bako. Nový nosič Stanislav Šurin úspešne prezentoval v Katedrále sv. Františka Xaverského v Banskej Bystrici, a plánuje tak urobiť v rámci niektorého z koncertov Trnavskej hudobnej jari alebo Trnavských organových dní.

Stanislav Šurin je aj najnovším držiteľom ocenenia Fra Angelica za činnosť ako koncertného organistu, skladateľa duchovnej hudby a odborníka pri stavbe a rekonštrukciách organov, aj za organizovanie koncertov duchovnej a organovej hudby. Udeľuje ju Rada pre vedu, vzdelanie a kultúru pri katolíckej Konferencii biskupov Slovenska umelcom, vedcom a teoretikom. „Trocha som sa preľakol, keď mi ktosi povedal, že by to malo byť ocenenie, ktoré sa dáva za celoživotné dielo. Za cenu som vďačný predovšetkým vo vzťahu k mojej organizačnej a koncertnej čin-

nosti. Na Slovensku sú totiž stále duchovní, ktorí sa s ideou koncertného uvádzania duchovnej a organovej hudby v chráme nie celkom stotožňujú. A pritom bohoslužobná kongregácia Vatikánu z roku 1987 považuje koncerty duchovnej a organovej hudby za dôležitý pastoračný prostriedok cirkvi, ktorá chce bohatstvo umenia sprostredkovať všetkým ľuďom, nielen návštevníkom bohoslužieb. Preto organizujeme na Slovensku už vyše dvadsať rokov rôzne koncerty. Uviedli sme už niekoľko stovák koncertov s dramaturgiou dôsledne zohľadňujúcou chrámové prostredie, ktoré pravidelne organizujeme v Trnave, Bratislave, Skalici, Piešťanoch a v poslednej dobe už aj v Modre, Banskej Bystrici a Dolnom Kubíne. Na základe mnohoročných skúseností môžem konštatovať, že o tento druh koncertov je stále záujem. Kvalita hudby, ktorú si môžu návštevníci našich koncertov vypočuť, je overená storočiami. Aj to je spôsob uchovávanía kultúrneho dedičstva v oblasti hudobného umenia,“ hovorí Stanislav Šurin. ■

Lucia Branišová, foto: archív Cantica /Z/nova

Cantica /Z/nova dokázala v Španielsku konkurovať najlepším zborom sveta .....

Trnavský miešaný spevácky zbor Cantica /Z/nova je nielen v Trnave, ale aj na Slovensku raritou. Ľudia v ňom pôsobiaci sú síce navzájom úplne odlišní, to najdôležitejšie však majú spoločné. Nie je to vek ani povolanie. Spája ich láska k hudbe a nadšenie zo zborového spevu, ktoré si v sebe budovali ešte ako „kantičiar“ – stredoškólcovia.

Puto, ktoré ich viaže k spevu a krásnym spomienkam na minulosť spojeným s rôznymi aktivitami zboru, sa nepretrhlo ani po rokoch strávených v práci či doma so svojimi rodinami. K tejto činnosti, zborovému spevu, sa mnohí radi vrátili. Canticu /Z/nova však netvorí žiadni amatéri. Sú to ľudia s vyspievanými hlasmi rôzneho veku od maturantov, ktorí do nového zboru

plynule prechádzajú zo stredoškólskeho zboru Cantica nova, až po tých o generáciu starších, ktorí zažili jej začiatky ešte pod vedením dirigenta Schultza, zakladateľa zboru Cantica nova pred štyridsiatimi siedmimi rokmi v roku 1969. Zbor Cantica /Z/nova vznikol pri príležitosti osláv 40. výročia zboru Cantica nova, aby nadviazal na jeho odkaz. Vo svojej činnosti napreduje,

jeho meno sa dostáva čoraz viac do povedomia nielen v Trnave, ale aj na Slovensku a v zahraničí. V júli 2015 reprezentovala Cantica /Z/nova Trnavu v Španielsku, kde si zmerala sily s najlepšimi zborními sveta na 33. ročníku medzinárodného hudobného festivalu v Cantonigros. Na jednom z najprestížnejších svetových festivalov spevu, hudby a tanca, kde boli zastúpené viaceré eu-

rópske krajiny, ale aj Kolumbia, Kostarika, Gruzínsko, Rusko, Litva, Lotyšsko, Mexiko, Nepál, Filipíny, India či Venezuela, predstavila Cantica /Z/nova Slovensko ako hudobne bohatú krajinu a Trnavu ako mekku zborového spevu na Slovensku. Členovia zboru sebe i ostatným dokázali, že sú schopní konkurovať najlepším zborom sveta bez toho, aby sa museli obávať, či uspejú. Uspešeli. Reprezentovali seba, Trnavu, Slovensko.

„Toto môžu skutočne robiť len fanatici, máme za sebou úspešný rok, priatelia,“ povedal PaedDr. Gabriel Kalapoš, zbormajster a dirigent, hrdý na prvé „vážne“ vycestovanie a prezentovanie zboru v zahraničí. Jeho snom je, aby Trnava zostala centrom zborového spevu na Slovensku aj naďalej a podpore tohto cieľa venuje všetku svoju pozornosť, čas a energiu.

Skupina „fanatikov“ sa spoločne schádza od roku 2008 ako teleso, ktoré funguje projektovo, no zároveň postupne dopĺňa a rozširuje svoj repertoár. Cantica /Z/nova je nielen priamou

pokračovateľkou zboru Cantica nova, ale tiež ďalším hudobným dieťaťom jej dirigenta Gabriela Kalapoša. V roku 2009 sa zbor uviedol predvedením omše slovenského, no predovšetkým nášho trnavského veľikána Mikuláša Schneidera Trnavského Missa pastoralis – Alma nox. Veľkým projektom, na ktorý členovia zboru spomínajú ako na úžasný hudobný zážitok, bolo naštudovanie tzv. Verdiho zborov – vybraných najznámejších zborov z Verdiho slávnych opier. Príprava aj realizovanie projektu prebiehali v spolupráci s orchestrom Slovenského národného divadla a zborom Technik Akademik. Verdiho zbory zazneli za sprievodu orchestra SND a operných sólistov v rámci Trnavských zborových dní 2011. V roku 2012 bolo novinkou Vianoc naštudovanie netradičných jazzových úprav piesní pre koncert s názvom Christmas in Jazz, Pop, Rock. Ďalším príjemným projektom boli POP melódie 20. storočia. Išlo o úpravy populárnych piesní od svetových autorov a inter-

pretov ako sú Beatles, Michael Jackson, Adele, Rob Thomas, atď. Cantica /Z/nova vydala s týmito melódiami CD. V tomto roku je v pláne vydanie ďalšieho CD s náročnými skladbami, ktoré zbor spieval na festivale v Cantonigros.

Rok 2015 zavŕšili oba zbory – Cantica nova aj Cantica /Z/nova spolu. Vianočný koncert sa konal 19. decembra v Kostole Najsvätejšej Trojice na Štefánikovej ulici. Najprv vystúpila so svojím programom Cantica Nova. Cantica /Z/nova Trnave pripomenula omšu Missa pastoralis – Alma Nox, ktorú už v minulosti uviedla. V tejto unikátnej sakrálnej kompozícii Mikuláša Schneidera Trnavského nečakane vystupujú do popredia melódie známych slovenských kolied.

V tomto roku plánuje Cantica /Z/nova dosiahnuť aj ďalšie stanovené ciele. Jedným z nich je projekt pripravovaný k stému výročiu narodenia hudobného skladateľa Zdenka Mikulu, ktorého skladby sú natrvalo zaradené aj v repertoári trnavských zborov. ■

Štefan Kuzma

Viadukty bytia

Už keď som otvoril najnovšiu knihu Pavla Tomašoviča *Mosty ponad čas* (Georg, 2016), vedel som, že sa opäť ocitnem na brehu rieky pravdivého života, cez ktorú ma prevedú zázračné mosty času a slova, že Tomašovič mi ponúkne nielen kontinuitu príbehov a východiská, ale aj celistvosť: myslenia, kultúry, obojsmerných presahov v čase. A ako pri troch predchádzajúcich, ani tentoraz som sa nesklamal...

Komplexné vnímanie sveta je cestou, po ktorej Tomašovič nielen neúnavne kráča, ale na ktorú aj zanietene volá vnímavého čitateľa. Už jeho prvá kniha, román *Nič v krajine nikoho* (SSV, 2007), je o odhodlaní hlavného hrdinu (a aj autora) bojovať s mocou, odolať jej aj tými najkrajnejšími prostriedkami. Poviedky v druhej knihe *Bezčasie* (SSV, 2010) sú dimenziou ukotvenou nielen v ďalekej budúcnosti, ale aj v súčasnosti; odkrývajú krehkosť i výnimočnosť človeka, jeho existenciálne istoty. A úvahy a zamyslenia v tretej knihe *Presahy* (SSV, 2013) vŕhajú čitateľa do videnej príťažlivosti sveta i neviditeľného a o to silnejšieho tušenia za hranou.

Preto neprekvapí, keď Tomašovič aj svoju filozoficko-spoločenskú knihu *Mosty ponad čas*, ktorá sa vyznačuje silným podtextom príbehu (individuálneho, príbehu života, kultúry i literatúry), poňal ako logické pokračovanie svojej tvorby, nespreneveril sa základom, ale ich využil na osadenie svojich mostov preklenujúcich epochy nášho bytia. Z tohto pohľadu sa zdá logické aj upriamanie pozornosti na troch európskych spisovateľov: Roberta Musila, Franza Kafku a Milana Kunderu. Výnimočných jedincov, ktorých texty ho viedli, ako autor sám uvádza, rozpadajúcim sa jednotným svetom na prelome storočí (Musilov román *Muž bez vlastností*), osamelosťou človeka v modernej dobe (Kafkove diela *Zámok* a *Proces*) a dodnes aktuálnou diagnózou stavu spoločnosti (romá-

ny Kunderu *Neznesiteľná ľahkosť bytia* a *Nesmrtelnosť*). Hoci... Musil *Muža bez vlastností* nedopísal, Kafka si želal zničenie svojich diel a Čech Kundera žijúci vo Francúzsku nechce dať súhlas na preklad svojich kníh do češtiny...

Po týchto slovách by mohol čitateľ spozornieť, čo by mohlo byť aj dobré, lebo ak sa rozhodne čítať *Mosty ponad čas* (čo mu úprimne odporúčam), čitateľskú pozornosť bude naozaj potrebovať. Nielen pre vhodne zvolené citácie z diel mnohých významných svetových filozofov a literátov, ktorými Tomašovič podporuje svoju filozofiu i literárne reflexie, ale aj z dôvodu sledovania celistvosti príbehu kultúry: otvoreného príbehu s množstvom dejov, s ktorými sa (a to si uvedomíme už na začiatku) nielenže nedá manipulovať, ale ani zužovať ich rámec iba na umenie a už vôbec nie na čokoľvek, čo sa za umenie vyhlasuje. „Na jednej strane ide o vzburu proti umeniu, ktoré zabudlo na základné otázky, avšak na druhej strane divák presýtený obrazmi už prestáva rozlišovať, čo je apel a čo iba vyjadrenie samého seba“ (s. 17). Tento postreh Tomašoviča si zaslúži naše hlbšie zamyslenie, aby sme plne využili ponuku autora, priestor pre pravdivý príbeh s identitou ľudského rodu, vycítili napätie i hrozby, povahu prvého slova, všetkého, čo sa vynorilo z ticha, semeniska reči, to, s čím dnes hazardujeme.

Nie náhodou Tomašovič svoje literárne reflexie začína rozvíjať pri diele R. Musila *Muž bez vlastností*, ktorého dej sa odohráva na prelome devätnásteho a dvadsiateho storočia, opisuje začiatky rozpadajúceho sa sveta, absurditu živej bytosti bez vlastností... Tento príbeh Tomašovič považuje za rovnako aktuálny ako Kafkov *Zámok* či *Proces*; aj hrdinovia Kafkových románov, cudzinec – zememerač K. márne hľadajúci cestu do zámku, kde (ne)sídlí moc a Jozef K., ktorého (ne)zatknú a súdia v absurdnom procese, sú dnes medzi

nami. Aj my sa bránime cudzincom, hoci sami sme nimi už dávno, čoraz menej rozumieme svetu, ktorý znásobuje naše osamotenie, núka nám samotu: Kráčame známou cestou na Zámocký vrch zahalenou v tme, poznačuje nás bezdôvodný *Proces*, sudcovia bez dôvery, strážcovia meniaci sa na roboty. Stále nás ľaká nielen veta viažuca sa k *Procesu* „Súdne konanie je tajné aj pre obžalovaného“ (s. 69), ale aj Kafkove slová „Nijakej súdržnosti teda niet...“ (s. 69).

A s náhodou nemá nič spoločné ani román Milana Kunderu *Neznesiteľná ľahkosť bytia*, ktorým Tomašovič literárne reflexie v knihe *Mosty ponad čas* nielen završuje, ale nám aj pripomína, že „Na prelome milénia človek stojí odtrhnutý od vnútorných väzieb tradície, od kontinuity myslenia a od minulosti“ (s. 86). Upozorňuje, že „Rozprávame a nikto nám nerozumie“ (s. 89), že „Nedochádza len k zúženému pohľadu na svet, ale zmenila sa skutočnosť a my vlastne ani nevieme, čo to je“ (s. 90). Áno, ako píše Kundera „Všetky ideológie prehrali: ich dogmy boli demaskované ako ilúzie a ľudia ich prestali brať vážne...“ (s. 90).

Ako trojica spisovateľov na čele s Kafkom aj Tomašovič bojuje proti moci, ktorá olupuje človeka o komplexnosť vnímania sveta, ktorá bez ohľadu na historické skúsenosti ponúka zúžené videnie, zbavenie sa zodpovednosti za iných, akúsi mantru všemocného trhu vysmievať sa princípom solidarity. Obáva sa, že už aj tak dosť zredukovanú transcendentnú oblasť bytia nahradilo prežívanie tu, na zemi, symboliku nadčasovosti zatienili obrazy priorít, ktorými súčasný človek oklieštil vlastné vnímanie, priorít, ktoré ho vzdalujú od podstaty, od hrany stíšenia, sústredenia sa na informatiku vnútra. Upozorňuje, že to všetko moc dokáže, ak človek nie je ochotný porozumieť sebe samému, ak dobrovoľne vyprázdňuje svoj život. A odtiaľ je už len

krôčik k hľadaniu vinníkov: rovnaký ako od vtedajšej doby k dnešku, od Kafkovej túžby vzoprieť sa po Tomašovičov apel.

Hľadanie vinníkov je boľavou prastarou témou ľudstva. Tomašovič nás však varuje, že dnes sa dá negatívny výsledok dosiahnuť oveľa ľahšie. Môže za to nielen oslabené slovo bez väzieb strácajúce plnosť výpovede, ale aj jeho neobmedzené šírenie, prispôsobovanie sa stvo-

renému vkusu, akási imaginárna stena vnímania, kam sa zapisujú nové (ne)významy slov: tlačené i elektronické médiá (výnimkou nie je ani literatúra) sa im akože prispôsobujú, hoci sú to ony, kto ich pod iluzórnym tlakom trhu tvorí a uvádza na scénu.

Kniha *Mosty* ponad čas je útla, ale obsahom nesmierne bohatá: filozofiou skúsenosti, súvislosťami poznania, presahmi kultúry,

umenia, literatúry... Nevnímal som ju však ako knihu esejí, reflexií na diela trojice známych spisovateľov, ale ako napínavý príbeh času, ktorý formoval žijúce generácie, ktorý ich priaznivo či negatívne ovplyvňoval a ovplyvňuje. Príbeh, do ktorého Tomašovič vtiahne čitateľa nielen štýlom a kultivovanosťou, ale aj napínavou nadčasovosťou, cestou, ktorú autor márne nehľadal v autentických rovinách existencie... ■

Martin Jurčo, foto: autor

Igor Šebo príbehový v živote i na javisku

V starom zväzku novín hľadám novinový článok kdesi z roku 1997, keď sa predstavil naposledy v Trnave veľkým programom šansónov a príjemného rozprávania s českým hercom Miroslavom Horníčkom. Už vtedy žil dlhé roky v Prahe a s Mirkom desať rokov brázdil české, ale aj slovenské mestá s týmto programom. Vtedy zažil nielen atmosféru trnavského divadla, ale stretol sa aj so svojimi rodákmi z neďalekého „Farkašina“ a v zrkadlovke sa na neformálnom posedení rozprávali dlho do noci. Igor Šebo (nar. 1. februára 1956 vo Vlčkovciach) je dnes známy v Česku a Poľsku svojimi šansónovými recitálmi i monodramami. Poslucháči ho môžu počúvať napríklad aj na stanici Českého rozhlasu Rádiožurnál, kde moderuje reláciu *Stretnutie o Slovensku v slovenčine*. Ďaleko od Trnavy i Vlčkoviec

Keď som sa ho spýtal, či vyrastal v umeleckej rodine, odpovedal mi (ako to už so šansoniérmi býva) malým príbehom. „Náhodou som sa dozvedel, že moji rodičia sa zoznámili, keď hrali divadlo. Otec, keď bol mladý, chodil hrať do kostola. Veriacim pripomenul nejakú dobovú populárnu pesničku, v ktorej sa spievalo o Marte. Pretože mama bola Marta, tak jej takto poslal odkaz, za čo si vyslúžil od farára napomenutie. To je celý umelecký kontext mojich rodičov, nič viac,“ hovorí s úsmevom Igor Šebo. „V súvislosti s mojím rodiskom si spomínam na behanie bosými nohami po strnisku, na chytanie rýb do ruky a rôzne detské hry.“ Vraj je posledným vlčkovským rodákom: „Bolo vtedy veľmi veľa snehu a mama ma musela odrodiť doma. Potom sa už deti rodili v pôrodnici v Trnave.“ Dlho sa však ani vo Vlčkovciach, ani v Trnave neohrial. Keďže jeho otec pracoval v komárňanských Lodeniach G. Steinera, presťahovali sa, a tam absolvoval Igor Šebo aj školy. Po štúdiách estetiky na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave začínal ako herec v prešovskom divadle. Prvé

nahrávky pripravil v bratislavskom rozhlase, ktoré pôvodne mala spievať herečka Jiřina Jirásková. Bolo to vtedy, keď začal Igor pracovať v bratislavskom rozhlase v rôznych redakciách, a v tom období sa zoznámil s českým textárom Pavlom Cmíralom. Vďaka nahrávkam ho v lete 1989 oslovili hudobní tvorcovia Jindřich Brabec (napísal napríklad pieseň *Modlitba pro Martu*) a klavirista Milan Dvořák a Igor začal nahrávať v rozhlase v Prahe sólové skladby. Tak sa začali jeho

koncerty i nahrávky, ktoré vyšli na niekoľkých CD platniach. Jednou z tých, čo vyšli len nedávno, je CD pripomínajúce významného skladateľa, autora prvého slovenského tanga Dušana Pálku (1909 – 1998), ktorý pochádzal z Liptova, ako advokát žil celý život v Prahe a napísal také piesne ako *Dita*, *Nepovedz dievčatko nikomu*, *Krásne je v Tatrách*, či *Ešte raz ku tebe prídem*. Igor Šebo v posledných rokoch spolupracuje aj s hudobným skladateľom Alim Brezovským. Úspešné sú jeho hry *Podivná splátka*, *Moje past* a *Nuselský most*. V poslednom období účinkuje najmä v Poľsku. Teatr Rozrywski v Chorzowie uviedol jeho hru *Pomaly a ešte raz*. Stvárnil v nej Slováka žijúceho v Prahe. Táto hra získala viacero ocenení a Igor Šebo ju dnes hrá na doskách varšavského Teatr Capitol.

Na otázku, či sa vráti s niektorými zo svojich recitálov či s nejakou hrou aj do Trnavy alebo na Slovensko, odpovedá skepticky. Viac je vraj o jeho umenie záujem práve v Česku a Poľsku. Tak dúfajme, že sa to čoskoro zmení a bude to Igorov veľký návrat do jeho rodného regiónu. ■

Benjamína Jakubáčová, KJF v Trnave

Motto Týždňa slovenských knižníc Knižnice pre všetkých sme naplnili do bodky .....

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave už 11 rokov úspešne spolupracuje s knižnicou v Ústave pre výkon trestu odňatia slobody v Hrnčiarovciach nad Parnou. Tradícia sa začala v roku 2006 a trvá nepretržite až doteraz. Raz za rok počas Týždňa slovenských knižníc prichádzame do tohto ústavu aj so zaujímavými osobnosťami, a tak sprostredkovávame literárny zážitok aj pre odsúdených.

Byť niekde mimo i vnútri, niekde, kde sa priestor neotvára novým zážitkom dennodenne, niekde, kde si, aj nie si – to si mnohí z nás nevieme ani predstaviť. Netušili to ani tí, ktorých nachádzame za múrmi, za troma plotmi, za ťažkými dverami, kým svet vnímali z tej našej strany. O to viac si vážime, že každý rok nachádzame v ústavnej galérii chlapov so záujmom o literatúru a dobrú knihu. Besied sa zúčastňujú podľa pedagógov dobrovoľne, a len tí, ktorí majú záujem. A to vidieť aj v ich tvárach, v ich aktívnej účasti. Vieme, o čom hovoríme, pretože sprevádzame hostí do ústavu každý rok. Prvým hosťom bol historik, vydavateľ a spisovateľ Pavel Dvořák. Obidvaja sme vchádzali do strážených priestorov s obavou. Nebáli sme sa o svoju bezpečnosť, netušili sme však, akých tam nájdeme spolubesedníkov. Pavel Dvořák je veľkým rozprávačom a vie zaujať poslucháčov. Rovnako to bolo aj na tomto nezvyčajnom mieste. Ale to, čo nasledovalo po úvodnom slove, nás veľmi prekvapilo. Chlapi mali naštudované, načítané z Dvořákových kníh. Sedela tam pestrá zmes ľudí, ktorí odniekiaľ pochádzali a takmer každý sa chcel podeliť so svojimi zážitkami a vedomosťami z histórie svojho regiónu. Takúto aktívnu účasť odsúdených na stretnutí mohli zažiť na vlastnej koži napríklad aj František Kele a Daniel Kollár (2007), fotograf a historik Marián Pauer (2009), rómští autori Jozef Kozma a Ján Šándor (2010), spisovatelia Rasťo Piško, Jozef Banáš a Erik Ondrejčka (2011), historici

z Ústavu pamäti národa Peter Sokolovič a Martin Lacko (2012), Peter Holka (2013), Ľubomír Feldek a Katka Feldeková (2014), fotograf Alan Hyža (2015). Každý z hostí ocenil návštevu ústavu ako výnimočnú skúsenosť. Nie sú to len jednostranné rozprávania. Odsúdení bez ohľadu na dôvod, prečo sa nachádzajú práve tam, kladú otázky, sú zvedaví a vnímaví.

Treba však priznať, že v tomto roku hostia odsúdených takmer nepustili k slovu. Prišli totiž zohraní priatelia Veronika Šikulová a Ľubomír Dobrovoda. Zaujali svojím rozprávaním ako sa zoznámili, ako ich spájajú podobné osudy, každý sa podelil so svojimi zážitkami so svojimi najbližšími. Veronika Šikulová bola naozaj výnimočný hosť, pretože je víťazkou Ceny Anasoft litera za rok 2015 a čerstvou laureátkou ceny Krištáľové krídlo v kategórii Literatúra a publicistika. Veronika spomínala aj na svojho otca Vincenta Šikulu, na jeho i svoje muzikantské vlohy. Priznala, že práve jej ostatná kniha Moyzesovo kvarteto 40 je splatením dlhu otcovi za hudobné nadanie, ale aj pocta hudbe a tomuto hudobnému zoskupeniu.

Ľubo Dobrovoda prezradil, aké negatívne ohlasy u otca mali jeho dve knihy Ja, malkáč a Ja, veľkáč. V jeho šľapajach nastúpila dcéra, keď napísala knihu Rodinu si nevyberieš. Ľubo Dobrovoda sa priznal, že knihu radšej nečítal. Ako sa už stalo viackrát, aj pri tejto návšteve sa k hosťom prihlásil z publika človek, ktorý poznal niekoho z prostredia a okolia hostí alebo niekto, kto niekde blízko

býval, a pod. Viac rokov sme si všímali muža, ktorý vždy sedel v prvom rade, všetko si zapisoval (pretože bol redaktorom väzenského časopisu), a bol najväčším diskutérom. Ale pred rokom tam už nesedel. O to milšie bolo naše prekvapenie, keď v ten istý deň podvečer na besede v čitárni knižnice sedel opäť v publiku – ale na slobode!

V tomto roku sme na besede stretli mladého muža, ktorý sa zapojil do našej súťaže vo vlastnej tvorbe Knižný salón 2015, a bol medzi ocenenými. Svet je naozaj malý. Besedy sa konajú v sektore, kde majú možnosť vstúpiť do knižnice ústavu aj hostia. Postupne do nej prispeli viacerí spisovatelia, ktorí ústav navštívili. Tak si budú môcť odsúdení prečítať aj knihy Veroniky Šikulovej a zasmiať sa na Dobrovodovom Malkáčovi a Veľkáčovi. V minulom jubilejnom 10. roku spolupráce Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave darovala knižnici tiež súbor kníh.

Galéria, ktorá je miestom stretnutia, je vyzdobená výtvarnými dielami odsúdených. Vždy máme čo obdivovať, a vždy nás so záujmom privíta asi tridsiatka odsúdených. Výnimkou bola iba beseda s Ľubomírom Feldekom a Katkou Feldekovou v roku 2014. Vtedy sme pre veľký záujem odsúdených „vypredali“ telocvičňu. V roku 2016 pripravila Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave počas Týždňa slovenských knižníc 30 podujatí – pre deti, študentov, dospelých, seniorov, a jedno aj pre odsúdených. A tak naplnila motto tohto celoslovenského podujatia Knižnice pre všetkých skutočne do bodky. ■

Iveta Pospíšilová

Turisti Spartaka Trnava majú štyridsiatku .....

Ročne absolvujú približne osemnásť peších a osem cyklistických túr, dokonca sa opäť obnovil záujem o bežkársku túru

Prednadväť sa na výročnej členskej schôdzi stretli členovia Klubu slovenských turistov Spartak Trnava. Okrem vyhodnotenia uplynulého roku a plánu aktivít na nasledujúce mesiace súčasťou stretnutia bola aj slávnostná pripomienka 40. výročia založenia klubu.

Vzniku vtedy turistického oddielu pri TJ Spartak Trnava predchádzali individuálne turistické vychádzky zakladajúcich členov. Zaspomínali si na ne Karol Kováč (1935), predseda oddielu v rokoch 1976 – 1988 a Ján Tallo (1939), ktorý následne prevzal funkciu do roku 1994. Je zároveň najúspešnejším členom klubu, na konte má vyše 11 000 prejdených kilometrov. „Chodievali sme neorganizovane viaceré rodiny na turistiku. V Trnave pôsobil Paľko Poláček, ten mi poradil založiť oddiel,“ spomína Karol Kováč. „K Paľkovi sme chodievali na chatu na Bukovú a tam vznikol tento nápad. Keďže tie túry organizoval Karol, povedalo sa, že on bude predseda,“ upresňuje Ján Tallo. „Vedeniu Kovo-smaltu Trnava sme ukázali kroniku našich súkromných túr a okamžite sme dostali 40 tisíc korún na činnosť na rok, čo boli vtedy veľké peniaze,“ pokračuje Karol Kováč. V ére jeho predsedovania sa v klube veľmi dbalo na výkonnostné triedy. Tie boli podmienené zápočtovými cestami. Museli sa prejsť určité vymedzené počty kilometrov pre každú triedu, aj v zahraničí, a minimálne dve túry v zime. Ďalšou odmenou pre vtedajších turistov bolo získanie Oblastného odznaku Trnavy. Aby ho získali, museli mať prejdené túry napríklad k niektorým hradom alebo iným zaujímavostiam v regióne. Evidenciu viedol Pavol Poláček. Absolvované miesta dokumentovali fotografie a pečiatky z chat na trasách.

Ján Tallo viedol klub v prelomovom politickom období na konci osemdesiatych rokov. Vtedy sa Spartak

Trnava vzdal iných športových oddielov, vrátane turistického. Finančne pomáhali odbory v Trnavských automobilových závodoch (TAZ) alebo aj pôsobenie predsedu v okresných štruktúrach Zväzu slovenských turistov, kde sa podarilo občas čosi vybaviť. Boli to však sumy okolo tisíc korún, takže tomu boli prispôbené aj vtedajšie aktivity. Za najkrajší zážitok považuje Ján Tallo výstup na Gerlachovský štít, ktorý absolvovali desiaty členovia klubu. Napriek tomu, že sa nevenovali vysokohorskej turistike, zvládli náročnú výzvu. Keď sa vrátili na chatu, zaspievali si hymnu. V deväťdesiatych rokoch trnavský klub turistov viedol Ján Šufliarsky. Počet členov v tomto období rástol, dosiahol viac než 150. „V tom čase sa ešte dala získať podpora sponzorov, ktorí si to mohli započítať do nákladov, čím si znížili dane, čo už v súčasnosti nie je možné,“ spomína. Rozvíjala sa aj zimná turistika, najmä bežkárka. „Mňa turistika drží aj preto, lebo som začal fotografovať,“ dodáva. Peter Benkovský (1952) vniesol do klubu novú organizovanú aktivitu – cykloturistiku. Raz sa pochválil, že s manželkou už prešli 2 500 kilometrov na dvoch kolesách. Kamaráti ho teda zlákali do klubu, aby vytvoril sekciu pre cyklistov. „Dnes chodíme dvadsať – tridsať, no vždy viac žien,“ vraví s úsmevom. Klubu turistov predsedal od roku 2002 do roku 2008. „Cyklistická sezóna trvá sedem mesiacov, a to nemusí vždy vyjsť počasie. Ak aj ideme rovnakú trasu opačným smerom, je to vždy iné. Jazdíme už dvadsať rokov a ďalších dvadsať by nám nestačilo na to, aby sme všetko stihli,“ dodáva. „Tiež vzniká veľa nových cyklotrás, ktoré vedú inou cestou ako tou, ktorú sme kedysi absolvovali. Zlepšuje sa cestovanie vlakom pre bicyklistov, čo nahráva tomuto druhu športu.“

Od roku 2009 je predsedom Klubu slovenských turistov Spartak Trnava Daniel Viskupič (1964). Počet členov sa podarilo dlhodobo stabilizovať nad 100. Napriek tomu, že priemerný vek dosahuje 58 rokov, silnú generáciu tvoria štyridsiatnici a nájde sa aj zopár mladších, zvyčajne vnukov súčasných členov klubu. „Ročne absolvujeme do 18 peších a 8 cyklotúr, dokonca sa opäť obnovil záujem o bežkársku túru. „Napriek tomu, že vekový priemer je vysoký, dosahujeme stále takmer rovnaký počet kilometrov ročne.“ Priemer na jednu túru tvoril vlni viac než 40 turistov. V minulosti boli aj takí, ktorí chodili na všetky pešie i cyklistické túry. V osemdesiatych rokoch vznikali turistické oddiely mládeže, ktoré združovali žiakov alebo študentov. V Trnave pri Spartaku sa im venovala učiteľka Marta Piačková. V 1980 ju navštívil Karol Kováč, na jeho podnet založila oddiel v Základnej škole SNP, dnes I. ZŠ. Niekoľkí žiaci vytrvali aj na strednej škole. „Chodievali sme i na trojdňové výlety. S deťmi sa robilo výborne, len museli byť k tomu vychovávané. Oddiel som viedla tridsať rokov, až kým som neodišla do dôchodku. Niektorí moji turisti pokračovali aj v klube dospelých, napríklad Martina Mikesková či Sylvia Gerčáková. Prestali chodiť až po tom, čo odišli za prácou a založili si rodiny. Ale chodili ku mne aj deti niekdajších mladých turistov,“ vraví. Trnavskí turisti chodia na jednodňové, trojdňové a raz do roka aj na osemdňovú túru. Informatívne ju pripravuje Jozef Nižňanský. Je druhým najstarším členom klubu a 38 rokov v jeho výbere. „Aby nezablúdili, vkladám do materiálov aj prevýšenia, odbočky, a podobne. Kým nefungoval internet, informácie sme zhľadávali hlavne na veľtrhoch cestovného ruchu,“ spomína. Alica Baranová patrí k mladšej ge-

nerácii členov, narodila sa 15 dní po založení oddielu. Dnes vedie spolu s Ivanou Meixnerovou evidenciu prejdých kilometrov. Po skončení každej akcie členovia výboru, ktorí sa na túre zúčastnili, vypíšu počty kilometrov u jednotlivých účastníkov a Alica z toho urobí tabuľky

a grafy. Do klubu vstúpila ako 17-ročná. Priviedol ju brat, chodil aj s manželkou a deťmi. Emília Haladová je najúspešnejšou ženskou členkou klubu turistov. Počas dvadsiatich siedmich rokov prešla 6 670 kilometrov. Medzi organizovaných turistov ju priviedla

teta, Emília mala vtedy 25 rokov. V súčasnosti vykonáva už niekoľko rokov funkciu ekonómky. Turisti platia 12 eur ročne, študenti a žiaci 5 eur, seniori 8 a zdravotne ťažko postihnutí 6 eur. Základom finančných zdrojov sú príjmy z dvoch percent z daní. ■

Jaroslav Lieskovský, foto: Peter Kolárik

Vladimír Selčan, ikona trnavskej cyklistiky

Osemdesiatročný Trnavčan najstarším Slovákom v sedle pretekárskeho bicykla

Medzi výrazné postavy 123-ročnej histórie organizovanej cyklistiky v Trnave patrí aj Vladimír Selčan (*20. 8. 1935 v Zavare). Úzkym galuskám sa pretekársky venuje dodnes. Výpočet jeho aktivít na dvoch kolesách by zabral široký priestor. V tomto príspevku uvidíme aspoň zopár faktografických údajov. Jazdil cestu aj cyklokros. Do zostavy Lokomotívy Trnava prišiel z rodnej obce s výborným telovýchovným základom. V zavarskom prostredí sa totiž bavil ako chlapec pohybovou všestrannosťou. Okrem cyklistiky mali uňho zelenú i ďalšie odvetvia. Hral futbal, ľadový hokej a stolný tenis.

Len čo mu však rodičia kúpili pretekársky bicykel, strelku svojho životného kompasu nasmeroval práve k tomuto športu. Oddal sa mu naplno. Ešte nemal ani devätnásť rokov, keď v poštovej schránke našiel nominačný list do šesťčlenného družstva na premiéru Okolo Slovenska (1954). Opatruje ho dodnes. Vo svojom cyklistickom archíve má aj ďalšie vzácne dokumenty, fotografie, diplomy a novinové výstrižky. Z nich sme sa dozvedeli hŕbu cenných informácií o pestrej pretekárskej dráhe obdivuhodného športovca.

„Trnavská cyklistika mala začiatkom päťdesiatych rokov predošlého storočia vysoký kredit. Našiel som tu viaceré vzory, ktoré mútili vodu medzi slovenskou elitou, ba neustratili sa ani v rámci Československa. Chcel som sa im podobať,“ uviedol náš hosť. Pre ilustráciu vylovil z pamäte zopár borcov: Bohdan, Čimo, Kolesík, Polakovič, Vlč, Prelovský, Fajnor, Kučera, Plank alebo Jaroš.

Cyklistický nestor Vladimír Selčan s manželkou Teréziou

Povolávací rozkaz do zelenej uniformy však V. Selčana nepotešil. Základnú vojenskú službu totiž strávil v nešportovom prostredí.

Po návrate do civilu to ešte chvíľu skúšal v pretekárskom pelotóne, no bez výraznejších úspechov. Dvojročná pauza sa prejavila. A tak dal prednosť vysokoškolskému štúdiu (SVŠT). Neskôr prišla rodina a s inžinierskym diplomom aj povinnosti v zamestnaní. Nakrátko ešte pôsobil v predsedníckej funkcii spartakovského cyklistického oddielu. Po vyschnutí tejto vetvy prešla nastupujúca pretekárska generácia do TJ Skloplast. Tam sa jej trénersky venoval Vladimírov brat Alfréd Selčan (*25. 3. 1926). Pod dohľadom staršieho z bratskej dvojice vyrástla ďalšia kvalitná generácia: Kvetan, Lipovský, Ozogán, Tulala, Kujovič a iní chlapi. Cyklistický oddiel TJ Skloplast Trnava sa mal čulo k ži-

votu. Lenže aj V. Selčan sa vrátil do súťažného diania. To keď v sezóne 1993 vznikol veteránsky klub HoBy Trnava. Názov bol odvodený od priezvisk jej zakladateľov, Štefana Horvátha a Róberta Bachratého. Na medzinárodnej scéne prišlo obdobie kategórií Masters. Do veteránskych majstrovstiev sveta a Európy si trúfli i účastníci z Trnavy.

Nová sezóna je tu. „Rád by som ju absolvoval, pravdaže, ak zdravie vydrží a nebude mi robiť prieky,“ povie s úsmevom. Napriek ôsmim krížikom na bedrách sa nekamaráti s nečinnosťou. Vladimír Selčan, najstarší cyklistický pretekár z celej krajiny pod Tatrami, sa systematicky chystá v sedle svojho dvojkoľosového tátoša. Úvodné pohárové preteky celoslovenského seriálu veteránov, v ostatných rokoch pod názvom Merida Road Cup, absolvuje 1. mája v Komjaticiach. ■

Jaroslav Lieskovský, foto: archív ľš

Netradičné ubytovanie spartakovcov pri letnom kempe v Dudinciach 1966

Majstrovské slnko sa vykotúlalo nad futbalovú Trnavu päťkrát, naposledy koncom jari 1973, no nástup do úspešnej éry bílých anđelov bol pred šiestimi desaťročiami atypický z pohľadu súčasnej generácie

Organizovaný futbal v Trnave má 120 rokov. Prvý duel, medzi NSE (Nagyszombati Sport Egylet) a hosťami z Viedne, sa hral v júni 1896. Archívne zdroje obsahujú aj ďalšie interesantné state. Napríklad o veľkolepej oslave futbalového štvrtstoročia v slovenskom Ríme (1921). Počas terajšieho stodvadsaťročného jubilea ešte bude dosť príležitostí venovať sa v Novinkách z radnice tejto najpopulárnejšej loptovej hre celej planéty aj v trnavskom balení. Najchýrnejšie obdobie majú mnohí z našej generácie stále v živej pamäti. To keď od leta 1967 do jari 1973 si spartakovci zaknihovali na československej úrovni nezabudnuteľných päť majstrovských titulov. Skvelá bilancia trnavského futbalového orchestra z trávnikov vtedajšej federálnej ligy už navyďy zostane neprekonaná. Veru,

priaznivcovi koženej lopty v našom meste iba prichodí smutne konštatovať, že majstrovské suchoty Spartaka trvajú príliš dlho. Nevšednú príhodu spred šiestich desaťročí nám priblížil jeden zo stálych čitateľov Noviniek z radnice. „Štefan Slančík, môj otec, bol dlhoročný riaditeľ školy v Dudinciach. Tiež sa ujal hlásateľskej funkcie pri prípravnom zápase, v ktorom domáci Priekopník si zahral so slávnymi zverencami Antona Malatinského počas tamojšieho sústredenia Trnavčanov v lete 1966. Pre celý Hont išlo o mimoriadnu udalosť. Veď trnavský tréner vtedy objavil toto kúpeľné mestečko ako vhodné miesto na tréningové kempy športovcov. Z čias detstva si spomínam, že Toni-báči sa s otázkou ubytovania v Dudinciach vôbec netrápil. Pre mužstvo dohodol

s mojím otcom jednoduché podmienky v školských triedach, do ktorých počas letných prázdnin namiesto lavíc presunuli matrace a spacie vaky. A to už Malatinského káder sa začal štverať v celoštátnej tabuľke na horné priečky,“ prezradil Dušan Slančík, terajší obyvateľ Trnavy. Veru, v takomto skromnom prostredí sa postupne začínal spartakovský atak na najvyššie poschodia československého futbalového domu. V tejto súvislosti napadá autorovi príspevku zaujímavý citát jedného z hráčov majstrovského Spartaka TAZ Trnava, nezabudnuteľných bílých anđelov: „My sme vedeli spievať, hrať futbal aj mariáš. Naši súčasní nasledovníci nevedia ani jedno, no zato majú na účtoch milióny.“ Raz darmo, doba sa zmenila. Tiež tá futbalová. ■

Futbalisti Spartaka Trnava sa z majstrovskej čaše napili päťkrát. Premiérovú v sezóne 1967/68. Na snímke hore zľava: Vladimír Hagara, Josef Geryk, Jaroslav Kravárik, Jozef Adamec, Ladislav Kuna, Stanislav Jarábek (kapitán), Jaroslav Macháč, Ján Zlocha, dole: Emil Brunovský, Valerián Švec, Adam Farkaš, Karol Dobias, Anton Hrušický, Dušan Kabát.

Jaroslav Lieskovský, foto: zdroj pk stu

Sedem prvenstiev Listopadovej

Plavecké výpravy z piatich krajín súperili na Prednádraží v medzinárodnej Veľkej cene Trnavy 2016

Už štyridsiaty druhý raz čerili vodu v 25-metrovom vysokoškolskom bazéne na Prednádraží naši aj zahraniční plavci. Vrcholné preteky, tentoraz netradične cez posledný februárový víkend, prilákali do slovenského Ríma 409 štartujúcich.

Početný usporiadateľský štáb z Plaveckého klubu STU Trnava viedla dlhoročná reprezentantka ČSSR a viacnásobná slovenská rekordérka Tatiana Bergmannová, za slobodna Vachtová. Na trénerský stolec úspešného oddielu si zasadla v sezóne

Pri slávnostnom vyhlásení najlepších slovenských plavcov v sezóne 2015 sa pocty dostalo aj juniorským nádejam z trnavského PK STU (zľava): Adamovi Halasovi, Barbore Tomanovej a Tomášovi Púchlemu.

Okrem slovenských aktérov sa divákovi predstavili aj súťažiaci z Česka, Luxemburska (prvý raz), Maďarska a Poľska. Podujatie malo vysokú športovú úroveň. Dovedna bolo na programe dvadsaťšesť disciplín, vrátane štyroch žiackych. Prím hrala Katarína Listopadová (Dukla Banská Bystrica). Najlepšia plavkyňa SR 2015 vyhrala v Trnave všetkých sedem ženských disciplín. Tiež Richard Nagy (Sport Team Bratislava), kráľ lanskej celoštátnej ankety medzi mužmi, potvrdil výbornú fazónu v olympijskej sezóne. Rekordná listina tohto mokrého mítingu sa prepisovala päťkrát, v štyroch prípadoch práve zásluhou Listopadovej, raz pričinením Nagya. Excelentná dvojica slovenskej reprezentácie, chystajúca sa na Hry XXXI. olympiády v Riu de Janeiro, bola najlepšia v krytej plavárni MTF STU aj v hlavných pretekoch, motýľkarskej dvojstovke.

1977 a štvrtý rok jej prináleží na klubovej úrovni prezidentský post. Hoci Trnava stále nemá krytú päťdesiatku, tamojší plavci si už desaťročia obdivuhodne držia vysoký štandard. Aj ostatná Veľká cena Trnavy to potvrdila. Spomenúť treba najmä Tomáša Púchleho. Svoju zbierku doterajších úspechov rozšíril o nový slovenský rekord juniorov, keď 200 metrov preplával voľným spôsobom za 1:50,37 minúty. A na dôvažok, v oboch kratších disciplínach (50, 100m) nenašiel Púchly medzi mužmi žiadneho premožiteľa. Neobídme ani triumf Adama Halasa na 200 metrov polohových pretekoch časom 2:02,35 minúty. Vydarené dvojdňové podujatie pod strechou bazéna na Prednádraží bolo zároveň úvodným kolom Slovenského pohára družstiev. Vyhral ho SPK Bratislava pred domácim PK STU a ŠKP Košice. ■

Šport v skratke

■ **BIKROS** – Tento mesiac uplynie dvadsať rokov od tragického skonu Mišky Škrabákovej (14. 5. 1984 – 19. 4. 1996), výrazného talentu slovenského bikrosu. Rodnú Bukovú, ale aj celý trnavský región úspešne reprezentovala v desiatkach domácich i zahraničných podujatí BMX. Z mnohých medailových zásahov v terénnych súťažiach spomeňme predovšetkým štyri tituly žiackej majsterky Európy (Taliansko, Švédsko, Rakúsko, Francúzsko), či striebro v holandských majstrovstvách sveta 1993. O dve sezóny neskôr nenašla premožiteľku ani vo švajčiarskej konfrontácii o Európsky pohár. Jej sľubnú športovú kariéru na dvoch kolešoch prešla cestou za zahraničným štartom hromadná automobilová havária na diaľnici pri nemeckom Norimbergu.

■ **VYTRVALOSTNÉ BEHY** – Skupinka maratónco v Slávie Trnava absolvovala 13. 3. svoje ďalšie významné preteky, tentoraz v Barcelone. Nateraz najlepšia trnavská dvojica v atraktívnej bežeckej disciplíne, na 42 195 metrov, sa vrátila zo Španielska s novými osobnými rekordmi. Michal Puškár skončil v 17-tisícovej mase na tridsiatom siedmom mieste (2:37:37 h) a Lukáš Záhorec dobehol za klubovým kolegom o tri priečky nižšie (2:37:54). „Bežalo sa nám super, bola výborná atmosféra aj pekná trať,“ stručne okomentoval barcelonskú účasť mladší z atletických bratov

Margita Kániková

Tatko Zverina a anjeli strážni trnavského futbalu .....

Hádám každý Trnavčan, bez ohľadu na to, či fandí futbalu, alebo nie, je hrdý na novú City Arenu – Štadión Antona Malatinského. Podľa portálu stadiumdb.com, ktorý sa venuje futbalu, je jedným z dvadsiatich dvoch najkrajších nových štadiónov sveta. Niektorí majú pocit, že tak trochu by mohol byť aj City arénu Rudolfa Zwiržinu. Mnohým viac hovorí meno Zverina, domovník štadióna Spartak Trnava, ako ho v Trnave až do smrti volali.

Ľudové súdy po skončení druhej svetovej vojny posielali prominentov predchádzajúceho režimu do väzenia na mnohé roky, pripravovala sa presídľovacia akcia, konfiškoval sa majetok príslušníkov nemeckej a maďarskej národnosti. Medzi vysídlenými sudetskými Nemcami mal byť aj Rudolf Zwiržina. Ako mladík bol počas prvej republiky v Trnave na vojenskej službe. Narodil sa v Sudetoch, v Jablonci nad Nisou. V Trnave sa mu páčilo, preto sa sem vrátil a zosobášil s príslušníčkou maďarskej menšiny Margitou Moderovou. Na povojnovú dobu to bola priam vražedná kombinácia. Pretože bol milý a ústretový človek, jeho priatelia mu krátko pred odsunom priniesli potvrdenie, že je Slováč. Až do konca života nevedel dobre po slovensky. Jeho kombinácia nemčiny, slovenčiny a trnačiny však bola milá a neodmysliteľne patril k Spartaku Trnava aj v tom najslávnejšom období. Dvere jeho bytu a kuchyne boli otvorené pre každého. Počas Slovenského štátu, aj v povojnovom období, mnohí občania, bez ohľadu na oficiálne smernice, vedeli, čo je dobré, správne a ľudské. Nejednen futbalista prišiel rovno z práce na tréning. Áno, boli časy, keď aj prvoligoví futbalisti chodili do práce. Napríklad Janko Šturdík, prezývaný „Smejo“, každý deň išiel za vedúcim a pýtal sa, či môže ísť na tréning. Okrem pondelka, keď malo byť akože náhradné voľno

za nedelňajší zápas. Odpoveď bola vždy kladná. Keď sa niekto zastavil v byte Zverinu, ktorý bol priamo na štadióne, a povedal, že je hladný, odpoveďou mu bolo: „Ná, co ty nefíš, gde je hleba a masť? To ta mám ešte aj obsluhovať!“ Najkrajšie boli piatky, keď mamka Zverinová na pravom sporáku na drevo piekla lokše. Každý futbalista alebo hádzanárika sa snažili nejaký uchmatnúť rovno zo sporáka.

Hádzanáry trénovali rovno pred dverami ich bytu na škarovom ihrisku. Jeho zvyšky majú mnohé na kolenách, priamo v koži, doteraz. Stávalo sa aj, že na futbalovom ihrisku vylajnovali hádzanárske ihrisko a dievčatá hrali predzápas prvoligovému futbalovému zápasu. I keď mali v Trnave veľa fanúšikov, v takomto prípade ich chceli mať čo najskôr dolu z ihriska. Hralo sa v každom počasí, či pršalo, ba aj snežilo. Vtedy tatko Zverina splaskol rukami a povedal: „Dzifcence moje, šak vám ty stehýnka odmrznú!“

Skrátka, tatko Zverina a mamka Zverinová neodmysliteľne patrili k trnavskému Spartaku. V dobrom aj v zlom. Dnes sú aj s mnohými futbalistami zlatej éry trnavského futbalu, spolu s trénerom Antonom Malatinským, vo futbalovom nebíčku. Po každom zápase majú pracovnú poradu. Tóny báči hodnotí trénerov a organizačný tím, Lacko Kuna výkony kapitána a hráčov. Rudy

Šport v skratke

Puškárovcov. A ešte nakrát-ko domov. Najúspešnejším trnavským bežcom v 26. ročníku medzinárodných cestných pretekov Majcichovská desiatka bol v 415-člennom pelotóne iba 18-ročný Marek Jankovič (AK Slávia). S prevahou vyhral kategóriu juniorov, keď cestných 10 km s oficiálnym certifikátom Slovenského atletického zväzu zdolal za 33:40 min. Druhý v cieľi, R. Duška zo Slávie STU Bratislava, za ním zaostal o 1:29 min. V absolútnom poradí mužov patrila Jankovičovi deviata priečka.

■ **TENIS** – V bratislavskom sídle STZ vyžrebovali 16. marca tohtoročnú extraligu družstiev. Tradičné záporenia s ôsmimi elitnými slovenskými celkami uvidí aj Trnava. Mužské i ženské kolektívy TC Empire sú totiž obhajcami lanských titulov. Trojkoľový program 2016 sa bude hrať systémom k. o. v dňoch 2., 4. a 6. mája. Muži z malého Ríma však pcestujú na úvod do Spišskej Novej Vsi, kde si cez prvý májový pondelok zmerajú sily s domácim TK, nováčikom najvyššej tenisovej súťaže. Tiež ženy TC Empire otvoria extraligu u súperiek, na dvorcoch pod žilinským Dubňom. Keďže extraligové súpisky museli kluby nahlásiť do konca marca, oba trnavské menoslovy vám predstavíme v ďalšom čísle Noviniek z radnice. Svoj rozpis už pozná aj prvá liga mužov a žien. Hrať sa bude na sedem kôl od 24. apríla do 12. júna i za účasti rezervných zostáv TC Empire. ■ (lies)

Zwiržina podá správu, či boli šatne dobre upratané, dresy čisto vyprané. Murko Kadlec sa pred zápasom pomodlí v novej kapln-

ke na štadióne, ako to voľakedy robil v kaplnke Panny Márie Trnavskej. Každému hráčovi zabezpečil anjela strážneho, samozrej-

me, „bíleho“. Kto má oči, vidí ich behať na každom zápase spolu s hráčmi. Škoda len, že nedokážu za nich aj strieľať góly. ■

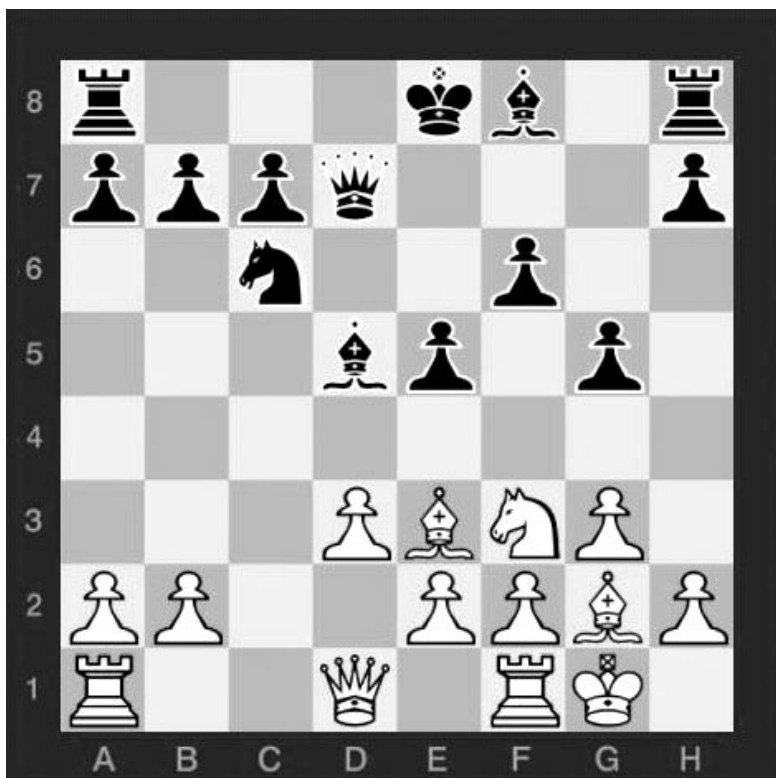
GK

Hrajte kráľovskú hru s Novinkami z radnice

Záver šachovej partie: Puškár – Škápiková, Trnava 2011, postavenie po ťahu 10. – g5 (14 – 14)

Kráľovská hra nie je len doménou mužov. V jednom turnaji môžu medzi sebou súperiť muži i ženy navzájom. Ukázalo sa, že ženská logika v šachu nie je o nič horšia ako mužská. Stalo sa tak aj na poslednom medzinárodnom šachovom festivale v Trnave r. 2011 usporiadanom ako 13. ročník Memoriálu Richarda Rétiho, kde sa v druhom kole stretla Ľ. Škápiková s D. Puškárom. Na šachovnici po úvodných ťahoch rozohrali medzi sebou tzv. Anglickú hru. Postavenie na diagrame je po ťahu čiernej 10. – g5. Biely zareagoval nesprávne 11.d4? Čitateľom ponechávame na domácu analýzu, ako čierna vyhrala partiu?

Ľubica Škápiková (* 6. 4. 1966) pochádza z malej obce Jablonica pri Trnave. Povoláním je ekonómka, ale je aj vášnivá šachistka. Šach sa naučila hrať ešte ako dieťa a zostala mu verná doteraz. Zúčastňuje sa na súťažiach družstiev i jednotlivcov. Je viacnásobnou účastníčkou turnajov Trnava, Slovak Open v Hlohovci, ale aj Tatranského pohára vo Vysokých Tatrách, kde zastupovala strednú generáciu nežného pohlavia. V r. 2011 skončila v Trnave celkovo na 32. priečke zo 44 účastníkov, ale medzi ženami na druhom mieste. Nehrá žiadny bojazlivý šach, ale keď treba, tak vie aj zaútočiť. Pred začiatkom každého turnaja si naštuduje niekoľko šachových otvorení, ktorými sa snaží prekvapiť svojho súpera. Počas hry sa dokáže dokonale sústrediť na priebeh partie. Niekedy si pomáha tak, že

si oboma rukami zakryje uši, aby nevnímala ruchy vzniknuté okolo seba. Ak treba, tak v súťažiach tímov vykonáva aj rozhodkyňu. Dobrú fyzickú kondíciu si udržiava najmä bicyklovaním v prírode. Pri príležitosti významného životného jubilea želáme Ľubici do ďalších rokov života pevné zdravie a nech ju kráľovská hra ešte veľa rokov priťahuje svojou magickou silou.

Riešenie skladby č. 31 (Kollárik): 1.h6+! Kh8 2.Se6 c1D (2. - D:e6 3.Df8+ Dg8 4.Df6+ Dg7 5.D:g7 mat, 2. - Sf5 3.Dd4+ Df6 4.D:f6 mat, 2. - d5 3.De5+ Df6 4.D:f6 mat) 3.D:c1 Da7+ (3. - D:e6 4.Dc3+ De5 5.Dc8+ De8 6.D:

e8 mat) 4.Je3 (4.Kh2? Df2+ 5.Kh3 Sf5+ 6.S:f5 D:f5+ 7.Kg3 Kg8 8.Df4 D:f4+ 9.K:f4 Kf7 =, 4.De3? Dc5 5.D:c5 d:c5 =) 4. - Dc5 5.Db2+ (5.D:c5? d:c5 =) 5. - De5 6.Db8 mat, 2. - Da7+ 3.Kh2 (3.Je3? c1D+ 4.Kf2 Dd2+ 5.Kg3 Da:e3+ 6.D:e3 D:e3+ 7.Kh4 g5+ 8.Kh5 Df4 9.Sf5 Dh4 mat, 3.De3? D:e3+ 4.J:e3 c1D+) 3. - Sf5 4.S:f5 g:f5 5.D:f5 a biely vyhrá (5. - Kg8 6.Dc8+ Kf7 7.D:c2). Pri riešení štúdie si bolo treba dať pozor na výmenu dám, lebo mohla vzniknúť remízová pozícia vzhľadom na počet kameňov a postavenie jediného bieleho pešiaka. Bol to už v poradí siedmy originálny príspevok v našej šachovej rubrike. ■

ZÁPADOSLOVENSKÉ MÚZEUM

Múzejné námestie 3
tel. 033/5512913, 033/5512 911,
e-mail: zsmuzeum@zupa-tt.sk,
www.zsmuzeum.sk

Otvorené expozície:

SAKRÁLNE PAMIATKY, ARCHEO-
LOGICKÁ EXPOZÍCIA, HISTÓRIA
TRNAVY, KRÁSA ZAŠLÝCH ČIAS,
ORATÓRIUM

Otvorené výstavy:

MAROKO – RAJ GEOLÓGOV
geologická výstava doplnená foto-
grafiami
výstava potrvá do 28. 2. 2017

Podujatia.....

■ 4. – 5. apríla, 8. apríla

od 8.00 do 16.00 h

HOLLÉHO PAMÄTNÍK

organizuje Trnavské osvetové stre-
disko

■ DOM HUDBY

M. SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO

Ul. M. Schneidera Trnavského 5,
Trnava

OTVÁRACIE HODINY:

LETNÁ SEZÓNA 1. 4. – 30. 9.

ut – pia 8.30 – 12.30, 13.00

– 14.30 na objednanie

so – ne 11.00 – 17.00

Víkendové návštevy prosíme ohla-
sovať cez pracovné dni u lektorov
v hlavnej budove na tel. č. 033/
5512 913

Expozície.....

PAMÄTNÁ IZBA MIKULÁŠA
SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO,
DEJINY CIRKEVNÉHO HUDOB-
NÉHO SPOJKU, DVORANA SLÁVY
DOBRA

Výstavy.....

BRADLAN

výstava k 85. výročiu trnavského
spevákkeho zboru
predĺžená do 31. 12. 2016

■ **POZNÁTE HUDBNÉ
NÁSTROJE?**

výstava zo zbierok ZsM
predĺžená do 31. 12. 2016

MÚZEUM KNIŽNEJ KULTÚRY

Námestie sv. Mikuláša 10, tel. č.
033/5514 421

LETNÁ SEZÓNA 1. 4. – 30. 9.

ut – pia 8.30 – 12.30, 13.00

– 15.00 na objednanie

so – ne 11.00 – 17.00

Víkendové návštevy prosíme ohlasovať
cez pracovné dni u lektorov v hlavnej
budove na tel. č. 033/ 5512 913

■ Expozícia

WILLIAM SCHIFFER

ŽIVOT A DIELO SOCHÁRA

A MEDAILÉRA

Výstavy.....

**SLOVÁCI, PÍŠTE PO SLOVEN-
SKY!**

Výstava k 250. výročiu narodenia

A. Bernoláka

predĺžená do 31. 12. 2016

ZABUDNUTÝ DETSKÝ SVET?

Výstava rozprávkových kníh a hra-
čiek z 20. storočia

zo zbierok Západoslovenského
múzea v Trnave

do 27. marca 2017

Podujatia.....

ČÍTAME SI ROZPRÁVKU

Sprievodné podujatie pre základné
školy k výstave Zabudnutý detský
svet? pre prvý stupeň základných
škôl, na objednávku počas trvania
výstavy

GALÉRIA JÁNA KONIARKA

Galéria Jána Koniarka

tel.: +421 33 55 11 659

info@gjk.sk, www.gjk.sk

■ Ján Hlavatý: MIMIKRY

Autorská výstava slovenského
abstraktného maliara strednej
generácie. Výstava v Galérii
Jána Koniarka bude po úspešnej
inštalácii v priestoroch Danubiany
doplnená o autorove najnovšie diela
Kurátorka: Eva Trojanová
do 24. 4. 2016

■ Tets Ohnari: REFLEXIA

Výstava japonského vizuálneho
umelca Tetsa Ohnariho (1980)
v trnavskej Synagóge – Centre
súčasného umenia, koncipovaná
ako site-specific inštalácia
Kurátor: Peter Megyeši
do 15. 5. 2016

AKCIE / AKTIVITY .....

■ ART Laboratórium 2016

Tvorivé dielne a výtvarná tvorba
nielen k aktuálnym výstavám pre
MŠ, ZŠ, SŠ podľa záujmu škôl

■ 7. apríla o 19 30 h

v Kopplovej vile

PechaKucha Night Trnava vol. 18
Osemnásťte vydanie večera umenia
a kultúry

■ 20. apríla o 17.00 h

v Kopplovej vile

KOMENTOVANÁ PREHLIADKA

spojená s neformálnou diskusiou
pre širokú verejnosť k aktuálnej
výstave Ján Hlavatý: Mimikry za
účasti autora a kurátorky. Vstup
voľný

KNIŽNICA J. FÁNDLYHO

■ 1. – 2. apríla v oddelení pre
deti

NOC S ANDERSEKOM –

Dobrodružná noc pre odvážnych
čitateľov. Účast' na základe vopred
podanej prihlášky

■ 5. apríla o 17.00 h v čitárni

BANÁŠOVCI PÍŠU – stretnutie

s Adelou Banášovou a Jozefom
Banášom

■ 18. – 22. apríla **LES UKRYTÝ
V KNIHE**

6. ročník celoslovenskej kampane
v spolupráci s Národným
lesníckym centrom. Podujatia v
oddelení pre deti i v pobočkách
Prednádražie a Tulipán

■ 18. apríla o 10.00 h

v oddelení pre deti

11.30 h v pobočke Tulipán, ZŠ

na Ulici M. Gorkého

DOBRODRUŽSTVÁ KVAPKY

ANKY – stretnutie detí so
spisovateľkou Janou Dallosovou

■ 20. apríla o 10.00 h

v oddelení pre deti

11.30 h v pobočke Tulipán, ZŠ na Ulici M. Gorkého ŽIVOT NA ŠTYROCH LABKÁCH – stretnutie detí so spisovateľkou Máriou Vrkoslavovou

■ **21. apríla v oddelení pre deti, v pobočkách Prednádražie a Tulipán**

LES UKRYTÝ V KNIHE – stretnutie detí s lesným pedagógmi

■ **26. apríla o 14.00 h**

v oddelení pre deti KINO PRE NEVIDIACICH A SLABOZRAKÝCH

– premietanie filmu s audiokomentárom.

Spoluorganizuje Slovenská knižnica pre nevidiacich M. Hrebendu v Levoči. Vstup len pre nevidiacich a slabozrakých

■ **28. apríla o 10.30 h**

v Trnavskom materskom centre, Okružná 20

PREČO ČÍTAME – stretnutie

s najmenšími čitateľmi a ich mamičkami v rámci cyklu Maličky a mamičky

■ **28. apríla o 17.00 h v čitárni VEK JE LEN ČÍSLO** – stretnutie s Emmou Tekelyovou. V spolupráci s vydavateľstvom IKAR

■ **JARNÉ ZVYKY A OBYČAJE**

Hudobno-slovné pásmo pre deti v hudobnom oddelení, Ul. M. Schneidera Trnavského 5. Záujemcovia o kolektívnu návštevu si môžu dohodnúť termín osobne v hudobnom oddelení, telefonicky (033/55 11 590) alebo e-mailom (hudobne_oddelenie@kniznicatrnavska.sk)

DIVADLO JÁNA PALÁRIKA

Tel: 033 / 551 11 25

email: pokladna@djp.sk, www.djp.sk

Veľká sála .....

■ **1. piatok 10.00 KAMENNÝ CHODNÍČEK**

■ **2. sobota 19.00 ACH TIE ŽENY, ACH TÍ MUŽI**

■ **4. pondelok 10.00 ZLATÝ KEÚČIK**

■ **5. utorok 10.00 OSTROV POKLADOV**

■ **6. streda 10.00 OSTROV POKLADOV**

■ **7. štvrtok 19.00 ČIERNÁ KO-**

MÉDIA

■ **8. piatok 10.00 ZMIERENIE alebo DOBRODRUŽSTVO PRI OBŽINKOCH**

■ **9. sobota 19.00 TRI LETUŠKY V PARÍŽI**

■ **11. pondelok 10.00 MLYNÁRKIN PYTAČ**

■ **19.00 [NA GUT] ZAČÍNAME!**

■ **12. utorok 19.00 ARZENIK A STARÉ DÁMY** – Divadlo Jozefa Gregora Tajovského Zvolen

■ **13. streda 19.00 MANDRAGONA**

■ **14. štvrtok 19.00 OBLOMOV**

■ **21. štvrtok 19.00 OBLOMOV**

■ **22. piatok 10.00 Štefan Králik: DIVNÝ JANKO** – verejná generálka

■ **19.00 Štefan Králik: DIVNÝ JANKO** – predpremiéra

■ **23. sobota 19.00 Štefan Králik: DIVNÝ JANKO** – PREMIÉRA

■ **25. pondelok 10.00 DIVNÝ JANKO**

■ **26. utorok 10.00 BOŽÍ VTÁK**

■ **27. streda 10.00 TRAJA TUČNIACI**

■ **28. štvrtok 18.00 BÁTORYČKA** – Súkromné tanečné konzervatórium Dušana Nebylu v Trnave

■ **29. piatok 19.00 ACH TIE ŽENY, ACH TÍ MUŽI**

.....

Západoslovenské múzeum, Galéria Jána Koniarka, Divadlo Jána Palárika a Knižnica Juraja Fánlyho sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja

KALOKAGATIA

■ **5. apríla od 9.00 h v Mestskej športovej hale**

AEROBIC MARATÓN KU DŇU NARCISOV pre žiakov základných a stredných škôl

■ **8. apríla od 8.00 h na Streleckej 1**

JAZYKOVÝ KVET – krajské kolo jazykovej súťaže pre žiakov základných škôl

■ **11. apríla od 9.00 hod v Mestskej športovej hale**

VYBÍJANÁ – Majstrovstvá okresu žiačok základných škôl

■ **12. apríla od 8.00 h na Stre-**

leckej 1

TRNAVSKÝ ŠACHOVÝ REBRÍČEK – III. kolo šachovej súťaže pre žiakov základných škôl

■ **13. apríla od 8.00 h na Streleckej 1**

TRNAVSKÝ ŠACHOVÝ REBRÍČEK – III. kolo šachovej súťaže pre žiakov stredných škôl

■ **14. apríla od 9.00 h na Atletickom štadióne A. Hajmassyho ATLETIKA** – Majstrovstvá okresu študentov stredných škôl

■ **16. apríla o 8.00 h na železničnej stanici**

TURISTA ROKA – turistickým chodníkom do Pezinka

■ **22. apríla od 9.00 h na Streleckej 1**

DEŇ ZEME – program pri príležitosti Dňa Zeme v spolupráci s Lesy o. z. Smolenice

■ **28. apríla od 9.00 h na ihriskách FK Lokomotíva Trnava**

FUTBAL – okresné kolo súťaže Jednota futbal cup pre žiakov základných škôl

■ **29. apríla od 9.00 h na ihriskách FK Lokomotíva Trnava**

FUTBAL – okresné kolo súťaže Jednota futbal cup pre žiačky základných škôl

SAKRÁLNE PAMIAJKY

Otváracie hodiny pre verejnosť

■ **BAZILIKA SV. MIKULÁŠA**

Apríl, máj, jún, september, október
Po – Pia: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 16.00 h

Ne: 14.00 – 17.00 h

Júl, august

Po – Pia: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

Ne: 14.00 – 17.00 h

V dňoch 5. júla a 15. septembra bude Bazilika sv. Mikuláša otvorená ako v nedeľu

■ **KATEDRÁLA SV. JÁNA KRSTITEĽA**

apríl – október

Po – Pia: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

So: 11.00 – 16.00 h
november

So: 11.00 – 16.00 h

KINO HVIEZDA

0907 673 593, 033 / 32 36 444,
kinohviezdatt@gmail.com,
www.kinohviezda.trnava.sk

■ 1. 4. / 17.30 AGÁVA,
19.30 / A JE TU ZAS
■ 2. 4. / 15.30 KUNG FU PANDA
3 – 2D
17.30 AGÁVA, 19.30 OCKO JE
DOMA
■ 3. 4. / 15.30 KUNG FU PANDA
3 – 2D
17.30 A JE TU ZAS, 19.30 AGÁVA
■ 4. 4. / 17.30 A JE TU ZAS,
19.30 ANOMALISA
■ 5. 4. FILMOVÝ KLUB NAOKO
18.00 ČO KEBY SME ŽILI SPOLOČ-
NE?
20.00 BARANI
■ 6. 4. / 19.00 IMPROLIGA
■ 7. 4. / 17.30 MOJA TUČNÁ
GRÉCKA SVADBA 2 – slovenská
premiéra
19.30 SPOTLIGHT – slovenská
premiéra
■ 8. 4. / 16.00 MOJA TUČNÁ
GRÉCKA SVADBA 2
18.00 SPOTLIGHT,
20.15 LONDÝN V PLAMEŇOCH
■ 9. 4. / 15.30 PAT A MAT VO
FILME
17.00 MOJA TUČNÁ GRÉCKA
SVADBA 2
19.00 LONDÝN V PLAMEŇOCH
21.00 ULICA CLOVERFIELD 10
■ 10. 4. / 13.30 PAT A MAT VO
FILME

20.00 ULICA CLOVERFIELD 10
■ 11. 4. FEBIOFEST
18.00 ZKÁZA KRÁSOU,
20.00 LÍZA, LÍŠČIA VÍLA
■ 12. 4. FEBIOFEST
18.00 TRABANTOM DO POSLED-
NÉHO DYCHU
20.00 SPOTLIGHT
■ 13. 4. / 19.00 TRI TVORIVÉ
TVORY
■ 14. 4. FEBIOFEST
18.00 MUSTANG,
20.00 NIKDY NEJSME SAMI
+ Súťaž krátkych filmov – ocenené
filmy
■ 15. 4. / 16.00 KNIHA DŽUNGLE
– 3D
18.00 FEBIOFEST – JÁ, OLGA HEP-
NAROVÁ
20.00 TEÓRIA TIGRA
■ 16. 4. / 15.30 KNIHA DŽUNGLE
– 2D
17.30 TEÓRIA TIGRA,
19.30 OROL EDDIE
21.00 STANKO
■ 17. 4. / 15.30 KNIHA DŽUNGLE
– 2D
17.30 TEÓRIA TIGRA,
19.30 OROL EDDIE
■ 18. 4. / 17.30 TEÓRIA TIGRA,
19.30 STANKO
■ 19. 4. FILMOVÝ KLUB NAOKO
18.00 PRÍPAD SK I
20.00 MARGUERITE
■ 20. 4. / 18.00 JEDEN SVET
– OZVENY 2016
KOLONIALIZMUS
20.00 CESTOVATELSKÉ KINO
■ 21. 4. / 17.30 NOC V NEW YOR-
KU – slovenská premiéra

19.30 LOVEC: ZIMNÁ VOJNA
– slovenská premiéra
■ 22. 4. / 16.00 NOC V NEW
YORKU
18.00 ZÁZRAKY Z NEBA
20.00 LOVEC: ZIMNÁ VOJNA
■ 23. 4. / 15.30 KNIHA DŽUNGLE
– 2D
17.30 ZÁZRAKY Z NEBA,
19.30 NOC V NEW YORKU
21.15 HARDCORE HENRY
■ 24. 4. 15.30 KNIHA DŽUNGLE
– 2D
17.30 ZÁZRAKY Z NEBA,
19.30 HARDCORE HENRY
■ 25. 4. NEPREMIETAME
■ 26. 4. FILMOVÝ KLUB NAOKO
18.00 MALLORY
20.00 MĀSIARI
■ 27. 4. / 17.00 JEDEN SVET
– OZVENY 2016
PODOBA TICHÁ,
19.00 ŽARTY BOKOM
■ 28. 4. / 17.30 JAK BÁSNÍCI
ČEKAJÍ NA ZÁZRÁK – slovenská
premiéra
19.30 MOTHER'S DAY – slovenská
premiéra
■ 29. 4. / 16.00 JAK BÁSNÍCI ČE-
KAJÍ NA ZÁZRÁK
18.00 MOTHER'S DAY
20.00 JAK BÁSNÍCI ČEKAJÍ NA ZÁ-
ZRÁK
■ 30. 4. ÚSMEV AKO DAR
19.00 MOTHER'S DAY,
21.00 KOLÓNIA

Kalendár kultúrno-spoločenských podujatí

■ **Do 13. apríla v kaplnke západného krídla radnice ROMAN GAJDOŠ – MARTIN KOCHAN: INÁ GEOMETRIA**
Výstava dvoch mladých trnavských umelcov, absolventov Pedagogickej fakulty TU v Trnave a Fakulty umení VUT v Brne. Prinášajú odlišný pohľad na geometrické umenie – vytvorené za-
teplňovaním panelákov (Kochan),

alebo kancelárskymi potrebami (Gajdoš). Výstava je otvorená každú stredu a nedeľu od 15.00 do 18.00 h

■ **1. apríla o 11.00 h pri Pomníku osloboditeľov na Námestí SNP 71. VÝROČIE OSLOBODENIA TRNAVY**
Slávnostné stretnutie občanov mesta a zástupcov inštitúcií spo-

jené s položením vencov a kytíc k Pomníku osloboditeľov
Organizátori: Mesto Trnava, Trnavský samosprávny kraj, Okresný úrad Trnava, Oblastný výbor Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Trnave a Vojenský archív v Trnave
■ **1. apríla o 19.30 h v Bazilike sv. Mikuláša Trnavská hudobná jar 2016**

**DUCHOVNÁ HUDBA
ANGLICKÝCH KATEDRÁL
KATEDRÁLNY SPEVÁCKY
ZBOR MESTA SHEFFIELD /**

Veľká Británia

Dirigent: Neil Taylor

Organ: Joshua Hales, Joshua Stephens

G. F. Händel, B. Britten, S. S.

Wesley, K. Burton, W. A. Mozart,

A. Bruckner, Ch. V. Stanford

■ **1. apríla o 20.30 h**

v Music a Cafe

LATINO NIGHT, MARCO PILLO & BAND, DJ PIETRO

Pretancujte s nami noc žhavej salsy, bachata, reggeton...

Vstupné: 7 eur

■ **2. apríla o 20.30 h**

v Music a Cafe

ZEUS – 50 ODTIEŇOV ROCKU
(live rock band)

Vstupné: 3 eurá

■ **5. apríla o 19.00 h**

Berliner DKP

Alternatívny sprievodca

provinčnými miestami:

BIZARNÝ VÝCHOD

Hudobník, performer a publicista Samčo pozýva na komentovanú obrazovú prechádzku najzastrenejšími a najbizarnejšími miestami východného Slovenska. Krásne hory a uprostred nich rozpadávajúce sa nemecké banské mestečká, rural decay a vidiecky industriál, skanzeny socializmu natreté „na ružovo“, slovensko-ukrajinský Berlín uprostred rozdelený hranicou, skrachované impérium Mikuláša Varehu, eurofondový barbie-urbanizmus, vysokokvalitný urban exploration priamo v centrách okresných miest, špecifické miestne postavičky, scény a folklóry

■ **6. apríla o 19.00 h**

v kine Hviezda

IMPROLIGA XVI – súťaž v divadelnej improvizácii dvoj – trojčlenných tímov, ktoré musia tri minúty improvizovať na vyžrebovanú tému. Príďte sa výborne zabaviť a vezmite so sebou aj priateľov

■ **6. apríla o 19.00 h**

v Music a Cafe

CLOSE HARMONY FRIENDS

– koncert historicky prvej slovenskej a capella formácie. Nechajte si ujsť ohňostroj skvelej hudby, vynikajúcej pohody a osviežujúceho slova

Vstupné: 12 eur

■ **7. apríla o 16.00 h**

v konferenčnej sále radnice

PREDNÁŠKOVÉ POPOLUDNIE

pri príležitosti Svetového dňa zdravia

Zásady stravovania diabetikov

– MUDr. Jozef Lacka, PhD., MBA
Hojenie rán – nové metódy liečby a prípravky urýchľujúce hojenie a regeneráciu – RNDr. Miroslav Kubeš, CSc.

Meranie tlaku a meranie hladiny cukru

Organizátori: Liga zdravia Slovensko, občianske združenie so sídlom v Trnave v spolupráci s DIA Tyrnavia, organizačnou zložkou Zväzu diabetikov Slovenska a Mestom Trnavou
Vstup voľný

■ **7. apríla o 19.30 h**

v Galérii Jána Koniarka

PechaKucha Night Trnava vol. 18

Platforma vznikla v Tokiu z iniciatívy dvoch architektov Astrid Kleinovej a Marka Dythama. V priebehu pár rokov sa rozšírila po celom svete. Myšlienkou podujatia je priniesť divákovi produktívne, zaujímavé alebo prekvapivé myšlienky prostredníctvom projekcií obrázkov, a pritom prinútiť účinkujúcich rozprávať stručne a k veci. Na 18. vydaní trnavskej PechaKucha Night uvidíte dvanásť talentovaných výtvarníkov, dizajnérov, fotografů a mnohých ďalších

■ **7. apríla o 20.00 h**

v Music a Cafe

MODRÝ ŠTVRTOK – BLUE

THURSDAY

Večer trnavskej bluesovej skupiny Second Band a speváčky Jany Ružičkovej, frontmanky skupiny Cross The Line

■ **8. apríla o 17.00 h**

v západnom krídle radnice

PORTRÉT S NÁDYCHOM

RETRO

Vernisáž výstavy portrétnych fotografií Oleny Zaskochenko
Výstava bude otvorená do 1. mája

■ **11. apríla o 19.00 h,**

Berliner DKP

Očúvadlo: SOUNDTRACK

KOZMICKÉHO VEKU

Na prelome 60. a 70. rokov ľudia prvýkrát korzovali na Mesiaci. Vesmír ako posledná hranica inšpiroval aj generáciu hudobníkov, ktorí získali prístup k sériovo vyrábaným syntetizátorom. Vznikali prvé elektronické popové kapely, elektronika prenikla z laboratórií na koncerty. V Berlíne z mixu avantgardného minimalizmu a psychedélie vzišla kosmische musik. Pokračovanie seriálu o vývoji elektronickej hudby vám prinášajú opäť Juro a Mišo

■ **12. apríla o 20.30 h**

v Music a Cafe

NA SMIECH

(stand-up comedy show)

■ **13. apríla o 19.30 h**

v ArtKlube na Hlavnej 17

ZLATO: KRÁĽ KOVOV – KOV

KRÁĽOV – malý výlet do zlatej histórie ľudstva. Prednášať bude doc. Ing. Mária Linkešová, PhD., Katedra chémie, Pedagogická fakulta Trnavskej univerzity

■ **od 14. apríla do 1. mája**

v západnom krídle radnice

DEKONTAMINÁCIA SVEDOMIA

– Černobyľ 1986/2016
Sprístupnenie výstavy združenia umelcov BonArt venovanej 30. výročiu černobyľskej jadrovej katastrofy v roku 1986. Vernisáž sa uskutoční 26. apríla o 17.00 h

■ **14. apríla o 20.30 h**

v Music a Cafe

PAVOL HAMMEL – Z pekla

šťastie Tour 2016

Vstupné: 20 eur

■ 15. apríla na Trojičnom námestí, pri supermarketoch a na uliciach mesta

DEŇ NARCISOV 2016 – 20. ročník celoslovenskej verejno-prospešnej zbierky, ktorej cieľom je získať finančne prostriedky na pomoc onkologickým pacientom a ich rodinám, na programy prevencie, na podporu vedy a výskumu, na zakúpenie prístrojov do onkologických a hospicových zariadení

Organizátor: Liga proti rakovine SR

■ 16. apríla od 9.00 do 17.00 h na Kapitulskej ulici

TRNAVSKÝ RÍNEK – Sobotný jasný deň vám spríjemní obľúbený mestský trh. Môžete sa tešiť na krásne hand-made výrobky, produkty od lokálnych výrobcov a predajcov, dobré jedlo a celodenný program pre veľkých aj malých

■ 16. apríla o 20.30 h v Music a Cafe

FUNKIEZ – Jedna z najlepších slovenských funky kapiel. Vynikajúci muzikanti, prepracovaný repertoár, nádherná speváčka a energická šou Vstupné: 7 eur

■ 17. apríla o 18.00 h v Zrkadlovej sieni Divadla Jána Palárika

Trnavská hudobná jar 2016 KLAVÍRNE KVINTETO 20. / 21. STOROČIA

Mucha quartet – Zuzana Biščáková / klavír
P. Machajdik, T. Manera, V. Godár, A. Schnittke

■ 23. apríla o 19.00 h v Divadle Jána Palárika

Štefan Králik: DIVNÝ JANKO – premiéra životopisej drámy o Jankovi Královi – hudobná historická freska o geniálnom a rozporuplnom človeku, prežívajúcom nešťastný osud svojho národa a presvedčenom o potrebe revolučnej premeny sveta

■ 23. apríla o 19.00 h v Music a Cafe

VIVIEN FASHION TIME (módna talkshow)

Moderný muž? Montérky a vôňa slamy? Viete ako vznikajú ručne vypracované obleky a na mieru šité topánky? Dozviete sa!

Hostia: Kamila Magálová, Erik Mucska, Michal Žigo, Bosco & Dodika, Braňo Jobus (legenda)
Vstupné: 5 eur

■ 25. apríla o 18.00 h v kine Hviezda

FRAGILE – koncert populárnej slovenskej a capella skupiny Vstupné 12 eur, predpredaj: kino Hviezda, TIC v mestskej veži alebo Ticketportál

■ 26. apríla o 17.00 h v západnom kridle radnice

DEKONTAMINÁCIA SVEDOMIA – Černobyl' 1986/2016 Združenie umelcov BonArt pozýva na vernisáž výstavy venovanej 30. výročiu černobyľskej jadrovej katastrofy v roku 1986. Výstava bude sprístupnená od 14. apríla do 1. mája formou otvoreného ateliéru

■ 26. apríla o 20.30 h v Music a Cafe

JAZZ JAM SESSION no. 7

■ 27. apríla o 19.00 h v kine Hviezda

ŽARTY BOKOM X Jediná originálne trnavská stand-up comedy show sa predstaví v kine Hviezda poslednýkrát pred letnou prestávkou

■ 27. apríla o 20.30 h v Music a Cafe

RADŮZA – vlastným menom Radka Vránková je česká speváčka, šansoniérka, pesničkárka, harmonikárka a hudobná skladateľka. Venuje sa aj komponovaniu vážnej a scénickej hudby a štúdiu ľudovej hudby rôznych európskych národov
Vstupné: 15 eur

■ 29. apríla o 20.30 h v Music a Cafe

PETER CMORÍK & WEDNESDAY BLUES BAND Formácia vznikla spojením skupiny Sitra Achra a speváka Petra Cmoríka. Repertoár tvoria bluesové štandardy, ktoré v tejto

kombinácii hudobníkov dostávajú nový rozmer
Vstupné: 10 eur

■ 30. apríla o 15.00 h v kine Hviezda

NAJMILŠÍ KONCERT ROKA Umelecké vystúpenia detí a mládeže z detských domovov a náhradných rodín Bratislavského a Trnavského kraja
Pod záštitou Mesta Trnavy

■ 30. apríla o 20.00 h v Divadelnom štúdiu DISK SOLITUDO

Účinkujú: Monika Babicová, Jozef Belica, Milan Brežák, Daniel Duban, Monika Chudá, Branislav Mosný, Ján Rampák, Alžbeta Seršenová a Peter Tilajčík. Hudba: Jozef Belica, výtvarná spolupráca: Miriam Struhárová, réžia: Blaho Uhlár

Súbor DISK sa v pozmenenej zostave pokúša spoznať a zmapovať situáciu, v ktorej sa človek často ocitá – samotou. Pre niekoho je bolesťou, pre niekoho vykúpením. Sám môže byť človek na opustenom ostrove, ale aj uprostred ľudí. Samota môže spôsobiť psychickú traumu, ale aj regenerovať vnútro človeka. Rôzne pohľady na samotou sa herci pokúšajú vyjadriť dynamickými výstupmi, veľmi často s komickým až groteskným akcentom.

Projekt podporili: Nadácia Tatra banky, Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky a MESTO TRNAVA

Vstupné: 4 eurá dospelí, 3,50 eura študenti

Predpredaj v sieti Ticketportál a v TIC – mestská veža

■ 1. mája o 18.00 h v Evanjelickom kostole Trnavská hudobná jar 2016 HÄNDEL A PESTRÝ LEVOČSKÝ ZBORNÍK
Brass Collegium Levoča

*Informácie o podujatiach
aj na www.trnava.sk
a www.vitajtevtrnave.sk*

TRNAVSKÁ HUDOBNÁ JAR 2016

48. ročník festivalu klasickej hudby

Piatok, 1. apríl 2016, 19.30

Bazilika sv. Mikuláša

DUCHOVNÁ HUDBA ANGLICKÝCH KATEDRÁL

KATEDRÁLNY SPEVÁCKY ZBOR MESTA SHEFFIELD / VEĽKÁ BRITÁNIA

Dirigent: Neil Taylor

Organ: Joshua Hales, Joshua Stephens

G. F. Händel, B. Britten, S. S. Wesley, K. Burton, W. A. Mozart, A. Bruckner, Ch. V. Stanford

Nedeľa, 17. apríl 2016, 18.00

Zrkadlová sieň Divadla Jána Palárika

KLAVÍRNE KVINTETO 20. / 21. STOROČIA

Mucha quartet - Zuzana Biščáková / klavír

P. Machajdik, T. Manera, V. Godár, A. Schnittke

Nedeľa, 1. máj 2016, 18.00

Evanjelický kostol

HÄNDEL A PESTRÝ LEVOČSKÝ ZBORNÍK

Brass Collegium Levoča

Nedeľa, 15. máj 2016, 18.00

Zrkadlová sieň Divadla Jána Palárika

MAJSTRI KLASICKEJ SONÁTY

Harald Ossberger, violončelo / Rakúsko

Harald Kitt, klavír / Rakúsko

L. van Beethoven, S. Prokofijev, A. Dvořák, R. Strauss

V spolupráci s Rakúskym kultúrnym fórom

Nedeľa, 22. máj 2016, 20.00

Bazilika sv. Mikuláša

HISTORICKÉ ORGANY TRNAVSKEJ BAZILIKY

Caline Malnoury, organ / Francúzsko

Jana Pastorková, spev / Slovensko

Sobota, 28. máj 2016, 20.00

Bazilika sv. Mikuláša

ANTICA ET MODERNA

Schola Floriana / Rakúsko

Matthias Giesen – umelecký vedúci

Stanislav Šurin, organ

Gregoriánsky chorál, P. Eben

Nedeľa, 12. jún 2016, 20.00

Bazilika sv. Mikuláša

OMŠOVÉ KOMPOZÍCIE

Miešaný spevácky zbor Tirnavia

Michal Stahl, dirigent

David di Fiore, organ / USA

Zuzana Zahradníková, organ

V. S. Šarišský, J. L. Bella, L. Vierne